

DAGPENGEMODTAGERES SITUATION OMKRING DAGPENGEOPHØR

14:01

HENNING BJERREGÅRD BACH
MALENE RODE LARSEN

14:01

DAGPENGEMODTAGERES
SITUATION OMKRING
DAGPENGEOPHØR

HENNING BJERREGÅRD BACH
MALENE RODE LARSEN

KØBENHAVN 2014
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

DAGPENGEMODTAGERES SITUATION OMKRING DAGPENGEOPHØR

Afdelingsleder: Lisbeth Pedersen
Afdelingen for beskæftigelse og integration

ISSN: 1396-1810
e-ISBN: 978-87-7119-223-0

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Colourbox

© 2014 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	7
	RESUMÉ	9
1	SAMMENFATNING	15
	Indledning	15
	Undersøgelsens design og problemstilling	16
	Undersøgelsens hovedresultater	18
2	HVEM HAR OPBRUGT DAGPENGERETTEN?	29
	Indledning	29
	Hvornår opbruges dagpengeretten?	30
	Hvem opbruger dagpengeretten?	32
	Opsamling	35

3	ERHVERVSSITUATIONEN PÅ INTERVIEWTIDSPUNKTET	37
	Erhvervssituation på interviewtidspunktet	37
	Den midlertidige uddannelsesordning	42
	Opsamling	43
4	HJÆLP FRA JOBCENTER OG A-KASSE	45
	Indledning	45
	Hjælp fra jobcenter	46
	Hjælp fra a-kasse	49
	Gode råd til jobcenter og a-kasse	53
	Opsamling	53
5	ØKONOMISK HJÆLP OG ÆNDRINGER I ØKONOMISKE DISPOSITIONER	55
	Indledning	55
	De udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtageres brug af økonomisk hjælp	58
	De udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtageres ændringer i økonomiske dispositioner	70
	Økonomiske forhold blandt udfaldne uden arbejde og offentlig forsørgelse	85
	Opsamling	87
6	BESKÆFTIGEDES ERHVERVSFORHOLD	93
	Indledning	93
	Beskæftigedes erhvervsforhold	93
	Jobbet	95
	Opsamling	101

7	JOBSØGNING BLANDT UDFALDSTRUEDE	103
	Indledning	103
	Jobsøgning blandt beskæftigede	104
	Jobsøgning blandt Ikke-beskæftigede	106
	Acceptabel daglig transporttid	109
	Andre jobsøgningsdimensioner	110
	Varslingsbrevets betydning for jobsøgning	112
	Fleksibilitet i jobsøgning	115
	Ikke-beskæftigede	117
	Ikke-beskæftigedes reservationsløbninger	120
	Opsamling	122
	BILAG	125
	Bilag 1 Population og dataindsamling	126
	LITTERATUR	129
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2013	131

FORORD

Formålet med denne undersøgelse er at belyse erhvervsituationen omkring dagpengeophør for forsikrede ledige, som var varslet til at opbruge deres dagpengeret i marts og juni 2013. Undersøgelsen bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt et udsnit af disse ledige i juni og juli 2013.

Rapporten er udarbejdet af videnskabelig assistent Malene Rode Larsen og seniorforsker Henning Bjerregård Bach, som også har været projektleder for undersøgelsen. Et udkast til rapporten har været læst og kommenteret af professor Peder J. Pedersen, Aarhus Universitet, som takkes for værdifulde og konstruktive kommentarer.

De Økonomiske Råd, Arbejdsløshedskassernes Samvirke og Ekspertudvalget for udredning af den aktive beskæftigelsesindsats (Carsten Koch-udvalget) har sammen finansieret surveyen blandt udfaldstruede ledige. Ekspertudvalget har bestilt og finansieret analyser og rapportskrivning, som er gennemført i Afdelingen for beskæftigelse og integration.

København, februar 2014

AGI CSONKA

RESUMÉ

Den 1. januar 2013 blev den nye kortere dagpengeperiode på 2 år for forsikrede ledige effektiv. Denne rapport belyser, hvad der sker med forsikrede ledige, som var varslet til at opbruge deres dagpenget i marts og juni 2013. Undersøgelsen er igangsat, fordi der er en betydelig offentlig interesse for, om halveringen af dagpengeperioden får de udfaldstruede ledige i arbejde, eller om disse overgår til den midlertidige uddannelsesordning eller seniorjob, eller om de helt mister forsørgelse.

RESULTATER

Undersøgelsens resultater vedrører de varslede lediges situation i juni 2013 med hensyn til erhvervsdeltagelse, arbejdsudbud, forsørgelse og erfaringer med Jobcenteret og a-kassen. De væsentligste resultater er følgende:

- 77 pct. af de ledige, som var varslet til at opbruge dagpenget i marts 2013, har også efter eget udsagn i juni 2013 opbrugt retten. For dem, som var varslet til at opbruge retten i juni, er den tilsvarende andel 39 pct. Ledige på 55 år og derover er klart overrepræsenterede blandt de ledige, som opbruger dagpenget. Blandt disse er der også overrepræsentation af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande samt personer med dårligere helbred (fx

kroniske lidelser). Familieforhold, civilstand, boligforhold, erhvervs-erfaring og uddannelsesforhold ser ikke ud til at påvirke, hvilke grupper der særlig hyppigt opbruger dagpengeretten.

- 40 pct. af de ledige, som var varslet til at opbruge dagpengeretten i marts, og selv oplyser, at de i juni har opbrugt retten, er i beskæftigelse i juni. Heraf er 12 procentpoint ansat i seniorjob. 8 pct. oplyser, at de i juni er på efterløn, og 7 pct. er forsørget af kontanthjælp. De fleste – 31 pct. – som ikke har skaffet sig et arbejde, eller kommunen har givet et seniorjob, gør brug af den midlertidige uddannelsesordning. Hertil kommer nogle få procent, som er begyndt på en uddannelse med SU eller elevløn eller er sygemeldte med sygedagpenge. For en lille restkategori på 3 pct. har erhvervsituationen i juni ikke kunnet fastslås ud fra deres egne oplysninger.
- 4 pct. af dem, som har opbrugt dagpengeretten, har hverken erhvervsarbejde eller offentlige ydelser som forsørgelse. Disse ledige personer har hyppigere end andre grupper modtaget økonomisk hjælp fra ægtefælle eller samlever, men i mindre grad modtaget hjælp fra en bredere familie- og vennekreds i den forbindelse. Gruppen har også markant hyppigere brugt af formue og likvide midler (71 pct.). I gruppen er der markant færre, som har en ægtefælle/samlever med erhvervsindkomst.
- Godt 90 pct. af de varslede, som er i beskæftigede i juni, er lønmodtagere. De resterende er hovedsageligt selvstændige erhvervsdrivende eller ulønnede virksomhedspraktikanter. 80 pct. af de beskæftigede lønmodtagere er ansat på fuld tid, og den gennemsnitlige arbejdstid er knap 34 timer ugentlig. På adskillige dimensioner af arbejdsvilkår ser det ud til, at de udfaldstruede, som opnår beskæftigelse som lønmodtagere, ligner almindelige lønmodtagere. 68 pct. af de ordinært ansatte oplyser, at de også ville have søgt det pågældende job under normale forhold, hvor de ikke var under risiko for at opbruge dagpengeretten, ligesom to tredjedele af dem siger, at de er interesserede i at beholde jobbet i længere tid.
- Omkring 90 pct. af de ledige, som fortsat er ledige med dagpenge eller kontanthjælp i juni, er aktivt jobsøgende ifølge egne oplysninger. Ledige med uddannelsesyndelse, som deltager i den særlige uddannelsesordning, er i særligt høj grad aktivt jobsøgende, og dette i signifikant højere grad end ledige/aktiverede med dagpenge. Til

sammenligning er ca. 70 pct. af et repræsentativt udsnit af en bestand af AF-tilmeldte i 2006 aktivt jobsøgende.

- Intensiteten i jobsøgningen målt ved tidsforbruget, antal søgte job og bredden i jobsøgningen er højere blandt de varslede og fortsat ledige i juni 2013 end blandt en sammenlignelig bestand af fuldtidsledige i 2006.
- Omkring en femtedel af de varslede har oplevet at få mere hjælp fra deres jobcenter og/eller a-kasse, i forbindelse med at de stod til at opbruge deres ret til dagpenge, mens en marginalt større andel har oplevet at modtage mindre hjælp fra deres jobcenter og/eller a-kasse i denne situation. Halvdelen af de varslede erindrer, at de er blevet tilbudt en personlig jobformidler i jobcenteret samt en personlig samtale med a-kassen i forbindelse med deres dagpengesituation.

PERSPEKTIVER

Andre undersøgelser har påvist, at afgangsraten fra ledighed stiger op til tidspunktet for dagpengeophør. Denne undersøgelse underbygger disse observationer ved at vise, at knap 90 pct. af de ikke-beskæftigede varslede ledige på undersøgelsestidspunktet er aktivt jobsøgende, hvilket er højere end et repræsentativt udsnit af en bestand af ledige, som har forskellig ledighedsanciennitet.

Mange af de forsikrede ledige kan ikke huske, at de har fået tilbud om ekstraordinær hjælp fra Jobcenteret og a-kassen i det brev, som varslede det mulige tidspunkt for deres ophør af dagpenge. Der synes således ikke at være den tilsigtede virkning af og opmærksomhed omkring Jobcenterets og a-kassens rådgivningstilbud til de varslede ledige. I løbet af halvandet års ledighed har ledige modtaget adskillige indkaldelser til møder og samtaler i jobcenteret og a-kassen, hvorfor varslingsbrevet måske ikke har den fremtrædende plads i bevidstheden, som lovgiverne havde forestillet sig, ligesom det mulige dagpengeophør også kan være drøftet på andre møder før og efter varslingsbrevet. Når så mange ikke har hæftet sig ved tilbuddet om personlig jobformidler og samtale i a-kassen, kan det måske også skyldes en mere eller mindre nøgtern vurdering af muligheden for at få hjælp til at finde et ordinært arbejde. Det harmonerer med, at kun en femtedel af de varslede synes, at de har fået mere hjælp fra jobcenteret eller a-kassen i forbindelse med det mulige ophør af dagpenge retten. En nogenlunde tilsvarende andel synes endog,

at de har fået ringere hjælp i deres situation, end de plejer. Alt i alt synes der at være behov for at gentænke rådgivningsindsatsen og måske også andre indsatser – forankret i Jobcenteret og a-kassen – rettet mod denne gruppe ledige.

Derimod nyder de varslede ledige stor gavn af muligheden for ansættelse i seniorjob i kommunen og deltagelse i den midlertidige uddannelsesordning, når de opbruger dagpengeretten. Ansættelse i et seniorjob indtil efterlønsalderen er en rettighed for efterlønsberettigede ledige over 55 år, når de har opbrugt dagpengene, som netop denne aldersgruppe er særlig tilbøjelig til at gøre ligesom ledige med dårligt helbred og indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Dermed er de sikret en overenskomstmæssig løn inden for det faglige område, hvor kommunen ansætter dem. De har dog ikke ret til et bestemt fagligt arbejde. De ledige, som udnytter denne ret, er formentlig rimeligt tilfredse med situationen, idet kun godt 20 pct. af dem ønsker at få et andet arbejde. Det er den laveste andel blandt de varslede, som er i beskæftigelse på undersøgelsestidspunktet. Det kan nok tolkes således, at langt hovedparten af dem satser på dette seniorjob, indtil de kan gå på efterløn. De Økonomiske Råds formandskab har diskuteret seniorjobordningen bl.a. på grund af fraværet af jobsøgningsforpligtigelse og den ineffektive resourceprioritering i kommunerne.¹

Deltagelse i den midlertidige uddannelsesordning i op til 6 måneder er også en rettighed for varslede ledige, som har opbrugt dagpengeretten, hvis de sammenlagt har modtaget dagpenge og den til ordningen hørende uddannelsesydelse i mindre end 4 år. Ordningen indeholder både et indsatsэлемент – uddannelse og kurser – og et forsørgelseselement. Hvorvidt uddannelse eller kurser har nogen gavnlig virkning på efterfølgende mulighed for beskæftigelse kræver en længere iagttagelsesperiode. I denne undersøgelse belyses de kortsigtede konsekvenser. Vi finder, at ca. halvdelen af tiden, hvor deltagerne har modtaget uddannelsesydelse, har de tilmeldte også deltaget i undervisning. Det er tvivlsomt, om så begrænset uddannelse i en lavkonjunktursituation kan give et markant løft i chancerne for beskæftigelse. Det mener deltagerne nok heller ikke, thi netop deltagerne i uddannelsesordningen er blandt de mest aktivt jobsøgende – 92 pct. – som vi har lokaliseret i undersøgelsen. Dette viser, at deltagerne i ordningen er helt opmærksom på, at understøttelsen

1. Formandsskabets synspunkter blev bragt i kronikken: Er seniorjob en hensigtsmæssig velfærdsoordning? I Berlingske d. 14.12.2013 og kan ses på hjemmesiden: dors.dk.

fra det offentlige vil ophøre inden for overskuelig tid, selv om der var indgået et politisk forlig på undersøgelsestidspunktet i juni 2013, som forlængede den midlertidige uddannelsesordning med 1/2 år og erstattede ordningen med en arbejdsmarkedsydelse fra 1. jan. 2014 under nogenlunde samme vilkår. Endvidere er deltagerne i ordningen økonomisk motiveret af ydelsesniveauet på kontanthjælpsniveau, som er 80 pct. eller 60 pct. af dagpengemaksimum afhængig af forsørgerforpligtigelse eller ej, hvilket også gælder for arbejdsmarkedsydelsen.

Der er næppe tvivl om, at seniorjob- og uddannelsesordningen har reddet mange lediges forsørgelse og afholdt dem fra at udbyde deres arbejdskraft til usædvanlig lav aflønning i forhold til deres hidtidige aflønning eller i højere grad sammenstykke en indkomst fra flere job. Ordningerne er formentlig årsag til, at vi i undersøgelsen finder så beskeden en andel på 4 pct., som selv oplyser, at de er helt uden erhvervsdeltagelse og offentlig forsørgelse efter dagpengene udløb. De er givetvis en del af de varslede ledige til dagpengeophør, som ikke kunne deltage i den midlertidige uddannelsesordning, fordi de allerede havde modtaget dagpenge i 4 år og heller ikke var berettigede til kontanthjælp, fordi de var gifte eller formuende eller begge dele.

Styrelsen finder ud fra registeroplysninger om beskæftigelse og udbetaling af offentlige ydelser, at andelen, som er uden efterfølgende beskæftigelse og offentlig forsørgelse, er mindst dobbelt så stor som den, vi finder i surveyen, selv hvis vi medtager hele ”rest”-kategorien, som ikke har kunnet klassificeres på anden måde. Styrelsen finder endvidere halvt så mange, som er i et beskæftigelsesforhold, som vi finder i surveyen. Det kan igen skyldes usikkerheden i forbindelse med en survey. I den forbindelse skal det nævnes, at vi i surveyen har brugt samme måde at indkredse beskæftigelse hos respondenterne som Danmarks Statistik bruger i Arbejdskraftundersøgelsen. Der kan peges på enkelte forskelle i opgørelsesmetoder de to opgørelser imellem. Blandt andet klassificerer Arbejdsmarkedsstyrelsen personer som modtagere af offentlige ydelser i en måned, hvor de også modtager lønindkomst uanset beløbenes indbyrdes størrelsesforhold. På det foreliggende grundlag kan det ikke afgøres, hvad hovedforklaringen er på de markante forskelle.

GRUNDLAG

Resultaterne bygger på 2.325 besvarelser af en survey (internetbesvarelse i kombination med telefonisk rykkerprocedure af 600 blandt et repræsentativt udsnit) blandt sammenlagt 9.080 forsikrede ledige, som var varslet til at opbruge dagpengereetten i marts eller juni 2013. Svarprocenten er 25. Respondenterne kunne svare i juni. Den telefoniske rykkerprocedure kørte også et stykke ind i juli.

SAMMENFATNING

INDLEDNING

Den 1. januar 2013 blev den nye kortere dagpengeperiode på 2 år for forsikrede ledige effektiv.² Ikrafttrædelsen var suppleret af to andre ordninger – akutjobordningen og den særlige uddannelsesordning – som skulle modvirke og afbøde konsekvenserne af, at så mange forsikrede ledige i 1. halvår af 2013 forventeligt ville komme i risiko for at opbruge dagpengeretten. Endvidere eksisterer seniorjobordningen, som garanterer et job i kommunen til efterlønsberettigede forsikrede ledige, som når efterlønsalderen om højst 5 år, og som har opbrugt dagpengeretten.³ Uddannelsesordningen giver som hovedregel ret til at deltage i visse uddannelser og modtage en særlig uddannelsesydelse i op til 6 måneder, efter at dagpengeretten er opbrugt.⁴ Akutjobordningen er en motivationsordning over for private og offentlige virksomheder, som virker ved

2.. Jf. lov om ændring af lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring mv., lov om aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik og integrationsloven af 22. marts 2012.

3.. Jf. lov om seniorjob af 20. december 2006.

4.. Jf. lov om uddannelsesordning for ledige, som har opbrugt deres dagpengeret af 20. december 2012.

at give ikke-statslige arbejdsgivere op til 25.000 kr. i jobpræmie, hvis de ansætter en udfaldstruet forsikret ledig i mindst 52 uger.⁵

UNDERSØGELSENS DESIGN OG PROBLEMSTILLING

Formålet med denne undersøgelse er – ved brug af en survey blandt ledige, der er i fare for at opbruge dagpengeretten – at give en beskrivelse af denne gruppes situation på interviewtidspunktet. De Økonomiske Råd, Arbejdsløshedskassernes Samvirke og Ekspertudvalget for udredning af den aktive beskæftigelsesindsats (Carsten Koch-udvalget) har sammen finansieret en survey blandt udfaldstruede ledige, hvis besvarelser SFI har fået stillet til rådighed til undersøgelsen. Survejen er hovedsageligt gennemført i juni og et stykke ind i juli 2013.

Populationen i surveyen består af de ledige, som – vurderet et halvt år forinden – var i risiko for at opbruge deres dagpengeret på en dato i henholdsvis marts og juni 2013, hvis de ikke forinden fik fornyet dagpengeret ved arbejde. Hvis de stadigvæk var ledige ca. 13 uger inden den varslede udfaldsdato, indgår de i populationen. Ledige, som i CPR-registeret havde adressebeskyttelse, indgår ikke i populationen.

Marts- og juni-kohorten var omtrent lige store og sammenlagt på 9.080 personer. 88 pct. af dem havde en oplyst e-mailadresse, som i begyndelsen af juni blev brugt til at kontakte dem med opfordring om at udfylde et spørgeskema om deres situation. Spørgeskemaet kunne udfyldes i løbet af 15-20 minutter. De 12 pct. af populationen havde ikke en e-mailadresse, men de fik i begyndelsen af juni tilsendt et almindeligt brev med en opfordring til at gå ind på internettet og udfylde spørgeskemaet dér. Blandt de kontaktede personer, som efter nogen tid ikke havde besvaret skemaet på internettet, blev 600 personer tilfældigt udvalgt til en telefonisk rykkerprocedure. Godt halvdelen af disse svarede på telefonen. Sammenlagt svarede 2.325 personer, hvilket svarer til en svarprocent på godt 25.

Svarprocenten var lavere blandt mænd, yngre personer under 30 år, indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande og medlemmer af visse a-kasser. Dette kunne give anledning til at omvægte de opnåede besvarelser, således at de forskellige gruppers vægt svarede til deres andel af populationen. Analyser har vist, at det imidlertid ikke har nævneværdig

5.. Jf. lov om akutjob og jobpræmie til arbejdsgivere, af 7. september 2012.

betydning for svarfordelinger at omvægte på denne måde, hvorfor undersøgelsens resultater præsenteres i uvægtet form. Den relativt lave svarprocent på 25 kunne give anledning til overvejelser om skævhed i besvareelserne. Vi har ikke sikre tegn på dette i de foreliggende besvarelser. En inspektion af svarfordelingen blandt besvarelser opnået via internettet og ved telefonisk rykning antyder, at personer med mere fast beskæftigelse på interviewtidspunktet måske er underrepræsenterede i det foreliggende materiale, men vi kan ikke afgøre det.

Ideen i undersøgelsens design var, at marts-kohorten ville indeholde relativt mange ledige, som havde opbrugt dagpengeretten på interviewtidspunktet i juni, mens juni-kohorten ville indeholde relativt få. Begge kohorter skulle besvare det samme spørgeskema. Der var da også flere i marts-kohorten, som havde opbrugt dagpengeretten ifølge deres egne besvarelser af spørgeskemaet, jf. tabel 1.1

TABEL 1.1

Opbrugt dagpengeret på interviewtidspunktet i juni/juli, særskilt for varslet måned for dagpengeophør. Procent.

	Marts	Juni
Opbrugt dagpengeretten	77	39
Ikke opbrugt dagpengeretten	23	61
Antal besvarelser	1.122	1.203

SFI har haft til opgave at belyse følgende emner med udgangspunkt i besvareelserne af surveyens spørgeskema:

1. Hvor mange og hvad karakteriserer de ledige, som faktisk har opbrugt dagpengeretten, i sammenligning med dem, som ikke har opbrugt dagpengeretten?
2. De udfaldstruedes beskæftigelses- og forsørgelsesmæssige situation på interviewtidspunktet og de foregående måneder. Hvor mange er i beskæftigelse, fortsat på dagpenge eller i aktivering med dagpenge, på den særlige uddannelsesydelse, i almindelig uddannelse med SU, sygemeldte med sygedagpenge, på kontanthjælp, uden offentlig forsørgelse?
3. Hvad karakteriserer de udfaldstruede, som er kommet i beskæftigelse, med hensyn til aflønning, lønændring i forhold til tidligere be-

- skæftigelse, arbejdstid, sammensat indtægt fra flere job, pendlerafstand, stabiliteten i beskæftigelsen, udløb af dagpenge, mv.?
4. Jobsøgning både blandt beskæftigede og ikke-beskæftigede på interviewtidspunktet. Hvordan søges der job målt på forskellige dimensioner? Søges der også mod udenlandsk beskæftigelse? Beror søgemåden på forsørgelsessituationen, herunder om de udfaldstruede har opbrugt dagpengeretten? Er der nogen, som helt er holdt op med at søge, og hvem er det?
 5. Hvilken rolle spiller aktivering og især den særlige uddannelsesydelse for de udfaldstruede? Hvad har henholdsvis jobcentret og a-kassen gjort for at fremme beskæftigelse for de udfaldstruede? Spiller de øvrige særlige instrumenter – personlig jobformidler og akutjobordningen – i 1. halvår 2013 en rolle for de udfaldstruedes beskæftigelsessituation?
 6. Hvad er forsørgelsesgrundlaget for dem, som har opbrugt dagpengeretten, og som ikke har tilstrækkelig erhvervsindtægt eller andre offentlige ydelser? Er disse personer forsørget af ægtefælle, samlever eller anden familie? Eller lever de også af realisering af formuegenstande?

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

HVEM HAR OPBRUGT DAGPENGERETTEN?

Oplysningerne om eventuelt opbrugt dagpengeret stammer fra de lediges besvarelse af spørgsmål om dette. Der kan derfor være en vis unøjagtighed ved dem, hvilket vi vender tilbage til. Godt halvdelen af de udfaldstruede, som er blevet varslet om ophør af dagpengeretten i marts 2013, har også opbrugt dagpengeretten i marts. Knap en fjerdedel af disse har ikke opbrugt dagpengeretten i juni/juli samme år, primært fordi de er kommet i arbejde forinden. 15 pct. af dem har fået udskudt fortabelsen af dagpengeretten et par måneder. Knap 40 pct. af dem, som er blevet varslet om ophør af dagpengeretten i juni, har også mistet denne, inden de besvarer spørgeskemaet på et tidspunkt i juni.

Vi har undersøgt, om den gruppe, som har opbrugt dagpengeretten inden interviewet i juni, er anderledes sammensat med hensyn til køn, alder, kvalifikationer, helbredsforhold mv. i sammenligning med den gruppe, som ikke har opbrugt dagpengeretten. Vi har fundet meget få

forskelle i sammensætningen af de to grupper: Ledige på 55 år og derover er klart overrepræsenterede blandt de ledige, som opbruger dagpengereetten. Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande og personer med dårligere helbred fx kroniske lidelser er også overrepræsenterede blandt personer, som opbruger dagpengereetten. Disse sammenhænge gælder for begge kohorter.

Vi har også undersøgt, om en række forhold som køn, samlivssituation, bolig- og ejerform, ægtefælles/samlevers erhvervsituation og indtægtsforhold, antal hjemmeboende børn, skole- og erhvervsuddannelse og a-kasse-tilhørsforhold skulle have betydning for fortabelse af dagpengereetten. Ingen af disse forhold har nogen afgørende betydning for, om de interviewede udfaldstruede opbrugte deres dagpenget inden interviewet i juni.

Endelig har vi undersøgt, om nogle selvrappede mål for almindelige læsefærdigheder og ordblindhed skulle have betydning for fortabelse af dagpengereetten. Det er heller ikke tilfældet. Mål for lette eller svære gener som følge af eventuelle lidelser som migræne, træthed, søvnbesvær eller smerter i øvrigt har heller ingen betydning.

Det skal også nævnes, at der heller ikke er nogen sammenhæng imellem, om de ledige har taget imod tilbuddet om samtale i a-kassen og en personlig jobformidler i jobcenteret, og hvorvidt de har opbrugt dagpengereetten.

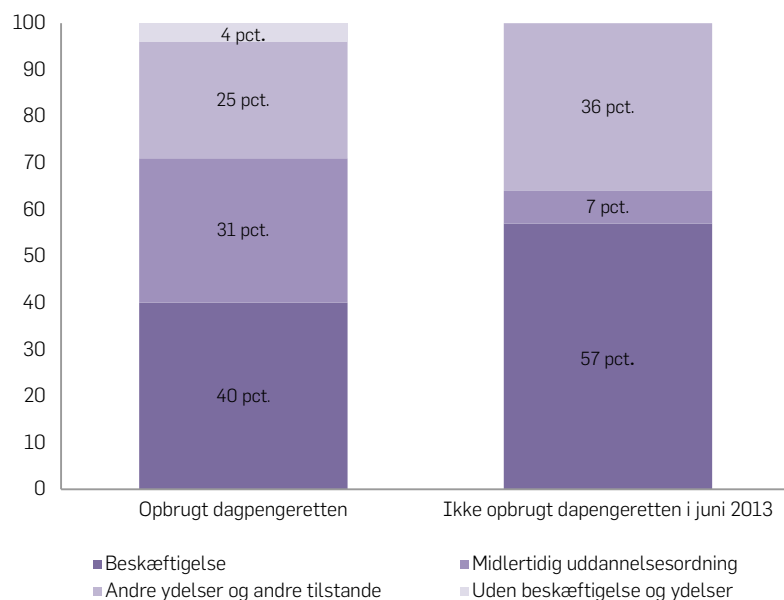
Ud over de tre nævnte forhold – alder, etnisk herkomst og helbred – er der altså ikke i analysen fremkommet yderligere indikatorer for, hvem der er særlig tilbøjelig til at opbruge dagpengereetten. Og der er heller ikke noget, der peger på, hvilke yderligere indsatser sagsbehandlere i jobcentre og a-kasser kunne rådgive om eller iværksætte.

ERHVERVSSITUATIONEN EFTER OPBRUGT DAGPENGERET

Hvad der sker, når ledige opbruger dagpengereetten, er tydeligst at illustrere med marts-kohorten. Det illustreres i hovedtræk i figur 1.1 og i detaljer i tabel 1.2, hvor erhvervsituationen også fremgår for den del af marts-kohorten, som ikke har opbrugt dagpengereetten. 25 pct. af de udfaldne er i ordinær beskæftigelse, hvoraf nogle modtager supplerende understøttelse. 12 pct. er ansat i seniorjob. Andre 3 pct. er beskæftiget med et løntilskud.

FIGUR 1.1

Erhvervssituationen efter opbrugt dagpengeret, procent.

Sammenlagt er 40 pct. af de udfaldne i et ansættelsesforhold. Arbejdsmarkedsstyrelsen opgør også arbejdsmarkedsstatus for hver person, hvis dagpengeret er opbrugt, i op til 6 måneder efter, at den ledige har opbrugt dagpengeretten, baseret alene på registeroplysninger om ydelser og eventuel indeholdt kildekat fra arbejdsgivere. Ifølge styrelsen er mellem 15,7 og 19,4 pct. af de udfaldne fra marts-kohorten blevet trukket i kildekat i månederne marts-juli. Arbejdsmarkedsstyrelsen finder altså omtrent halvt så mange eller lidt færre, som er i et ansættelsesforhold i forhold til det antal, som denne undersøgelse finder. Unøjagtigheder i spørgeskemaoplysninger og muligheder for misforståelser kan skabe skævheder i resultaterne fra surveyoplysninger, og det samme kan systematik i, hvem der besvarer og undlader at besvare spørgeskemaet. Vi har imidlertid ingen holdepunkter for, at sådanne forhold skulle skabe en opadgående skævhed i den rapporterede andel af personer, som er i et beskæftigelsesforhold. Endvidere har vi i denne undersøgelse brugt samme gennemprøvede fremgangsmåde, som Danmarks Statistik bruger i Arbejdskraftundersøgelsen, til at klassificere personer som beskæftigede. Noget

af forskellen kan forklares med, at arbejde i udlandet ikke registreres her i landet. En anden del bunder i, at hvis en person i en kalendermåned samtidig modtager lønindtægt og offentlig ydelse, så klassificerer styrelsen vedkommende som modtager af offentlig ydelse fremfor beskæftigelse uanset beløbenes størrelse. Det kan også tænkes, at oplysningen om skatteindeholdelse opfanger for få, som faktisk er i et beskæftigelsesforhold.

Af tabel 1.2 fremgår det videre, at 7 pct. af dem, som har opbrugt dagpengereetten, er forsørgt af kontanthjælp. 4 pct. opfatter sig som ledige uden offentlig forsørgelse, formentlig fordi de har modtaget dagpenge i 4 år, og derfor ikke er berettigede til at deltage i den midlertidige uddannelsesordning. De personer, som ikke har skaffet sig ordinær beskæftigelse, gør brug af de to ordninger, som åbner sig, når dagpengereetten er opbrugt. De fleste – 31 pct. – gør brug af den midlertidige uddannelsesordning, og de ældre over 54 år vælger at få et seniorjob i kommunen eller venter på et sådant job. 8 pct. af de udfaldne dagpengemodtagere oplyser, at de på interviewtidspunktet er på efterløn. Det dækker formentlig over, at de gik på efterløn, mens de stadigvæk var dagpengeberettigede, men snart ville opbruge dagpengereetten.

Arbejdsmarkedsstyrelsen finder desuden ud fra deres registre, at mellem 14,4 og 19,6 pct. i de samme måneder er uden beskæftigelse og offentlige ydelser. Ifølge spørgeskemaoplysninger er denne andel højst 7 pct., hvis vi medtager hele ”rest”-kategorien, som ikke har kunnet klassificeres på anden måde. I forlængelse af diskussionen om beskæftigelsesandelens størrelse kunne man formode, at det ligeledes kunne bero på, at registrene opfanger for få, som er i et beskæftigelsesforhold, som af denne grund nødvendigvis klassificeres som værende uden ydelse og lønindkomst.

TABEL 1.2

Hovedaktivitet på interviewtidspunkt for ledige, som var varslet til at opbruge dagpengeretten i marts. Særskilt for, om de har opbrugt dagpengeretten på interviewtidspunktet i juni. Procent.

Hovedaktivitet	Opbrugt dagpengeret	Ikke opbrugt dagpengeret	I alt
Beskæftigelse, evt. med supplerende dagpenge/kontanthjælp	25	48	30
Seniorjob	12	2	10
Løntilskudsansættelse	3	7	4
På vej til seniorjob (venteydelse)	2	0	2
Ledig/aktiveret med dagpenge	0	10	2
Ledig/aktiveret med kontanthjælp	7	2	6
Ledig med uddannelsesydelse (midlertidig ordning)	31	7	26
Ledig uden offentlige ydelser	4	1	4
I uddannelse med SU eller elevløn	1	3	1
Sygemeldt med sygedagpenge	2	9	4
Efterlønsmodtager	8	5	7
Andet	3	5	4
Beregningsgrundlag	864	242	1106

Tabellen illustrerer også den usikkerhed, der omgærder oplysningen om opbrugt dagpengeret, som er selvrapporteret. Mest bemærkelsesværdigt er det, at nogle af dem, som ikke har opbrugt dagpengeretten, oplyser, at de er beskæftiget i et seniorjob (2 pct.), deltager i den midlertidige uddannelsesordning (7 pct.) eller er ledige eller aktiveret med kontanthjælp (2 pct.). Sidstnævnte oplysning om at modtage kontanthjælp er udtryk for den tydeligste modstrid. Oplysningerne om seniorjob og uddannelsesordning er også udtryk for modstrid, som åbner for den fortolkning, at de måske har opbrugt dagpengeretten, men at de, fordi de modtager en ydelse (uddannelsesordningen) eller en lønindkomst (seniorjobbet), som de har ret til som forsikrede ledige, ikke synes, at de har opbrugt dagpengeretten, selv om uddannelsesydelsen er markant lavere end dagpenge.

Hvis denne tolkning er rigtig, peger den på, at nogle forsikrede ikke ser fortabelse af retten til dagpenge, som den altafgørende begivenhed, fordi de alligevel har nogle rettigheder til forsørgelse og hjælp efter forfaldsdatoen i kraft af deres medlemskab af en a-kasse. Tolkningen underbygges af, at en fjerdedel af samtlige interviewede ikke kan huske, at de i forbindelse med det brev fra a-kassen, hvori de blev varslet om deres mulige fortabelse af dagpengeretten, fik et tilbud om en personlig samta-

le i a-kassen. En tiendedel af samtlige kan slet ikke huske at have modtaget et sådant brev. 40 pct. af samtlige interviewede kan ikke huske, at de i forbindelse med deres situation fik tilbudt en personlig jobformidler i jobcenteret. Der vil altid være nogle, som ikke kan huske selv ret afgørende begivenheder af forskellige grunde, og i denne sammenhæng sløres lediges hukommelse af mange breve og e-mails, hvor de indkaldes til samtaler i jobcenteret og a-kassen i et langt ledighedsforløb.

BESKÆFTIGELSE PÅ INTERVIEWTIDSPUNKTET

Som det fremgår af tabel 2, er 44 pct. af samtlige de ledige, som var varslet til at opbruge dagpengere retten i marts, i beskæftigelse på interviewtidspunktet i juni – nogle i et almindeligt ustøttet arbejde, nogle i et job med supplerende dagpenge eller kontanthjælp, nogle med et løntilskud og nogle i et seniorjob, hvis de har opbrugt dagpengere retten. For juni-kohorten er den tilsvarende andel 32 pct. I dette afsnit beskriver vi løn- og arbejdsvilkårene for samtlige disse beskæftigede fra de to kohorter, både for dem, som har opbrugt dagpengere retten, og dem, som ikke har opbrugt dagpengere retten.

Godt 90 pct. af samtlige disse beskæftigede på interviewtidspunktet er lønmodtagere, uanset om de har opbrugt dagpengere retten eller ej. De resterende er hovedsageligt selvstændige erhvervsdrivende eller ulønnede virksomhedspraktikanter. Godt 90 pct. af de beskæftigede lønmodtagere har ét job. Det er især beskæftigede med supplerende dagpenge eller kontanthjælp, som har to eller flere job samtidigt. 23 pct. af de ansatte i ustøttet beskæftigelse mener selv, at de er ansat i et akutjob. 12 pct. af de akutjob-ansatte er privatansat.

80 pct. af de beskæftigede lønmodtagere er ansat på fuld tid, og 85 pct. af dem opgiver en arbejdstid på mindst 30 timer, og den gennemsnitlige arbejdstid er knap 34 timer ugentlig. Ud fra de oplyste arbejdstider og indkomster før skat har vi beregnet den gennemsnitlige timeløn før skat til 147 kr. for samtlige beskæftigede, som er beskæftigede som lønmodtagere, ligesom vi har beregnet en gennemsnitlig månedsløn til 21.450 kr. I adskillige dimensioner angående arbejdsvilkår ser det ud til, at de udfaldstruede, som opnår beskæftigelse som lønmodtagere, ligner almindelige lønmodtagere. Det er nok også medvirkende til, at 68 pct. af de ordinært ansatte siger, at de også ville have søgt det pågældende job under normale forhold, hvor de ikke var under risiko for at opbruge dagpengere retten, ligesom to tredjedele af dem siger, at de er interesserede

i at beholde jobbet i længere tid. Men selv om godt halvdelen af disse personer får den løn, som de også forventede, da de søgte job, er der flere blandt de resterende, som har opnået lavere aflønning, end de forventede, end der har opnået en højere aflønning end forventet. Der er altså omkring en tredjedel af de udfaldstruede, som er kommet i beskæftigelse, som har søgt og taget jobbet, fordi de var ved at opbruge dagpengeretten og derfor måtte tage et job, som de kunne få, selv om de ikke ville acceptere jobbet aflønning og måske andre arbejdsforhold, i en situation hvor de ikke var i den pressede situation.

JOBSØGNING PÅ INTERVIEWTIDSPUNKTET

Over halvdelen af samtlige beskæftigede på interviewtidspunktet har ingen ønsker om at få et andet arbejde, et supplerende arbejde eller flere timer på den nuværende arbejdsplads. Mindst ønske herom er der hos ansatte i seniorjob, mens beskæftigede med supplerende dagpenge/kontanthjælp hyppigst har ønske om noget andet eller mere arbejde, ligesom virksomhedspraktikanter også har det. Beskæftigede med få ugentlige arbejdstimer er også meget mere tilbøjelige til at ønske sig noget andet eller mere arbejde end personer med relativt mange ugentlige arbejdstimer.

For de ikke-beskæftigede på interviewtidspunktet har vi oplysning om aktiv jobsøgning, hvorved forstås, at man aktivt har søgt erhvervsarbejde inden for de seneste 4 uger. 82 pct. af undersøgelsens ikke-beskæftigede udfaldstruede er aktivt jobsøgende på interviewtidspunktet. Der er nogen variation i den aktive jobsøgning afhængigt af situationen på interviewtidspunktet. Omkring 90 pct. af ledige/aktiverede med dagpenge eller kontanthjælp er aktivt jobsøgende. Ledige med uddannelsesydelse, som deltager i den særlige uddannelsesordning, er i særlig høj grad aktivt jobsøgende, og i signifikant højere grad end ledige/aktiverede med dagpenge. Ledige, som oplyser, at de er på vej til et seniorjob og formentlig afventer dette på den særlige ydelse, er aktivt jobsøgende i nogenlunde samme grad som ledige/aktiverede med dagpenge eller kontanthjælp. Den særlige uddannelsesordning, som optræder som en mulighed, når dagpengeretten er opbrugt, er altså ikke noget, der hæmmer jobsøgningen målt på denne måde. Det gør en venteposition til at få tildelt et seniorjob åbenbart heller ikke. De personer, som efter at have opbrugt dagpengeretten ikke modtager nogen form for offentlig

forsørgelse, men fortsat er uden beskæftigelse, er mindre jobsøgende end hovedgruppen af ledige/aktiverede med dagpenge eller kontanthjælp.

Ikke-beskæftigede personer i aldersgruppen 50-54 år er signifikant mere aktivt jobsøgende end de andre aldersgrupper. Hvad dette helt skyldes, kan vi ikke afgøre med det foreliggende datamateriale. Endvidere gælder, at ikke-beskæftigede er mindre jobsøgende, jo mere nedsat arbejdsevne de har.

Vi har sammenlignet jobsøgning blandt fortsat ledige på interviewtidspunktet og fortsat ledige blandt et repræsentativt udsnit af en bestand af AF-tilmeldte ledige i 2006. De to grupper er interviewet på samme tid af året nemlig i juni. Sammenligningen vedrører fem dimensioner af jobsøgning: aktiv jobsøgning, antal timers jobsøgning og antal søgte job inden for seneste måned, søgning af fuldtids- og deltidsjob og jobsøgning inden for eget eller andre fagområder. Sammenligningen resulterer i entydige resultater:

Den ene markante forskel er, at ca. 90 pct. af de fortsat ledige i 2013 er aktivt jobsøgende mod ca. 70 pct. af et repræsentativt udsnit af en bestand af AF-tilmeldte fuldtidsledige i 2006. Den anden markante forskel er, at intensiteten i jobsøgningen målt ved tidsforbruget, antal søgte job og bredden i jobsøgningen er højere blandt de fortsat ledige i 2013 end blandt fortsat ledige udvalgt fra en bestand af ledige i 2006. Der anvendes således mere tid på jobsøgning, og der søges hyppigere inden for flere fagområder, og det resulterer i, at der bliver søgt flere job.

Vi har også undersøgt, hvordan forskellige grupper af udfaldstruede har reageret i forhold til ændret jobsøgeadfærd som følge af varslingsbrevet om det mulige ophør af dagpengere retten, som de fik tilsendt et halvt år forinden. 56 pct. af samtlige personer oplyser, at de ikke ændrede på deres jobsøgning i den anledning. Andre har reageret ved enten at søge flere job, søge uden for deres hidtidige fagområde, søge længere væk fra bopælen, sænke lønkravene, være mere fleksible angående arbejdstidens placering eller en kombination af flere af disse forhold. Personer, som er på vej til at komme i seniorjob eller har en sådant job, har i mindre grad end fortsat ledige dagpengemodtagere på interviewtidspunktet foretaget sådanne ændringer i deres jobsøgeadfærd, hvorimod ledige, som deltager i den midlertidige uddannelsesordning, har foretaget lige så mange ændringer i deres jobsøgeadfærd som de fortsat ledige dagpengemodtagere. Personer kan også i varierende grad være fleksible i deres jobsøgning. Det har vi målt ved at spørge, om de søger eller er vil-

lige til at acceptere aftenarbejde, natarbejde, weekendarbejde, arbejde med skiftende arbejdstider og midlertidig ansættelse enten ubetinget eller under nærmere betingelser.

Det ser ud til, at ikke-beskæftigede – meget naturligt – er meget mere villige til at søge eller acceptere arbejde med forskellige former for forskudt arbejdstid i sammenligning med allerede beskæftigede. Mellem 35 og 74 pct. af de ikke-beskæftigede bekræfter således – betinget eller ubetinget – at de søger eller accepterer den slags arbejde afhængigt af formen. For de beskæftigede gælder det mellem 16 og 33 pct.

Det ser ikke ud til, at det har betydning for søgning eller accept af forskellige former for forskudt arbejdstid, om personer har opbrugt deres dagpengeret eller ej, forudsat at de ikke er kommet i arbejde. Personer, som er på den særlige uddannelsesydelse eller på vej i seniorjob, er nemlig lige så interesserede i de forskellige former for forskudt arbejdstid, som ledige/aktiverede på dagpenge eller kontanthjælp er. Ledige, som har opbrugt dagpengeretten og er kommet i beskæftigelse i form af et seniorjob, er den gruppe blandt alle adspurgte, der udviser de den mindste interesse for arbejde med forskudt arbejdstid.

Sammenfattende er personer på uddannelsesydelse mindst ligeså aktive med at finde beskæftigelse som fortsat ledige eller aktiverede dagpengemodtagere målt på de tre dimensioner: aktiv jobsøgning, søgning af arbejde med forskudt arbejdstid og ændring i jobsøgning som følge af varslingsbrevet. Personer ansat i et seniorjob er de mindst aktive målt på de tre dimensioner. Personer på vej i seniorjob er nok ligeså aktivt søgende som ledige/aktiverede med dagpenge, men nok ikke så fleksible i jobsøgningen på de to dimensioner, som måler dette.

HJÆLP FRA JOBCENTERET OG FRA A-KASSEN

Størstedelen af de udfaldstruede og de allerede udfaldne dagpengemodtagere har oplyst, at de ikke har oplevet at få tilbudt en særlig indsats i forbindelse med akutpakken. For eksempel har kun cirka en femtedel af de udfaldstruede oplevet at få mere hjælp fra deres jobcenter og/eller a-kasse, i forbindelse med at de stod til at opbruge deres ret til dagpenge (henholdsvis 20 pct. og 18 pct.), mens en større andel angiver at have modtaget mindre hjælp fra deres jobcenter og/eller a-kasse i denne situation (henholdsvis 27 pct. og 23 pct.). Ligeledes svarer et mindretal af de udfaldstruede, at de har modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra deres jobcenter og/eller a-kasse. Dog finder vi, at jobcentrene

assisterer mere end a-kasserne på dette punkt. Hvor 72 pct. af respondenterne angiver ikke at have modtaget relevante tilbud fra deres jobcenter, drejer det sig om 81 pct. af respondenterne, hvad angår deres a-kasse. A-kasser har dog heller ikke de samme muligheder og instrumenter som jobcentre.

Halvdelen af de udfaldstruede oplyser, at de er blevet tilbudt en personlig jobformidler i jobcenteret samt en personlig samtale med a-kassen i forbindelse med deres dagpengesituation.

ØKONOMISK HJÆLP OG ÆNDRINGER I ØKONOMISKE DISPOSITIONER

Under halvdelen af de udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpenge-modtagere angiver, at de har modtaget økonomisk hjælp fra enten de nærmeste pårørende inden for hjemmet eller fra personer uden for hjemmet.

Vores analyser viser, at tilbøjeligheden til at modtage økonomisk hjælp ikke er større i de grupper, der ved interviewtidspunktet allerede har opbrugt retten til dagpenge, end i gruppen, som på interviewtidspunktet stadig kun er i risiko for det, snarere tværtimod. I gruppen af personer, der er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har været i risiko for at opbruge deres dagpengeret, men som på interviewtidspunktet endnu ikke havde opbrugt den, angiver 43 pct. således, at de har måttet have økonomisk hjælp (enten inden for eller uden for hjemmet).⁶ Hos den gruppe personer, der er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har opbrugt retten til dagpenge, er den tilsvarende andel 20 pct.⁷ I den gruppe personer, der er i beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har opbrugt deres dagpengeret, er den tilsvarende andel 26 pct.⁸

Det er vigtigt at påpege, at der alene er spurgt til, hvorvidt udfaldstruede har fået økonomisk hjælp, og hverken spurgt til kvantiteten (fx hvor ofte hjælpen i så fald er modtaget, og hvor meget der er modtaget, altså den økonomiske størrelsesorden af hjælpen) eller til "kvaliteten" af hjælpen. Begrebet "kvalitet" er i denne sammenhæng komplekst, da

6.. Gruppen udgør 22 pct. af de 2.325 interviewede.

7.. Denne gruppe udgør 32 pct. af de 2.325 interviewede.

8.. Denne gruppe udgør 19 pct. af de 2.325 interviewede. Gruppen, som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet og ikke har opbrugt dagpengeretten, er ikke blevet spurgt om denne form for økonomisk hjælp.

økonomisk hjælp kan indbefatte alt fra naturalier og kontanter til lån på eller uden betingelser m.m.

En mindre andel – mellem 14 og 22 pct. – af de udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtagere oplyser, at de har måttet sælge værdigenstande, fx bil, båd eller antikviteter, for at klare eller sikre sig.

En tilsvarende analyse af brugen af formue eller opsparede likvide midler viser, at tilbøjeligheden til at bruge af formue eller opsparede likvide midler gennemgående er noget større end tilbøjeligheden til at sælge værdigenstande. Således har omtrent halvdelen af de udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtagere angivet, at de har måttet bruge af deres formue eller opsparede likvide midler. Der er igen grund til at understrege, at vi ikke har spurgt til størrelsesordenen af disse økonomiske dispositioner. Vi ved heller ikke, om værdigenstande er solgt inden for en snæver eller bredere kreds af familiemedlemmer, eller i hvilket omfang salget har fundet sted uden for familiært regi.

Som tidligere nævnt har vi i materialet fundet, at ca. 4 pct. af dem, som har opbrugt dagpengeretten, er uden erhvervsarbejde og ej heller modtager offentlige ydelser til forsørgelse på interviewtidspunktet. Gruppen udgør godt 50 personer af de interviewede. Disse udfaldne personer har en overhyppighed, hvad angår at modtage økonomisk hjælp fra ægtefælle eller samlever (39 pct.), og en underhyppighed, hvad angår modtagelse af hjælp fra en bredere familie- og vennekreds (4 pct.) i sammenligning med de øvrige grupper, som vi har beskrevet ovenfor. Gruppen har også markant hyppigere brugt af formue og likvide midler (71 pct.). Hvad angår helbred og uddannelse, er gruppen i gennemsnit mindst ligeså godt stillet som samtlige interviewede. I gruppen er der markant færre, som har en ægtefælle/samlever med erhvervsindkomst, men gennemsnitsalderen er den samme.

HVEM HAR OPBRUGT DAGPENGERETTEN?

INDLEDNING

I dette og det efterfølgende kapitel beskriver vi sammenhængen mellem forsikrede lediges erhvervsmæssige placering og modtagelse af offentlige ydelser i juni 2013, og hvorvidt de havde opbrugt dagpengereetten eller ej forinden.

I hovedtræk kan man sige, at varslede ledige kan være i følgende situationer afhængig af, om de har opbrugt dagpengereetten eller ej:

Opbrugt dagpengereetten:

Beskæftigelse

Seniorjob/ midlertidig uddannelsesordning

Uden forsørgelse.

Ej opbrugt dagpengereetten:

Beskæftigelse

Dagpenge.

Hertil kommer desuden nogle mindre hyppigt forekommende situationer som sygedagpenge, efterløn, ordinær uddannelse mv.

Der er naturligvis en sammenhæng, alene fordi forsikrede ledige kun kan få et seniorjob og deltage i den midlertidige uddannelsesordning, hvis de har opbrugt dagpengeretten. Hvorvidt beskæftigelsesfrekvensen er størst blandt forsikrede, som henholdsvis har opbrugt dagpengeretten eller ikke har opbrugt retten, kan kun afklares ved at undersøge forholdene. Derimod forventer vi, at andelen, som er uden beskæftigelse og offentlig forsørgelse, er højst blandt forsikrede, som har opbrugt dagpengeretten. Størrelsen af denne andel må forventes at være ret beskeden i juni 2013, fordi de personer, som har opbrugt retten siden marts 2013, har ret til deltagelse i den midlertidige uddannelsesordning i op til 6 måneder eller mere efter ophørsdatoen afhængig af forudgående ledighedsperiode, hvis de ikke valgte et aldersbetinget seniorjob eller havde modtaget dagpenge i hele 4 år inden ophørsdatoen. Fraværet af egen forsørgelse fra erhvervsdeltagelse eller offentlig forsørgelse må således forventes at forstærkes tidligst efter 6 måneder efter ophørsdatoen for opbrugt dagpengeret. Denne problemstilling kan ikke belyses med undersøgelsens design. I dette kapitel undersøger vi, hvem blandt de varslede der er tilbøjelig til at opbruge dagpengeretten.

HVORNÅR OPBRUGES DAGPENGERETTEN?

Vi indleder med at undersøge, hvornår udfaldstruede eventuelt opbruger deres dagpengeret i forhold til det tidspunkt, hvor deres ophør var blevet varslet et halvt år forinden. Som beskrevet i bilaget har vi data om to grupper – kohorter – som har været varslet til at opbruge dagpengeretten i henholdsvis marts og juni 2013. Sammenlagt har vi oplysninger fra spørgeskemaet om 2.325 personer, som kan have opbrugt deres dagpengeret jf. tabel 2.1.

Grundlaget er besvarelserne af spørgsmålet ”Har du tidligere i 2013 opbrugt din dagpengeret?”⁹ Et bekræftende svar udløser følgende spørgsmål: ”Kan du huske, i hvilken måned og evt. dato du opbrugte din dagpengeret?” Man skulle tro, at alle ville vide, om de har opbrugt dagpengeretten. Men som vi skal se i kapitel 3, kan der alligevel være uklar-

9. Spørgsmålet var ledsaget af følgende vejledende tekst: ”Der menes, at dine dagpenge ophørte, uden du havde genoptjent ret til en ny periode med dagpenge”.

hed om, hvad det vil sige at opbruge sin dagpengeret. Noget tyder på, at nogle af de udfaldstruede ikke mener at have opbrugt dagpengeretten, selv om de er overgået til den midlertidige uddannelsesydelse, fordi de stadigvæk har ret til den om end lavere uddannelsesydelse, i kraft af at de er forsikrede ledige. I dette kapitel antager vi, at deres besvarelser er korrekte, om end der kan være erindringsforskydelse med hensyn til månedsangivelsen.

Det fremgår af tabel 2.1, at godt halvdelen af de interviewede fra marts-kohorten faktisk også har opbrugt dagpengeretten i marts, mens 23 pct. ikke har opbrugt dagpengeretten på interviewtidspunktet i juni og juli, og for 15 pct. er det lykkedes at udskyde tidspunktet for dagpengerettens ophør nogle måneder efter marts, hvis de interviewede husker rigtigt angående tidspunktet. For juni-kohorten er tallene naturligvis anderledes, fordi der interviewes i denne måned. For 32 pct. af de interviewede foregår udfyldelsen af skemaet åbenbart efter, at de har opbrugt dagpengeretten, mens udfyldelsen for godt 60 pct. er sket, før dagpengeretten er opbrugt. For begge kohorter gælder det, at en begrænset andel oplyser, at de har opbrugt dagpengeretten før den beregnede måned. Her spiller erindringsforskydelse nok også ind, hvilket oplysningerne fra marts-kohorten kunne tyde på. De tidlige tidspunkter kan også være rigtige, men er i så fald begrundet i tab af dagpengeret, fx med årsag i manglende rådighed, manglende fremmøde til samtaler i jobcenteret eller a-kassen mv.

TABEL 2.1

Måned for opbrug af dagpengereetten særskilt for varslet måned for dagpengeop-
hør. Procent.

	Marts (varslet)	Juni (varslet)
Ikke opbrugt dagpengereetten	23	61
Opbrugt dagpengereet, måned ej oplyst	3	2
Januar	2	1
Februar	5	1
Marts	53	0
April	11	0
Maj	3	3
Juni	1	32
Juli	0	1
Beregningsgrundlag	1.122	1.203

HVEM OPBRUGER DAGPENGERETTEN?

Hvem er det så, der opbruger dagpengereetten? Det har vi undersøgt ved at sammenholde, hvad der karakteriserer dem, som opbruger dagpenge-
retten, og dem, som ikke har opbrugt dagpengereetten, i de to kohorter.
Vi har brugt en statistisk analyse, hvor vi har undersøgt, om de to grup-
per afviger fra hinanden med hensyn til en lang række baggrundsoplys-
ninger fra spørgeskemaet og de få registeroplysninger, som er til rådigh-
hed. Resultatet er, at de to grupper afviger fra hinanden på få udvalgte
dimensioner, som også fremgår, når sammenhængene illustreres i simple
tovejstabeller, som er samlet i tabel 2.2 og 2.3.¹⁰

10.. Vi har brugt en binær logistisk regressionsanalyse. Vi har også undersøgt, om de to kohorter afviger fra hinanden med hensyn til betydningen af de undersøgte baggrundsforhold. Det var ikke tilfældet. Derfor præsenteres de to kohorter under ét i tabel 2.2 og 2.3.

TABEL 2.2

Sammensætning af gruppen, som har opbrugt dagpengereetten, som ikke har opbrugt dagpengereetten, og alle udfaldstruede med hensyn til kohorte og demografiske forhold. Procent.

	Opbrugt dagpengereetten	Ikke opbrugt dagpengereetten	Alle udfaldstruede
<i>Kohorte</i>			
Marts	65	25	48
Juni	35	75	52
<i>Alder</i>			
18-30	6	7	6
31-39	16	19	17
40-49	25	26	25
50-54	16	17	16
55 +	38	31	35
<i>Etnisk herkomst</i>			
Indvandrer/efterkommer fra ikke-vestlige lande	10	6	8
Indvandrer/efterkommer fra vestlige lande	6	5	5
Dansk oprindelse	85	89	87
Beregningsgrundlag	1.328	966	2.294

Tabel 2.2 viser indledningsvis (som tabel 1), at langt de fleste (65 pct.) af dem, som har opbrugt dagpengereetten, kommer fra marts-kohorten, og at det forholder sig omtrent omvendt for dem, som ikke har opbrugt dagpengereetten. For det andet ser vi, at de ældre ledige (55+) er overrepræsenterede ved, at de udgør 38 pct. af dem, som opbrugte deres dagpengereet, mens de ældre udgør 31 pct. blandt dem, som ikke har opbrugt dagpengereetten (før interviewperioden i juni/juli). For det tredje ser vi, at indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er overrepræsenterede (10 pct.) blandt dem, som har opbrugt dagpengereetten, og derfor underrepræsenterede blandt dem, som ikke har opbrugt retten.

Ud over de i tabel 2.2 viste baggrundsforhold har vi undersøgt en række mål for mere eller mindre permanente baggrundsforhold, heriblandt køn, samlivssituation, bolig- og ejerform, ægtefælles/samlevers erhvervssituation og indtægtsforhold, antal hjemmeboende børn, skole- og erhvervsuddannelse og a-kassetilhørsforhold. Disse forhold har ingen statistisk signifikant betydning for, om de interviewede udfaldstruede har opbrugt deres dagpengereet eller ej.

TABEL 2.3

Sammensætning af gruppen, som har opbrugt dagpengeretten, som ikke har opbrugt dagpengeretten, og alle udfaldstruede med hensyn til deres generelle helbredstilstand og forekomst af kroniske lidelser. Procent.

	Opbrugt dagpengeretten	Ikke opbrugt dagpengeretten	Alle udfaldstruede
<i>Generelt helbred</i>			
Meget godt	26	30	28
Godt	38	39	39
Nogenlunde	28	24	26
Dårligt eller meget dårligt	8	7	7
<i>Kroniske sygdomme eller lidelser</i>			
Ja	33	29	32
Nej	67	71	68
Beregningsgrundlag	1.177	857	2.034

Vi har også undersøgt, om nogle almene læsefærdigheder (hvor hyppigt vedkommende læser skønlitteratur, vejledninger og instruktioner og aviser mv.) har betydning for, om dagpengeretten opbruges. Det er ikke tilfældet. Derimod viser det sig, at to mål for den fysiske helbredstilstand har betydning, hvilket fremgår af tabel 2.3. Tabellen viser, at ledige, som besvarer spørgsmålet ”Hvordan vil du alt i alt vurdere dit helbred?” med ”Meget godt”, er overrepræsenterede blandt de udfaldstruede, som ikke har opbrugt deres dagpengeret og tilsvarende underrepræsenterede blandt dem, som har opbrugt retten. Et alternativt mål for helbred er forekomsten af kroniske lidelser. Udfaldstruede med sådanne lidelser er også overrepræsenterede blandt ledige, som har opbrugt dagpengeretten. Mål for lette eller svære gener som følge af eventuelle lidelser som migræne, træthed, søvnbesvær eller smerter i øvrigt har heller ingen betydning for, om de udfaldstruede opbruger dagpengeretten eller ej.

Det skal også nævnes, at der heller ikke er nogen sammenhæng imellem, om de ledige har taget imod tilbuddet om samtale i a-kassen og en personlig jobformidler i jobcenteret, og hvorvidt de har opbrugt dagpengeretten. Hvis der var en sammenhæng, ville man heller ikke kunne afgøre, hvilken vej årsagssammenhængen går.

OPSAMLING

Godt halvdelen af de udfaldstruede, som har været varslet til at opbruge dagpengeretten i marts 2013, opbruger også dagpengeretten i marts. Knap en fjerdedel af disse har ikke opbrugt dagpengeretten i juni/juli samme år, mens 15 pct. af dem har fået udskudt fortabelsen af dagpengeretten et par måneder, formentlig fordi de har fået arbejde.

Udfaldstruede ledige på 55 år og derover er klart overrepræsenterede blandt de ledige, som opbruger dagpengeretten. Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande og personer med dårligere helbred, fx kroniske lidelser er også overrepræsenterede blandt personer, som opbruger dagpengeretten.

Vi har også undersøgt, om andre forhold har indflydelse på, om ledige opbruger dagpengeretten. Formelle kvalifikationer i form af skole- og erhvervsuddannelse eller uformelle kvalifikationer i form af læsefærdigheder af forskellige slags og færdigheder i form af it-erfaring har ikke betydning. Mål for forekomst af samt graden af gener som følge af eventuelle lidelser som migræne, træthed, søvnbesvær eller smerter i øvrigt har heller ingen betydning for, om de udfaldstruede opbruger dagpengeretten.

ERHVERVSSITUATIONEN PÅ INTERVIEWTIDSPUNKTET

ERHVERVSSITUATION PÅ INTERVIEWTIDSPUNKTET

I dette afsnit vil vi beskrive erhvervssituationen på interviewtidspunktet, således som respondenterne selv oplyser det ved deres besvarelse af spørgeskemaet. Der ligger et antal spørgsmål til grund for en afklaring af erhvervssituationen. Vi har fulgt den fremgangsmåde, som Danmarks Statistik bruger i Arbejdskraftundersøgelsen til at afgøre, om der foreligger et arbejdsforhold. Den indebærer kort fortalt, at personer defineres som beskæftigede, hvis de er i arbejde af mindst 1 times varighed i en uge, eller er midlertidigt fraværende grundet sygdom, orlov eller lignende, eller har tilsagn om at vende tilbage til jobbet inden for senest 3 måneder. Hvis en person ikke har et arbejdsforhold, skal personen ved et spørgsmål angive, om han/hun er ledig og med hvilken ydelse, eller er i uddannelse og med hvilken ydelse, eller er sygemeldt, på efterløn eller noget helt andet. Spørgsmålet i undersøgelsen lyder: ”Hvordan er din situation i øjeblikket? Er du ledig, aktiveret, under uddannelse, sygemeldt eller noget helt andet?” Respondenter, som ikke forinden er klassificeret som beskæftigede, kan så vælge en af 18 prædefinerede kategorier, som passer bedst til deres situation. Hovedaktiviteten fremgår af tabel 3.1.

Tre kategorier skal særligt omtales. Det drejer sig navnlig om den særlige midlertidige uddannelsesordning og situationen efter at have opbrugt dagpengeretten, hvor respondenterne ikke modtager anden ydelse. Den midlertidige uddannelsesordning er i skemaet søgt indkredset ved to prædefinerede kategorier: ”Ledig med uddannelsesyndelse (Den midlertidige uddannelsesordning)” og ”I uddannelse med uddannelsesyndelse (Den midlertidige uddannelsesordning)”. Det skyldes, at der ikke er nogen klar indarbejdet offentlig sprogbrug om ordningen. Ordningen kan kun bruges af ledige, som har opbrugt dagpengeretten. Alligevel ser vi, at ca. 7 pct. af de ledige, som ikke har opbrugt dagpengeretten, mener, at de modtager den særlige uddannelsesyndelse.¹¹

Til ledige, som har opbrugt dagpengeretten, men ikke er kommet i nogen form for beskæftigelse og heller ikke modtager offentlig understøttelse, har vi reserveret to mulige svarkategorier til afkrydsning: ”Ledig uden offentlig ydelse” og ”Uden offentlig ydelse”. Sammenlagt afkrydser 4 pct. af ledige i marts-kohorten og 2 pct. i juni-kohorten de to kategorier, og de fleste af dem kategoriserer sig selv som ledige uden offentlige ydelser.

I tabel 3.1 finder man 5 pct. i kategorien Andet. Halvdelen af disse personer har afkrydset en egentlig ”Andet”-kategori i skemaet, og derfor kender vi ikke deres situation. Et halvt procentpoint afvikler optjent ferie, mens knap 2 procentpoint er holdt op med at svare på skemaet undervejs uden at fuldføre besvarelsen, men vi ved dog, at de er kommet igennem de indledende spørgsmål om beskæftigelse, uden at de bekræfter at være beskæftigede. Deres situation på interviewtidspunktet er altså en anden, uden at vi ved, hvad den er.

11.. En anden mulighed er, at de faktisk formelt har opbrugt dagpengeretten og er overgået til uddannelsesyndelse, men fordi de stadigvæk er forsynet af en ydelse, som de har ret til som forsikret ledig, synes de ikke, at de har opbrugt dagpengeretten, selv om uddannelsesyndelsen er lavere og hedder noget andet end dagpenge.

TABEL 3.1

Hovedaktivitet på interviewtidspunktet, særskilt for varslet måned for dagpengeophør og for, om dagpengereetten faktisk er opbrugt. Procent.

Hovedaktivitet	Marts			Juni		
	Opbrugt dagpengereet	Ikke opbrugt dagpengereet	I alt	Opbrugt dagpengereet	Ikke opbrugt dagpengereet	I alt
Beskæftigelse evt. med suppl. dagp./kont.hj.	25	48	30	16	27	23
Seniorjob	12	2	10	9	0	4
Løntilskudsansættelse	3	7	4	3	5	5
Virksomhedspraktik	0	0	0	2	2	2
På vej til seniorjob (venteydelse)	2	0	2	6	3	4
Ledig/aktiveret med dagpenge	0	10	2	9	41	28
Ledig/aktiveret med kontanthjælp	7	2	6	5	1	3
Ledig med uddannelsesyndelse (midlertidige ordning)	31	7	26	31	6	16
Ledig uden off. ydelser	4	0	3	3	1	2
Uden off. ydelser	0	1	1	1	0	0
I uddannelse med SU	1	2	1	0	0	0
I uddannelse med elevløn	0	1	0	0	0	0
Sygemeldt med sygedagpenge	2	9	4	4	5	5
Efterlønsmodtager	8	5	7	4	2	3
Andet	3	5	4	6	5	5
Beregningsgrundlag	864	242	1106	462	722	1184

Man ser en klar systematik i erhvervssituationen, når de udfaldstruede opbruger dagpengereetten. Blandt dem, som ikke opnår beskæftigelse inden interviewtidspunktet i juni/juli 2013 med eller uden supplerende støtte, har hovedparten valgt at deltage i den midlertidige uddannelsesordning eller få et seniorjob, hvis de er over 54 år, eller gå på efterløn, hvis de er berettiget hertil.¹² Der er kun 4 pct. i begge kohorter, som står uden offentlig forsørgelse, hvoraf de fleste betragter sig selv som ledige. De fleste af dem har sikkert modtaget dagpenge i 4 år, hvorfor de ikke er berettiget til at deltage i den midlertidige uddannelsesordning og modtage

12.. Formelt kan personer ikke overgå til efterløn, når de ikke er dagpengeberettigede. Så når de her oplyser, at de modtager efterløn, er overgangen til efterløn formentlig sket umiddelbart før, de ville have opbrugt dagpengereetten.

forsørgelse i den forbindelse. 5-7 pct. af de udfaldne ledige er berettiget til at modtage kontanthjælp som forsørgelse.¹³

Det er også iøjnefaldende, at andelen af de udfaldstruede ledige, som er i ordinær beskæftigelse på interviewtidspunktet, er højest i marts-kohorten i sammenligning med juni-kohorten, uanset om der ses isoleret på dem, som har opbrugt dagpengereetten, eller på dem, som er i risiko for at opbruge dagpengereetten. Den statistiske analyse viser, at andelen i ordinær beskæftigelse er markant mindre blandt de ældre arbejdstagere (55+) og markant mindre for arbejdstagere, hvis arbejdsevne i høj eller nogen grad er nedsat som følge af sygdom, ulykke, handicap eller slid. Andelen i ordinær beskæftigelse er markant mindre blandt indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i gruppen af personer, som har opbrugt dagpengereetten.¹⁴

Arbejdsmarkedsstyrelsen opgør på jobindsats.dk arbejdsmarkedsstatus for ledige 1-6 måneder efter, at de har opbrugt deres dagpengereet, alene med udgangspunkt i registeroplysninger om deres efterfølgende modtagelse af diverse ydelser og eventuel indeholdelse af kildeskat. Disse registeroplysninger afviger markant fra spørgeskemaoplysningerne i tabel 3.1, navnlig hvad angår beskæftigelse og status helt uden ydelser eller beskæftigelse. Arbejdsmarkedsstyrelsen har oplysninger om arbejdsmarkedsstatus for månederne april-juli foruden marts for de ledige, som ifølge registeroplysninger opbrugte dagpengereetten i marts. Ifølge styrelsen er mellem 15,7 og 19,4 pct. af den gruppe i lønnet beskæftigelse marts-juli.¹⁵ Det er jo meget langt under de 40 pct., som ifølge spørgeskemaoplysninger skulle være i beskæftigelse i juni. Ifølge styrelsen skulle en andel mellem 14,4 og 19,6 pct. i de samme måneder være uden beskæftigelse og offentlige ydelser. Ifølge spørgeskemaoplysninger er denne andel højst 7 pct., hvis vi medtager hele "Andet"-kategorien i tabel 3.1.

Der kan være flere mulige årsager til disse store forskelle. Der kan for det første være typer af erhvervsindkomst hos disse udfaldne, hvorfra der ikke indeholdes kildeskat hos en arbejdsgiver. Dette er tilfældet for honoraraflønnede personer, som også har egen virksomhed og

13.. 1-2 pct. af de ledige, som ikke har opbrugt dagpengereetten, angiver alligevel, at de modtager kontanthjælp. Hvorvidt der er tale om misforståelser eller fejlintastninger og ved hvilke spørgsmål, kan vi ikke afgøre.

14.. Som helhed er der kun mindre forskelle imellem a-kasserne i andelen i ordinær beskæftigelse. I dette datamateriale har vi arbejdet med 14 grupperinger af a-kasser. Der kan sikkert findes enkelte a-kasser, hvis andel af beskæftigede afviger markant fra hinanden.

15.. Knap halvdelen af disse ansættelser er ordinære ansættelser uden offentlig støtte. Den anden del er seniorjob.

dermed et cvr-nummer. Sådanne personer kunne godt vælge at kalde sig ”lønmottager”, selv om de rettere skulle have klassificeret sig selv som selvstændige erhvervsdrivende. På lignende vis trækkes der ikke kildeskat hos danskere, som er mere fast beskæftiget og bosiddende i udlandet. Sådanne personer kan godt have besvaret spørgeskemaet over internettet. Der kan også forekomme skattepligtige erhvervsindkomster, hvoraf der ikke indeholdes kildeskat, i form af udeklaret indkomst i daglig tale kaldet ”sort arbejde”.

En anden hovedforklaring til forskellene er prioriteringsreglerne i klassificeringen i Jobindsats.dk, når en person i en kalendermåned både har en lønindkomst og en eller anden offentlig ydelse til forsørgelse. I så fald klassificeres personen, som modtager af den pågældende ydelse uanset beløbenes indbyrdes størrelsesforhold. Personer, som forlader den særlige uddannelsesydelse i en måned til fordel for et arbejde, klassificeres således, som modtager af uddannelsesydelsen hele måneden. Denne prioriteringsregel er medvirkende til, at andelen, som modtager uddannelsesydelsen, er højere i Jobindsats end i vores materiale. Endvidere er 3 procentpoint af de 25 pct., som er i beskæftigelse i juni, blandt de udfaldne fra marts-kohorten modtagere af supplerende dagpenge eller kontanthjælp. De vil heller ikke af Jobindsats blive klassificeret som beskæftigede, selv om to tredjedele af dem har mindst 20 timers arbejdsuge og i gennemsnit har en månedsløn på godt 15.000 kr. med dette timetal. Jobindsats oplyser i øvrigt selv i sin dokumentation, at personer på vej til seniorjob, som modtager en kompensationsydelse, klassificeres som uden ydelse og beskæftigelse. Det drejer sig om 2 pct. for marts-kohorten.

Den tredje hovedforklaring er unøjagtigheder ved spørgeskemaoplysninger, dels ved forståelse og besvarelse af spørgsmål og manglende besvarelser grundet den lave svarprocent på 25. Vi har i bilaget argumenteret for, at noget kunne tyde på, at det er de mere permanent beskæftigede på interviewtidspunktet, som er mere tilbøjelig til at undlade at svare på skemaet. Det er imidlertid et argument for en endnu højere andel beskæftigede end de 40 pct. i materialet. Bortset fra de 3 pct., som modtager supplerende ydelser som supplement til beskæftigelse, og de 2 pct., som venter på et seniorjob, kan vi ikke kvantificere de nævnte mulige årsager til forskellene i opgørelserne.

DEN MIDLERTIDIGE UDDANNELSESORDNING

Som forventet er der mange udfaldne ledige, som har valgt en aktivitet under den midlertidige uddannelsesordning. Jobcenteret skal godkende deltagelse i aktiviteter under ordningen med henblik på at sikre, at det kan hjælpe personen i beskæftigelse. Ledige kan bl.a. deltage i ordblindeundervisning og forberedende voksenundervisning, almen voksenuddannelse, hf-enkeltfag, erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser, AMU-kurser, videregående voksen- og efteruddannelse udbudt af offentlige institutioner fx Akademi- og Diplom- samt masteruddannelser i op til 6 måneder efter at have opbrugt dagpengereetten. Ved deltagelse i korte uddannelsesforløb skal jobcenteret stille krav om deltagelse i efterfølgende uddannelsesforløb senest hver 8. uge, hvis det hidtidige uddannelsesforløb ikke har ført til ordinær beskæftigelse.

I undersøgelsen har vi nogle få oplysninger fra de involverede selv om deres deltagelse i denne uddannelsesordning. Vi har således oplysning om, hvor mange uger den enkelte har modtaget den særlige uddannelsesydelse, hvor mange uger han/hun har modtaget undervisning ved fremmøde eller hjemmearbejde, på hvilken uddannelsesinstitution undervisningen foregår, samt hvad det konkrete kursus eller fag hedder, som han/hun følger. 22 pct. af deltagerne i ordningen følger kurser på et AMU-center, 13 pct. på en handelsskole, 19 pct. på teknisk skole og 1 pct. på en SOSU-skole. De resterende er spredt ud på en lang række uddannelsesinstitutioner.

Mange af de deltagere, som påbegyndte uddannelsesordningen i juni, er ikke startet på et egentligt uddannelses- eller kursusforløb på interviewtidspunktet i juni, fordi der starter så få kurser og uddannelser op på dette tidspunkt. Derfor holder vi os primært til oplysninger fra udfaldne ledige fra marts-kohorten, hvor alle stort set kan navngive det kursus- eller uddannelsesforløb, som de deltager i, eller fortælle, hvad formålet er med forløbet. Det er interessant at se på, hvor stor del af den tid, hvor deltagerne modtager den særlige uddannelsesydelse, de rent faktisk også modtager undervisning ved fremmøde eller hjemmearbejde?¹⁶ Dette fremgår for marts-kohorten i tabel 3.2.¹⁷ De involverede har i gennemsnit deltaget i undervisning i godt halvdelen af tiden, hvor de har

16.. De to tilgrundsiggende spørgsmål lød: "Hvor mange uger har du modtaget uddannelsesydelse?" og "Hvor mange uger har du modtaget undervisning (ved fremmøde eller hjemmearbejde)?"

17.. Der er medtaget de ledige fra marts-kohorten, som bekræfter, at de har opbrugt dagpengereetten.

modtaget den særlige uddannelsesydelse. Andelen er meget naturligt mindre end 1, fordi der ikke starter uddannelses- og kursusforløb op i hver uge eller måned, som er relevant for alle. 5 pct. har dog en andel over 1. Det kan selvfølgelig skyldes fejlindtastninger, men det kan også skyldes, at de enkelte var i gang med et selvvalgt uddannelsesforløb eller uddannelsesaktivering, dengang de opbrugte dagpengereetten, og blot har fortsat med forløbet på den særlige uddannelsesydelse. Vi har særligt undersøgt, hvor længe der er modtaget uddannelsesydelse, for deltagere med en andel på 0. Vi finder, at denne varighed er jævnt fordelt mellem 1 og 16 uger. Så det er altså ikke blot ledige, som har modtaget ydelsen i en kortvarig periode.

TABEL 3.2

Varigheden af undervisning i forhold til varigheden, hvori vedkommende har modtaget uddannelsesydelse for ledige i marts-kohorten, som har opbrugt dagpengereetten. Procent.

	Andel i procent
0	16
0,01-0,2	12
0,201-0,4	16
0,401-0,5	11
0,501-0,7	14
0,701-0,99	12
1	14
1,01-3	5
Gennemsnitlig andel	54
Beregningsgrundlag	251

OPSAMLING

Når de udfaldstruede faktisk opbruger dagpengereetten og ikke har skaffet sig ordinær beskæftigelse forinden, vælger de fleste at gøre brug af den midlertidige uddannelsesordning, og ældre over 54 år vælger ofte at få sig et seniorjob i deres kommune. Nogle efterlønsberettigede har valgt efterløn, inden dagpengereetten blev opbrugt.

Op mod 7 pct. af dem, som har opbrugt dagpengereetten, ser sig efter nogle få måneder nødsaget til at lade sig forsørge af kontanthjælp og er berettiget hertil. Op til 4 pct. af de udfaldne opfatter sig som ledige uden offentlig forsørgelse. Den situation opstår formentlig fordi de har

modtaget dagpenge i 4 år og derfor ikke er berettigede til at deltage i den midlertidige uddannelsesordning og ikke er berettigede til kontanthjælp.

Andelen, som er i ordinær beskæftigelse – eventuelt med supplerende dagpenge eller kontanthjælp – er større i marts-kohorten end i juni-kohorten, uanset om der ses isoleret på dem, som har opbrugt dagpengeretten, eller dem, som er i risiko for at opbruge dagpengeretten.

Blandt de udfaldne fra marts-kohorten er 40 pct. beskæftigede, heraf 12 procentpoint i seniorjob. Arbejdsmarkedstyrelsen opgør også arbejdsmarkedetsstatus for hver enkelt op til 6 måneder efter, at ledige har opbrugt dagpengeretten, baseret alene på registeroplysninger om ydelser og eventuel indeholdt kildeskat fra arbejdsgivere. Ifølge styrelsen er mellem 15,7 og 19,4 pct. af de udfaldne fra marts-kohorten klassificeret som beskæftigede i månederne marts-juli. Styrelsen finder altså omtrent halvt så mange eller lidt færre, som er i et ansættelsesforhold, end vi gør i denne undersøgelse. Noget af forskellen kan forklares med beskæftigelse i udlandet, som ikke registreres i Danmark, og prioriteringsregler mellem beskæftigelse og offentlige ydelser i Jobindsats.dk. Der er naturligvis også unøjagtigheder i spørgeskemaoplysninger og muligheder for misforståelser. Endvidere kan systematik i, hvem der besvarer og undlader at besvare spørgeskemaet skabe skævheder i resultaterne fra surveyoplysninger. Vi har imidlertid ingen holdepunkter for at konstatere, at det skulle skabe en opadgående skævhed i andelen, som er i et beskæftigelsesforhold. Endvidere har vi brugt samme gennemprøvede fremgangsmåde, som Danmarks Statistik bruger i Arbejdskraftundersøgelsen, til at klassificere personer som beskæftigede. Det kunne desuden tænkes, at oplysningen om skatteindeholdelse opfanger for få, som er i et beskæftigelsesforhold.

Arbejdsmarkedstyrelsen finder også, at mellem 14,4 og 19,6 pct. i de samme måneder er uden beskæftigelse og offentlige ydelser. Ifølge spørgeskemaoplysningerne er denne andel højst 7 pct., hvis vi medtager hele ”rest”-kategorien, som ikke har kunnet klassificeres på anden måde. Lidt af forskellen i opgørelserne kan forklares med manglende registrering af personer, som venter på et seniorjob. Man kunne i forlængelse af diskussionen om beskæftigelsesandelens størrelse formode, at det ligeledes kunne bero på, at registrene opfanger for få, som i virkeligheden er i et beskæftigelsesforhold, og som af denne grund nødvendigvis klassificeres som værende uden ydelse og lønindkomst.

HJÆLP FRA JOBCENTER OG A-KASSE

INDLEDNING

Som følge af Folketingets vedtagelse af ”akutpakken” i august 2012 blev jobcentre og a-kasser pålagt – ud over den ordinære beskæftigelsesindsats – at gennemføre en særlig indsats for de ledige dagpengemodtagere, der stod til at opbruge deres dagpengetilgang i første halvår af 2013, dvs. de udfaldstruede dagpengemodtagere, som er genstand for denne undersøgelse. Jobcentrene har, i modsætning til a-kasserne, fået tilført midler til denne indsats. Akutpakken betyder bl.a., at de udfaldstruede dagpengemodtagere har særlig ret til samtaler, jobformidling og jobsøgningsstøtte i jobcentret og/eller a-kassen. Jobcentre og a-kasser skal derudover tilbyde hjælp til den enkelte ledige til at komme i jobrotation, i uddannelse som voksenlærling eller i praktik eller i job med løntilskud på en privat virksomhed, hvis det er den hurtigste vej til at komme i arbejde.

Mens jobcentre og a-kasser således med akutpakken hver især er forpligtet sig til at yde denne særlige indsats, er det imidlertid frivilligt for den ledige at deltage i den særlige indsats under akutpakken.

I dette kapitel ser vi på, i hvilket omfang jobcentre og a-kasser har ydet hjælp under den særlige indsats til de udfaldstruede og de på

interviewtidspunktet allerede udfaldne dagpengemodtagere, og vi ser desuden på, hvem der i mindre eller større omfang har benyttet sig af denne hjælp. Vi undersøger altså for det første niveauet/omfanget af hjælp, som de udfaldstruede dagpengemodtagere som samlet gruppe har modtaget fra henholdsvis jobcentre og a-kasser, og hvad denne hjælp mere konkret har bestået i, og for det andet, hvilke forhold/baggrunds-faktorer der på baggrund af statistiske analyser har vist sig at have betydning for omfanget og typen af hjælp. Vi præsenterer disse betydende forhold som to-vejs-sammenhænge i tabellerne.

HJÆLP FRA JOBCENTER

De udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere i undersøgelsen er blevet bedt om at forholde sig til en række udsagn vedrørende hjælp fra deres jobcenter. De er bl.a. blevet spurgt til følgende: ”Har du oplevet, at du har fået en særlig hjælp fra jobcenteret, fordi du har været tæt på at opbruge din dagpengeret?” Hertil har 20 pct. svaret, at de har oplevet at få mere hjælp end tidligere, 53 pct. har oplevet at modtage nogenlunde den samme hjælp som tidligere, mens 27 pct. har oplevet at modtage mindre hjælp end tidligere, jf. tabel 4.1.¹⁸

En femtedel af respondenterne kan således nikke genkendende til at have modtaget en særlig hjælp fra jobcenterets side i forbindelse med, at de har været tæt på at opbruge deres dagpengeret, mens de resterende 70 pct. ikke oplever, at hjælpen fra jobcenteret har været særlig intensiv som følge af deres dagpengesituation, eller ligefrem oplever hjælpen som mindre intensiv. Tabel 4.1 viser desuden et enkelt forhold, som på baggrund af en ordinal logistisk regressionsanalyse har vist sig at have statistisk signifikant betydning for karakteren af hjælpen fra jobcenteret. Det drejer sig om alder. Som vist i tabel 4.1 har en større andel af personer inden for den yngste aldersgruppe (18-35-årige) angivet at have fået mere hjælp fra jobcenteret end tidligere (24 pct.) set i forhold til de to øvrige aldersgrupper (20 pct. og 19 pct. blandt henholdsvis de 36-50-årige og de 51-årige og ældre). På samme vis har en større andel af personer inden for den yngste aldersgruppe angivet at have modtaget no-

18.. 5 pct. af respondenterne har svaret ”Ved ikke” til spørgsmålet om særlig hjælp fra jobcenteret. Disse er i analysen og i præsentationen heraf lagt ind under svarmuligheden ”Nogenlunde samme hjælp som tidligere”.

genlunde den samme hjælp som tidligere (57 pct. mod 52 pct. og 53 pct. for henholdsvis de 36-50-årige og de 51-årige og ældre). Personer i den yngste aldersgruppe oplever altså i større omfang, at jobcenteret har intensiveret indsatsen over for dem som følge af deres dagpengesituation.

TABEL 4.1

Oplevelse af at have fået særlig hjælp i jobcenteret som følge af at have været tæt på at opbruge dagpengernet, særskilt for alder. Procent.

	Har du oplevet, at du har fået særlig hjælp i jobcenteret, fordi du har været tæt på at opbruge din dagpengernet?			Beregningsgrundlag
	Ja, mere hjælp end tidligere	Nogenlunde samme hjælp som tidligere	Nej, mindre hjælp end tidligere	
<i>Alder</i>				
18-35 år	24	57	19	326
36-50 år	20	52	28	774
51+ år	19	53	28	1.046
I alt	20	53	27	2.146

TABEL 4.2

Fået tilbud om en personlig jobformidler i jobcenteret som følge af at have været tæt på at opbruge dagpengernet, særskilt etnisk for oprindelse. Procent.

	Har du fået tilbudt en personlig jobformidler i jobcenteret?		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Etnisk oprindelse</i>			
Dansk oprindelse	51	49	1.871
Indvander/etterkommer fra vestlige lande	47	53	111
Indvander/etterkommer fra ikke-vestlige lande	38	62	160
I alt	50	50	2.142

De udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere i undersøgelsen er ligeledes blevet spurgt om følgende: ”Har du fået tilbudt en personlig jobformidler i jobcenteret?” Dette har 50 pct. svaret bekræftende på,¹⁹ mens de øvrige 50 pct. har svaret afkræftende, jf. tabel 4.2.²⁰

19.. Der skelnes her ikke imellem, om respondenterne efterfølgende har taget imod tilbuddet eller ej.

20.. 10 pct. af respondenterne har svaret ”Ved ikke” til spørgsmålet om tilbud om en jobformidler i jobcenteret. Disse er i analysen og i præsentationen heraf lagt ind under svarmuligheden ”Nej, du

Af tabel 4.2 fremgår desuden et enkelt forhold, nemlig etnisk oprindelse, som i en binær logistisk regressionsanalyse har vist sig statistisk signifikant i forhold til angivelsen af at have fået tilbudt en personlig jobformidler i jobcenteret. Således angiver 51 pct. af personer med dansk oprindelse at være blevet tilbudt en personlig jobformidler, mens det drejer sig om 47 pct. og 38 pct. blandt henholdsvis indvandrere/efterkommere fra vestlige lande og indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande. Det kan ikke afvises, at noget af forklaringen på denne forskel kan være af sproglig karakter.

På spørgsmålet ”Har du modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra jobcenteret?” har 28 pct. svaret ”Ja”²¹, mens 72 pct. har svaret ”Nej”, jf. tabel 4.3.

TABEL 4.3

Modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra jobcenteret, særskilt for etnisk oprindelse. Procent.

	Har du modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra jobcenteret?		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Etnisk oprindelse</i>			
Dansk oprindelse	27	73	1.864
Indvandrer/ efterkommer fra vestlige lande	24	76	110
Indvandrer/ efterkommer fra ikke-vestlige lande	37	63	157
<i>Varslet ophør</i>			
Marts	25	75	1.026
Juni	30	70	1.105
I alt	28	72	2.131

Etnisk oprindelse og kohorte viser sig i en binær logistisk regressionsanalyse at have statistisk signifikant betydning for, om man har svaret ”Ja” eller ”Nej” på spørgsmålet om at have modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra jobcenteret. Etnisk oprindelse er dog kun lige på grænsen til at være statistisk signifikant. Tabel 4.3 viser således, at en større andel blandt indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande har svaret bekræftende (37 pct.), end tilfældet er blandt indvandre-

mener ikke at have fået dette tilbud” ud fra argumentet om, at disse personer i det mindste ikke har svaret bekræftende på spørgsmålet.

21.. Der skelnes her ikke imellem, om respondenter er blevet henvist til relevante jobopslag og/eller konkrete jobtilbud, og i så fald om vedkommende har taget imod jobtilbuddet eller ej.

re/efterkommere fra vestlige lande og personer med dansk oprindelse (henholdsvis 24 pct. og 27 pct.).

HJÆLP FRA A-KASSE

De udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere i undersøgelsen er på tilsvarende vis blevet bedt om at forholde sig til en række udsagn vedrørende hjælp fra deres a-kasse. De er bl.a. blevet spurgt om følgende: ”Har du oplevet, at du har fået en særlig hjælp i a-kassen, fordi du har været tæt på at opbruge din dagpengeret?” Hertil har 18 pct. svaret, at de har oplevet at have fået mere hjælp end tidligere, 59 pct. har svaret, at de har oplevet at have modtaget nogenlunde den samme hjælp som tidligere, mens 23 pct. har svaret, at de oplever at have modtaget mindre hjælp end tidligere, jf. tabel 4.4.²² Andelene ligger nogenlunde på niveau med andelene for det tilsvarende spørgsmål vedrørende særlig hjælp fra jobcenteret, jf. afsnit 4.1.²³

TABEL 4.4

Oplevelse af at have fået særlig hjælp i a-kassen som følge af at være tæt på at opbruge dagpengeret, særskilt for alder. Procent.

	Har du oplevet, at du har fået særlig hjælp i a-kassen, fordi du har været tæt på at opbruge din dagpengeret?			Beregningsgrundlag
	Ja, mere hjælp end tidligere	Nogenlunde samme hjælp som tidligere	Nej, mindre hjælp end tidligere	
<i>Alder</i>				
18-35 år	13	65	22	324
36-50 år	17	56	27	770
51+ år	21	60	20	1.043
I alt	18	59	23	2.137

En ordinal logistisk regressionsanalyse har yderligere vist, at alder har statistisk signifikant betydning for oplevelsen af hjælpen fra a-kassen. I modsætning til spørgsmålet om særlig hjælp fra jobcenteret viser tabel 4.4, at det er den ældste aldersgruppe (51-årige og ældre), der i videst om-

22.. 4 pct. af respondenterne har svaret ”Ved ikke” til spørgsmålet om særlig hjælp fra a-kassen. Disse er i analysen og i præsentationen heraf lagt ind under svarmuligheden ”Nogenlunde samme hjælp som tidligere”.

23.. At der netto er negativ oplevelse af hjælpen fra både jobcenter og a-kasse kan måske afspejle, at de utilfredse har været mere tilbøjelige til at besvare spørgeskemaet.

fang har angivet at have modtaget hjælp fra a-kassen (21 pct.), mens det omvendt er den yngste aldersgruppe (18-35-årige), der i mindst omfang har angivet at have modtaget særlig hjælp fra a-kassen (13 pct.). 17 pct. i aldersgruppen 36-50 år har angivet at have modtaget særlig hjælp fra a-kassen.

I regressionsanalysen har vi derudover også søgt at opfange betydningen af respondenternes forventninger til/erfaringer med a-kassernes kendskab til det lokale arbejdsmarked via inddragelse af en a-kasse-variabel med 14 forskellige a-kasser.²⁴ Medlemmerne af tre a-kasser viste sig at udvise en anden adfærd end medlemmerne af reference-a-kassen (fagforbundet 3F).

Samtlige personer i undersøgelsen er blevet tilbudt en personlig samtale om deres situation med deres a-kasse i forbindelse med, at de har været i risiko for at opbruge deres dagpengeret. I undersøgelsen er de derfor blevet spurgt om følgende: ”Tog du imod denne samtale med a-kassen?” Hertil har 49 pct. svaret bekræftende, mens 51 pct. har svaret afkræftende, hvilket dækker over, at 16 pct. har svaret ”Nej”, 24 pct. har svaret ”Husker ikke tilbud om samtale”, og 11 pct. har svaret ”Husker ikke sådant brev fra a-kassen”, jf. tabel 4.5.

24.. Hvoraf nogle a-kasser er slået sammen for at få observationer nok

TABEL 4.5

Taget imod tilbud om personlig samtale med a-kassen som følge af at være tæt på at opbruge dagpengerebet, særskilt for køn, alder og måned for varslet ophør af dagpenge. Procent.

	Har du taget imod personlig samtale med a-kassen om din situation?				Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	Husker ikke tilbud om samtale	Husker ikke sådant brev fra a-kassen	
<i>Køn</i>					
Mand	54	15	20	11	993
Kvinde	45	16	27	11	1.143
<i>Alder</i>					
18-35 år	41	18	30	12	323
36-50 år	47	16	26	11	770
51+-år	54	14	20	11	1.043
<i>Varslet ophør</i>					
Marts	53	16	22	9	1.028
Juni	46	15	26	13	1.108
I alt	49	16	24	11	2.136

En binær logistisk regressionsanalyse²⁵ har vist, at køn, alder og kohorte er af statistisk signifikant betydning for besvarelsen af dette spørgsmål. Tabel 4.5 viser således dels, at kvinder i mindre omfang end mænd husker at have taget imod en sådan samtale (45 pct. mod 54 pct.). Tabel 4.5 viser også, at de ældre aldersgrupper i større omfang end den yngste aldersgruppe husker at have taget imod denne samtale med deres a-kasse. Blandt de 51-årige og ældre gælder det således 54 pct., blandt de 36-50-årige er 47 pct. og blandt de 18-35-årige er det 41 pct. Endelig ser vi, at en større andel inden for marts-kohorten (53 pct.) har angivet at have taget imod denne samtale, end tilfældet er i juni-kohorten (46 pct.).

I regressionsanalysen søgte vi derudover igen at opfange betydningen af respondenternes forventninger til/erfaringer med a-kassernes kendskab til det lokale arbejdsmarked via inddragelse af en a-kassevariabel med 14 forskellige a-kasser.²⁶ Medlemmerne af 5 a-kasser viste

25.. De to svarmuligheder "Husker ikke tilbud om samtale" og "Husker ikke sådant brev fra a-kassen" er i analysen lagt ind under svarmuligheden "Nej" ud fra det argument, at sådanne personer i det mindste ikke har svaret bekræftende på spørgsmålet. I tabel 4.5 præsenteres de signifikante sammenhænge imidlertid som to-vejs-sammenhænge med samtlige 4 svarmuligheder, da den manglende erindring om tilbud og brev fra a-kassen også er interessant.

26.. Hvoraf nogle er slået sammen for at få observationer nok.

sig at udvise en anden adfærd end medlemmer af reference-a-kassen (fagforbundet 3F).

På tilsvarende vis som i forbindelse med spørgsmålet om jobcentre er der i undersøgelsen blevet spurgt til følgende: ”Har du modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra a-kassen?” Til dette har 19 pct. svaret ”Ja”²⁷, mens 81 pct. har svaret ”Nej”. Det vil altså sige, at en mindre andel af respondenterne mener at have modtaget relevante jobopslag og/eller konkrete jobtilbud fra a-kassen end fra jobcenteret, jf. afsnit 4.2.

TABEL 4.6

Modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra a-kassen, særskilt for køn og måned for varslet ophør af dagpenge. Procent.

	Har du modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra a-kassen?		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Køn</i>			
Mand	22	78	988
Kvinde	16	84	1.140
<i>Varslet ophør</i>			
Marts	17	83	1.023
Juni	20	80	1.105
I alt	19	81	2.128

På baggrund af en binær logistisk regressionsanalyse finder vi, at køn og kohorte er af statistisk signifikant betydning for, hvorvidt man mener at have modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra a-kassen. Således fremgår det af tabel 4.6, at kvinder i mindre omfang end mænd har svaret bekræftende på dette (16 pct. blandt kvinder mod 22 pct. blandt mænd). Derudover viser tabel 4.6, at juni-kohorten i lidt større omfang end marts-kohorten har svaret bekræftende på spørgsmålet (20 pct. blandt juni-kohorten mod 17 pct. blandt marts-kohorten).

27.. Der skelnes her ikke imellem, om respondenterne er blevet henvist til relevante jobopslag og/eller konkrete jobtilbud, og i så fald om vedkommende har taget imod jobtilbuddet eller ej.

GODE RÅD TIL JOBCENTER OG A-KASSE

De udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere i undersøgelsen er til slut blevet bedt om at give gode råd til jobcenteret og a-kassen, hvilket omkring halvdelen har benyttet sig af. Der tegner sig et billede af, at respondenterne efterspørger mere individuelt tilrettelagte forløb med fastere personlige handlingsplaner tidligt i forløbet og personlig coaching i jobcenteret på bekostning af færre gruppesessioner. Sidstnævnte bør i det mindste differentiere mellem uddannelsesniveau, branche og/eller ledighedsanciennitet, således at møderne bliver mere fokuserede, og der samtidig bliver bedre mulighed for relevant sparring deltagerne imellem. Derudover udtrykker respondenterne et generelt ønske om at have én gennemgående jobkonsulent/sagsbehandler, som i øvrigt i højere grad er specialiseret inden for den lediges fagområde og uddannelsesniveau. Der er ligeledes et udtalt ønske om, at jobcenteret i højere grad anvender direkte og opsøgende lokal virksomhedskontakt/gør brug af virksomhedsnetværk i det daglige arbejde. Mere individualiserede forløb og en gennemgående sagsbehandler er ligeledes et ønske i forhold til a-kassen. En stor del af respondenterne ønsker samtidig mindre kontrol fra både jobcenterets og a-kassens side. Derudover angiver flere, at et større samarbejde mellem jobcenter og a-kasse eller ligefrem en indlemmelse af jobcenterets opgaver under a-kassen vil være gavnligt/ønskeligt for derved bl.a. at undgå kommunikationsproblematikker mellem jobcenter og a-kasse samt dobbeltprocedurer.

OPSAMLING

Det generelle billede er, at størstedelen af de udfaldstruede og de på interviewtidspunktet allerede udfaldne dagpengemodtagere efter eget udsagn ikke har oplevet at få tilbud om en særlig indsats i forbindelse med akutpakken. For eksempel har kun cirka en femtedel af respondenterne oplevet at få mere hjælp fra deres jobcenter og/eller a-kasse i forbindelse med, at de stod til at opbruge deres ret til dagpenge (henholdsvis 20 pct. og 18 pct.), mens en større andel angiver at have modtaget mindre hjælp fra deres jobcenter og/eller a-kasse i denne situation (henholdsvis 27 pct. og 23 pct.).

Ligeledes angiver et mindretal af respondenterne, at de har modtaget relevante jobopslag eller konkrete jobtilbud fra deres jobcenter og/eller a-kasse. Dog finder vi, at jobcentrene assisterer mere end a-kasserne på dette punkt. Hvor 72 pct. af respondenterne har angivet ikke at have modtaget relevante tilbud fra deres jobcenter, gælder det samme forhold for 81 pct. af respondenterne, hvad angår deres a-kasse. Halvdelen af respondenterne angiver, at de er blevet tilbudt en personlig jobformidler i jobcenteret samt en personlig samtale med a-kassen i forbindelse med deres dagpengesituation.

Analyserne viser samtidig, at der ud af de undersøgte baggrundsfaktorer ikke er noget gennemgående forhold, der har statistisk signifikant betydning for de afhængige variable. Respondentens køn, alder, etniske oprindelse, kohorte og a-kasse har hver især betydning for nogle af spørgsmålene om hjælp fra jobcenter og a-kasse. Derimod har erhvervsuddannelse mod forventning i intet tilfælde statistisk signifikant betydning for dette.

Respondenternes gode råd til deres jobcenter og a-kasse ud fra deres oplevelser med begge instanser har endelig givet anledning til at fremdrage en række forbedringsforslag til arbejdet i henholdsvis jobcenter og a-kasse.

ØKONOMISK HJÆLP OG ÆNDRINGER I ØKONOMISKE DISPOSITIONER

INDLEDNING

Udfaldstruede dagpengemodtagere og tidligere dagpengemodtagere, der for nylig har opbrugt deres dagpengeret, kan forventes at befinde sig i økonomisk usikkerhed med hensyn til fremtidig indtjening og indkomst. Emnet for dette kapitel er de udfaldstruede og de på interviewtidspunktet allerede udfaldne dagpengemodtageres modtagelse af økonomisk hjælp til forsørgelse og deres eventuelle ændring af økonomiske dispositioner i forbindelse med, at de er/har været i fare for at opbruge deres dagpengeret eller allerede har opbrugt den.

Der er i undersøgelsen således spurgt til forskellige aspekter af konkret økonomisk adfærd blandt de udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere, som efterfølgende er analyseret kvantitativt. Disse aspekter antager vi, er forskellige udtryk for det samme, nemlig den generelle økonomiske situation blandt de undersøgte grupper, uden at respondenterne i undersøgelsen direkte er blevet spurgt til deres vurdering af egen økonomiske situation. Det drejer sig om følgende fire grupper:

- Gruppe 1: personer, der var i beskæftigelse²⁸ på interviewtidspunktet (juni 2013), og som i første halvår af 2013 havde opbrugt deres dagpengeret (N=493).
- Gruppe 2: personer, der var i beskæftigelse²⁹ på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 var i risiko for at opbruge deres dagpengeret, men som på interviewtidspunktet endnu ikke havde opbrugt den (N=396).
- Gruppe 3: personer, der var uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 var i risiko for at opbruge deres dagpengeret, men som på interviewtidspunktet endnu ikke havde opbrugt den (N=571).
- Gruppe 4: personer, der var uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 havde opbrugt retten til dagpenge (N=835).³⁰

I fremstillingen af analyseresultaterne vil vi fremhæve to forhold. Det ene er niveauet af modtagelse af økonomisk hjælp og ændringer i økonomiske dispositioner for hver af de ovenfor nævnte grupper. Det andet er, hvilke forhold/baggrundsfaktorer der på baggrund af statistiske analyser har vist sig at have betydning for økonomisk hjælp og ændrede økonomiske dispositioner for hver af grupperne.

Grundet det forholdsvis beskedne datagrundlag for hver gruppe har vi i analyserne ikke haft mulighed for på én gang at tage højde for alle tænkelige forholds indflydelse på sammenhængen mellem et givet forhold og økonomisk hjælp eller ændringer i økonomiske dispositioner. Det gør de fundne sammenhænge mindre valide i forhold til, hvis det havde været muligt at kontrollere for en lang række forholds betydning på én gang. Tabeller i de følgende afsnit indeholder således alene forhold, om hvilke der er fundet en statistisk signifikant sammenhæng med økonomisk hjælp eller ændringer i økonomiske dispositioner for den pågæl-

28.. Med beskæftigelse menes både understøttet og støttet beskæftigelse.

29.. Jf. fodnote 17.

30.. Grundet et lille datagrundlag har det været nødvendigt at sammenlægge et par grupper i analyserne. Gruppe 3 består således dels af personer, der modtog offentlig ydelse på interviewtidspunktet, og som var i risiko for at opbruge retten til dagpenge, men som endnu ikke havde opbrugt den, samt af personer, der har angivet ikke at modtage offentlig ydelse på interviewtidspunktet, og som var i risiko for at opbruge retten til dagpenge, men som endnu ikke havde opbrugt den. Gruppe 4 består dels af personer, der ikke modtog offentlig ydelse på interviewtidspunktet, og som havde opbrugt retten til dagpenge, og dels af personer, der modtog offentlig ydelse på interviewtidspunktet, og som ligeledes havde opbrugt retten til dagpenge.

dende gruppe, efter at der i en regressionsanalyse³¹ er kontrolleret for alders og køns indflydelse på sammenhængen.³² Vi præsenterer disse forhold som to-vejs-sammenhænge i tabellerne.

Det er desuden værd at nævne et forhold, der komplicerer fortolkningen af resultaterne i de følgende afsnit. Spørgsformuleringerne vedrørende modtagelse af økonomisk hjælp til forsørgelse og eventuelle ændringer i økonomiske dispositioner ("Har du måttet have økonomisk hjælp [...]?", "Har du måttet sælge nogle værdigenstande [...]?" og "Har du brugt af formue eller opsparede likvide midler [...]?") rummer muligheden for, at respondenter enten har besvaret spørgsmålet ud fra et behov for/ønske om modtagelse af økonomisk hjælp og/eller ændringer i økonomiske dispositioner, eller alternativt, og måske for nogle respondenter mere sandsynligt på baggrund af formuleringerne, at respondenter har svaret ud fra at have haft muligheden for at modtage økonomisk hjælp og/eller at foretage ændringer i økonomiske dispositioner. Det betyder, at besvarelsen i nogle tilfælde nærmere antages at afspejle en mulighed snarere end et reelt behov for/ønske om modtagelse af økonomisk hjælp eller ændringer i økonomiske dispositioner. At vi nedenfor i tabel 5.1-5.3 fx ser, at kun en meget lille andel af personer med en samlivsstatus som "enlig" har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet relativt set til personer inden for de øvrige samlivskategorier, er sandsynligvis mere et udtryk for en manglende mulighed end et manglende behov/ønske herom. Det samme gælder alder. Vi ser i tabel 5.1-5.2, at en mindre andel inden for den yngste aldersgruppe (18-35-årige) har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet end blandt de ældre aldersgrupper, mens en større andel har modtaget hjælp uden for hjemmet. Dette hænger sandsynligvis sammen med, at en mindre del af den yngste aldersgruppe har ægtefælle/samlever eller hjemmeboende børn, end det er tilfældet i de ældre aldersgrupper, hvorfor førstnævnte aldersgruppe naturligt i højere grad søger om hjælp uden for hjemmet end inden for hjemmet. Dette betyder ikke nødvendigvis, at den yngste aldersgruppe i mindre omfang ville have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, hvis muligheden havde været til stede i samme omfang som for de ældre aldersgrupper. Vi antager således i begge eksempler, at resultatet først og

31.. Enten multinomial eller binomial logistisk regression, alt efter hvilken afhængig variabel der er tale om.

32.. Vi har valgt at kontrollere for køn og alder, da disse baggrundsfaktorer gennemgående har vist sig af statistisk signifikant betydning (eller af tilnærmelsesvis signifikant betydning) på tværs af de afhængige variable.

fremmest afspejler, hvad der har været mulighed for i den konkrete situation. Dette forhold er vigtigt at holde sig for øje, når man fortolker resultaterne i de følgende afsnit.

DE UDFALDSTRUDEDE ELLER ALLEREDE UDFALDNE DAGPENGEMODTAGERES BRUG AF ØKONOMISK HJÆLP

De udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere i undersøgelsen er blevet bedt om at forholde sig til følgende udsagn vedrørende modtagelse af økonomisk hjælp: ”Har du måttet have økonomisk hjælp fra andre, herunder ægtefælle/samlever, efter du opbrugte din dagpenge?” eller ”Har du måttet have økonomisk hjælp fra andre, herunder ægtefælle/samlever, undervejs?” alt efter om der er tale om gruppe 1, 3 eller 4, som er de tre grupper, der er blevet adspurgt. Den afhængige variabel er i analyserne inddelt i tre kategorier: 1) har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet (dvs. fra ægtefælle/samlever eller hjemmeboende børn), 2) har modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet (dvs. fra forældre/bedsteforældre eller andre personer uden for husstanden) og 3) har ikke modtaget økonomisk hjælp.³³ Det er vigtigt at påpege, at der alene er målt på denne ene dimension af økonomisk hjælp og således hverken på kvantiteten (fx hvor ofte hjælpen i så fald er modtaget, og den økonomiske størrelsesorden af hjælpen) eller på ”kvaliteten” af hjælpen. Begrebet ”kvalitet” er i denne sammenhæng komplekst, da økonomisk hjælp kan indbefatte alt fra naturalier, kontanter til lån med tilhørende betingelser osv.

Når hjemmeboende børn hjælper forældre økonomisk er begge parter givetvis enige om, at der er tale om økonomisk hjælp inden for hjemmet. Det er måske mindre klart, når det drejer sig om stabilt samlevede personer, som ikke er ægtefæller. En del af dem har separat øko-

33.. Meget få personer har angivet at have modtaget økonomisk hjælp både inden for og uden for hjemmet inden for de forskellige grupper. Der er således for få observationer til at danne en fjerde kategori på den afhængige variabel, der angiver, at man har modtaget begge former for hjælp. I de tilfælde, hvor en person har angivet både at have modtaget hjælp inden for og uden for hjemmet, er personen i første omgang registreret til at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet. Følsomhedsanalyser, hvor disse personer i stedet er taget ud af analyserne, giver overordnet set ikke anledning til at ændre ved resultaterne i regressionsanalyserne. I enkelte tilfælde flytter sammenhængen sig fra at være lige på den ene side af signifikansgrænsen ($p = 0,05$) til at være lige på den anden side. Grundet det forholdsvist lille datagrundlag er regressionsestimaterne i forvejen behæftet med en vis usikkerhed.

nomi også angående løbende forbrug. I disse forhold er det nok også åbenbart, hvornår den ene hjælper den anden. Mere uklart bliver det, når samlevende og ægtefæller har fælles økonomi hvad angår formue og løbende forbrug. I spørgeskemaet giver vi ikke nærmere vejledning i, hvordan sådanne personer, skal forstå økonomisk hjælp fra ægtefælle eller samlevende. Det er således deres egen forståelse og fortolkning, som kommer frem i besvarelsen. Man kan formode, at en betydelig forskydning i ægtefællernes/samlevernes indbyrdes indtjening kan forårsage, at der afkrydses ved økonomisk hjælp fra ægtefælle/samleveren.

TABEL 5.1

Personer i risiko for at opbruge dagpengereetten i marts eller juni 2013, som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet (gruppe 1), fordelt efter brug af økonomisk hjælp inden for og uden for hjemmet, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Modtaget økonomisk hjælp			Beregningsgrundlag
	Ja, inden for hjemmet	Ja, uden for hjemmet	Nej	
<i>Køn</i>				
Mand	7	13	80	194
Kvinde	16	14	70	243
<i>Alder</i>				
18-35 år	7	29	64	55
36-50 år	15	18	67	131
51+ år	12	8	80	251
<i>Samlivsstatus</i>				
Ægtefælle	18	11	71	231
Samlever	14	11	75	64
Enlig	1	20	80	142
<i>Boligform</i>				
Ejerbolig	15	10	75	244
Andelsbolig	17	17	66	29
Lejebolig	4	19	77	148
Anden boligform	25	12	63	16
<i>Varslet ophør</i>				
Marts	14	16	70	311
Juni	6	9	85	126
I alt	12	14	74	437

Ser vi først på gruppe 1, som er personer, der var i beskæftigelse på interviewtidspunktet (juni 2013), og som i første halvår af 2013 havde opbrugt deres dagpengereget, finder vi for det første, at næsten tre fjerdedele

(74 pct.) har angivet, at de ikke har måttet have økonomisk hjælp. Knap 12 pct. har måttet have økonomisk hjælp inden for hjemmet, og knap 14 pct. har måttet have økonomisk hjælp uden for hjemmet, se tabel 5.1. Tabel 5.1 viser desuden fire forhold, som på baggrund af en multinomial logistisk regressionsanalyse har vist sig at have statistisk signifikant betydning for den afhængige variabel (dvs. modtagelse af økonomisk hjælp). Disse forhold er i tabel 5.1 præsenteret som to-vejs-sammenhænge. Denne fremstillingsform gør sig også gældende for de øvrige tabeller i kapitlet.

Køn er overordnet set lige på grænsen til at være statistisk signifikant. Det fremgår dog af tabel 5.1, at der er en forholdsvis klar tendens til, at kvinder i højere grad end mænd har modtaget økonomisk hjælp. Mens 80 pct. af mændene har undladt at modtage økonomisk hjælp, gælder dette 70 pct. af kvinderne. Omkring dobbelt så stor en andel (16 pct.) blandt kvinderne (mod 7 pct. blandt mændene) har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, mens andelen, der har modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, er nogenlunde ens blandt mænd og kvinder, henholdsvis 14 pct. og 13 pct.

Som tabel 5.1 viser, har alder stor betydning for brugen af økonomisk hjælp og karakteren af denne hjælp. Den ældste aldersgruppe (51-årige eller ældre) har gjort markant mindre brug af økonomisk hjælp end de yngre aldersgrupper (18-35-årige og 36-50-årige). Hele 80 pct. inden for den ældste aldersgruppe har således ikke modtaget økonomisk hjælp, mens dette gælder 64 pct. og 67 pct. blandt henholdsvis de 18-35-årige og 36-50-årige. Disse andele dækker dels over to forhold. Dels har dobbelt så stor en andel af de 36-50-årige (15 pct.) modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet set i forhold til de 18-35-årige (7 pct.), mens dette gælder 12 pct. blandt de 51-årige eller ældre. Dels er der en langt større andel inden for den yngste aldersgruppe, dvs. knap en tredjedel (29 pct.), der har modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, herunder hos forældre og bedsteforældre, end blandt de ældre aldersgrupper. Blandt de 36-50-årige og 51-årige eller ældre gælder dette henholdsvis 18 pct. og 8 pct. Dette hænger sandsynligvis sammen med, at en mindre del inden for den yngste aldersgruppe har ægtefælle/samlever eller hjemmeboende børn end tilfældet er blandt de ældre aldersgrupper, hvorfor førstnævnte aldersgruppe naturligt nok i højere grad har været nødsaget til at søge om økonomisk hjælp uden for hjemmet end inden for hjemmet.

Der er også en klar og statistisk signifikant sammenhæng mellem samlivsstatus og modtagelse af økonomisk hjælp. Ikke overraskende er en samlivsstatus som ”enlig” ensbetydende med, at der stort set ikke er modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet (0,7 pct. af de enlige angiver dette), mens denne andel er 18 pct. og 14 pct. blandt personer med henholdsvis en ægtefælle og en samlever. Til gengæld har personer med samlivsstatus ”enlig” i højere grad modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet: 20 pct. angiver dette, mens andelen er 11 pct. blandt personer med henholdsvis en ægtefælle og en samlever. Samlet set har en større andel af personer med samlivsstatus ”enlig” (80 pct.) angivet ikke at have modtaget økonomisk hjælp, end tilfældet er blandt personer med henholdsvis en ægtefælle (71 pct.) og en samlever (75 pct.).

Boligform har ligeledes en statistisk signifikant betydning for, om man har måttet have økonomisk hjælp. Personer i lejebolig har i beskeden grad modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet (4 pct.) set i forhold til personer i øvrige boligformer – for personer i ejerbolig gælder det 15 pct., og for personer i andelsbolig gælder det 17 pct. Blandt personer i lejebolig har 19 pct. modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, mens dette gælder for 17 pct. af personer i andelsbolig og for 10 pct. af personer i ejerbolig. Samlet set har personer i lejebolig i højere grad angivet ikke at have modtaget økonomisk hjælp (77 pct.). Dette gælder tilsvarende for 75 pct. blandt personer i ejerbolig og for 66 pct. blandt personer i andelsbolig. Situationen for personer i kategorien ”anden boligform”, som dækker over følgende kategorier: ”logerende/lejet værelse”, ”bor gratis hos forældre”, ”bor i kollektiv”, ”bor på herberg” eller blot ”anden boligform”, vises i tabellen for en god ordens skyld, men kommenteres ikke, da kategorien dels er meget uensartet, og der samtidig kun er få observationer (N=16).

Endelig viser det sig, at kohorten er lige på grænsen til at være statistisk signifikant. Af tabel 5.1 ses det, at en større andel af marts-kohorten, dvs. personer, som stod til at opbruge dagpengeretten i marts, har modtaget økonomisk hjælp både inden for og uden for hjemmet (henholdsvis 14 pct. og 16 pct.) end personer, der først stod til at opbruge dagpengeretten i juni (henholdsvis 6 pct. og 9 pct.). Samlet set har således 70 pct. af marts-kohorten angivet ikke at have modtaget økonomisk hjælp mod 85 pct. af juni-kohorten.

TABEL 5.2

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, og som er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt deres dagpengeret (gruppe 3) fordelt efter brug af økonomisk hjælp inden for og uden for hjemmet, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Modtaget økonomisk hjælp			Beregningsgrundlag
	Ja, inden for hjemmet	Ja, uden for hjemmet	Nej	
<i>Køn</i>				
Mand	14	25	61	223
Kvinde	25	22	53	289
<i>Alder</i>				
18-35 år	16	33	51	80
36-50 år	20	31	49	177
51+ år	21	15	64	255
<i>Hjemmeboende børn</i>				
2 eller flere børn	27	34	39	79
1 barn	25	27	48	81
Ingen børn	17	20	63	325
<i>Samlivsstatus</i>				
Ægtefælle	37	12	51	207
Samlever	24	24	51	90
Enlig	2	34	64	215
<i>Samlevende/ ægtefælles indkomst</i>				
Kr. 0-14.999	24	20	56	25
Kr. 15.000-29.999	26	16	58	99
Kr. 30.000-44.999	56	8	35	57
Kr. 45.000 el. mere	52	13	35	23
<i>Helbred</i>				
Meget godt	25	25	50	137
Godt	16	22	62	195
Nogenlunde	16	25	59	131
Dårligt eller meget dårligt	30	22	47	49
<i>Boligform</i>				
Ejerbolig	31	17	52	248
Andelsbolig	9	41	50	44
Lejebolig	10	28	62	194
Anden boligform	8	23	69	26
I alt	20	23	57	512

Den anden gruppe, som er blevet spurgt til modtagelse af økonomisk hjælp, er gruppe 3, dvs. personer, der var uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 var i risiko for at opbruge

deres dagpengeret, men som på interviewtidspunktet endnu ikke havde opbrugt deres dagpengeret. For denne gruppe finder vi, at stort set de samme faktorer, som fandtes for gruppe 1 ovenfor, har betydning for modtagelse af økonomisk hjælp. Det vil sige, at alder, køn, samlivsstatus og boligform har statistisk signifikant betydning. Derudover har også ægtefælles/samlevers indkomst statistisk signifikant betydning, mens om man har hjemmeboende børn eller ej samt vurderingen af eget helbred begge er på grænsen til at være af statistisk signifikant betydning, se tabel 5.2.

Overordnet viser tabel 5.2, at 57 pct. af personerne inden for denne gruppe ikke har modtaget økonomisk hjælp (hvilket således er en noget mindre andel end inden for gruppe 1), men 20 pct. angiver at have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet og 24 pct. uden for hjemmet.

Ligesom tilfældet var med gruppe 1 (jf. tabel 5.1), har kvinder i højere grad end mænd benyttet sig af hjælp inden for hjemmet (25 pct. blandt kvinderne mod 14 pct. blandt mændene). Andelen, der har modtaget hjælp uden for hjemmet, er igen stort set ens for kvinder og for mænd (henholdsvis 22 pct. og 25 pct.). Derfor er der alt i alt en større andel mænd end kvinder, der angiver ikke at have modtaget økonomisk hjælp (61 pct. blandt mændene mod 53 pct. blandt kvinderne).

Med hensyn til alder viser det sig igen, at andelen, der angiver ikke at have modtaget økonomisk hjælp, er størst inden for den ældste aldersgruppe af 51-årige eller ældre (64 pct.), mens den er nogenlunde ens blandt de 18-35-årige og 36-50-årige (henholdsvis 51 pct. og 49 pct.). Dette dækker over, at andelen, der har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, er mindst inden for den yngste aldersgruppe (16 pct.) og 20 pct. og 21 pct. inden for henholdsvis den midterste og ældste aldersgruppe, mens andelen, der har modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, er cirka dobbelt så stor (henholdsvis 33 og 31 pct.) blandt den yngste og midterste aldersgruppe set i forhold til den ældste aldersgruppe (15 pct.).

Betydningen af samlivsstatus viser sig at være den samme for gruppe 3 som for gruppe 1 ovenfor. Også her angiver en større andel af personer med samlivsstatus ”enlig”, at de ikke har modtaget økonomisk hjælp (64 pct.) mod 51 pct. blandt henholdsvis personer med en ægtefælle og personer med en samlever. En meget lille andel blandt personer med samlivsstatus ”enlig” (2 pct.) angiver at have modtaget økonomisk

hjælp inden for hjemmet, hvilket naturligt udspringer af denne status, mens dette gælder 37 pct. og 24 pct. blandt henholdsvis personer med en ægtefælle og en samlever. Derimod angiver en større andel af personer med samlivsstatus "enlig" (34 pct.) at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet mod 12 pct. blandt personer med ægtefælle og 24 pct. blandt personer med samlever.

Det gælder desuden, at jo større ægtefælles/samlevers månedlige indkomst er, i jo højere grad har man benyttet sig af økonomisk hjælp inden for hjemme.³⁴ Blandt personer med en ægtefælle-/samlever-indkomst i intervallet 0-14.999 kr. har således 24 pct. modtaget økonomisk hjælp. Dette gælder 26 pct. med en ægtefælle-/samlever-indkomst i intervallet 15.000-29.999 kr. Blandt personer med en ægtefælle-/samlever-indkomst i intervallet 30.000-44.999 kr. har 56 pct. angivet at have modtaget økonomisk hjælp, mens dette gælder for 52 pct. blandt personer med en ægtefælle-/samlever-indkomst på 45.000 kr. eller derover. Billedet er snarere omvendt, når vi ser på modtagelse af økonomisk hjælp uden for hjemmet. Her angiver en større andel af personer, hvis ægtefælle/samlever har en indkomst i de to laveste indkomstintervaller (henholdsvis 20 pct. og 16 pct.), at de har modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, set i forhold til personer i de to højeste indkomstintervaller (henholdsvis 8 pct. og 13 pct.). Sammenhængene tyder på, at personer, hvis ægtefælle/samlever har større økonomisk råderum, i relativt har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet større omfang end uden for hjemmet set i forhold til personer, hvis ægtefælle/samlever har et mindre økonomisk råderum.

Om man har hjemmeboende børn i husstanden, viser sig at være på grænsen til at være af statistisk signifikant betydning for brugen af økonomisk hjælp. En noget større andel af personer uden hjemmeboende børn (63 pct.) angiver ikke at have modtaget økonomisk hjælp, hvorimod dette gælder 48 pct. og 39 pct. af henholdsvis personer med et hjemmeboende barn og to eller flere hjemmeboende børn. Antallet af hjemmeboende børn ser altså ikke overraskende ud til at have en vis betydning for, hvorvidt man har modtaget økonomisk hjælp. Dette overordnede billede dækker over, at personer uden hjemmeboende børn i mindre omfang har modtaget økonomisk hjælp både inden for (17 pct.) og uden for hjemmet (20 pct.) end personer med et barn (henholdsvis 25

34.. Da det alene er personer med en ægtefælle eller samlever, som har besvaret, er beregningsgrundlaget her mindre (N=204) end for de øvrige faktorer.

pct. og 27 pct.), som igen i mindre omfang har modtaget hjælp både inden for og uden for hjemmet end personer med to eller flere hjemmeboende børn (henholdsvis 27 pct. og 34 pct.).

Vurdering af eget helbred er også på grænsen til at være statistisk signifikant. Af tabel 5.2 fremgår det dog, at der er en mere kompleks sammenhæng mellem de forskellige helbredskategorier og andelen, der henholdsvis har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, uden for hjemmet samt ikke har modtaget økonomisk hjælp. Dog ses det, at personer, som har vurderet deres helbred til at være ”dårligt” eller ”meget dårligt”, udviser den største tilbøjelighed til at have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet. Således har 30 pct. inden for denne helbredskategori angivet, at de har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet. Samtidig har disse personer også i størst omfang angivet at have modtaget økonomisk hjælp i det hele taget. Således har 47 pct. inden for denne helbredskategori angivet *ikke* at have modtaget økonomisk hjælp, mens dette gælder mellem 50 pct. og 62 pct. inden for de øvrige helbredskategorier.

Endelig viser boligform sig at være af statistisk signifikant betydning, som tilfældet var for gruppe 1. Personer i ejerbolig skiller sig ud med hensyn til at have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet. Knap en tredjedel (31 pct.) i ejerbolig angiver at have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, mens dette gælder for 10 pct. og 9 pct. for henholdsvis personer i lejebolig og andelsbolig. Til gengæld findes den mindste andel, der har modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, blandt personer i ejerbolig (17 pct.). 28 pct. af personer i lejebolig angiver at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, mens hele 41 pct. af personer i andelsbolig angiver dette. Samlet set har personer i lejebolig i større omfang angivet ikke at have modtaget økonomisk hjælp (62 pct.). Dette gælder tilsvarende for 52 pct. blandt personer i ejerbolig og for 50 pct. blandt personer i andelsbolig. Situationen for personer i kategorien ”anden boligform” vises i tabellen for en god ordens skyld, men kommenteres ikke, da kategorien dels er meget uensartet, og der samtidig kun er få observationer (N=26).

Den tredje og sidste gruppe, hvor der er blevet spurgt til modtagelse af økonomisk hjælp, er gruppe 4, dvs. personer, der er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har opbrugt retten til dagpenge. For denne gruppe gælder det overordnet set, og noget overraskende, at hele 80 pct. angiver, at de ikke har måttet have

økonomisk hjælp, mens 16 pct. og 4 pct. angiver henholdsvis at have måttet have økonomisk hjælp inden for hjemmet og uden for hjemmet.

TABEL 5.3

Personer i risiko for at opbruge dagpengereetten i marts eller juni 2013, og som er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har opbrugt retten til dagpenge (gruppe 4), fordelt efter brug af økonomisk hjælp inden for og uden for hjemmet, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Modtaget økonomisk hjælp			Beregningsgrundlag
	Ja, inden for hjemmet	Ja, uden for hjemmet	Nej	
<i>Køn</i>				
Mand	12	3	84	380
Kvinde	19	5	76	375
<i>Etnisk oprindelse</i>				
Dansk oprindelse	14	4	82	640
Indvandrer/ efterkommer fra vestlige lande	23	8	69	39
Indvandrer/ efterkommer fra ikke- vestlige lande	29	1	70	76
<i>Hjemmeboende børn</i>				
2 eller flere børn	23	5	73	110
1 barn	20	7	74	87
Ingen børn	14	4	83	558
<i>Samlivsstatus</i>				
Ægtefælle	31	3	67	299
Samlever	18	5	77	131
Enlig	1	5	94	325
<i>Helbred</i>				
Meget godt	23	3	75	177
Godt	14	4	82	290
Nogenlunde	14	4	81	215
Dårligt eller meget dårligt	11	7	82	67
<i>Boligform</i>				
Ejerbolig	26	4	71	325
Andelsbolig	12	9	79	81
Lejebolig	8	3	89	318
Anden boligform	12	9	79	31
I alt	16	4	80	755

På samme måde som vi har set for gruppe 1 og 3, har følgende faktorer betydning for modtagelse af økonomisk hjælp: køn, samlivsstatus og boligform. Hjemmeboende børn og vurdering af eget helbred er ligesom

for gruppe 3 af betydning for gruppe 4. Alder synes derimod gennemgående ikke at have nogen væsentlig betydning for denne gruppe, mens dette til gengæld er tilfældet med etnisk oprindelse.

Af tabel 5.3 fremgår det således, at en større andel af kvinder end mænd (19 pct. blandt kvinderne og 12 pct. blandt mændene) har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, mens andelen, der har modtaget hjælp uden for hjemmet, er stort set den samme blandt kvinder (4 pct.) som blandt mænd (3 pct.), hvorfor der samlet set også er en mindre andel af kvinder, der ikke har modtaget økonomisk hjælp (76 pct.), end andelen blandt mænd (84 pct.). På den måde genfindes kønsforskellene inden for gruppe 1 og 3 også inden for gruppe 4.

Blandt personer med dansk oprindelse angiver 82 pct., at de ikke har modtaget økonomisk hjælp, mens dette gælder 69 pct. og 70 pct. blandt henholdsvis indvandrere/efterkommere fra vestlige lande og indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande. Den største andel, som har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, findes blandt indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande (29 pct.), mens andelen er 23 pct. blandt indvandrere/efterkommere fra vestlige lande og 14 pct. blandt personer med dansk oprindelse. Indvandrere/efterkommere fra vestlige lande har i størst omfang angivet at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet. Det drejer sig om 8 pct. mod 4 pct. blandt personer med dansk oprindelse og 1 pct. blandt indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Igen har samlivsstatus en statistisk signifikant betydning for modtagelse af økonomisk hjælp. Som for de to øvrige grupper viser tabel 5.3, at det at have en samlivsstatus som ”enlig” naturligt begrænser modtagelse af økonomisk hjælp inden for hjemmet. Således har kun 1 pct. inden for denne samlivskategori modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, mens dette gælder for næsten en tredjedel af personer med en ægtefælle (31 pct.) og knap en femtedel (18 pct.) blandt personer med en samlever. En lidt større andel af personer med samlivsstatus ”enlig” har benyttet sig af hjælp uden for hjemmet (5 pct.) mod 3 pct. blandt personer med en ægtefælle. Den tilsvarende andel er 5 pct. blandt personer med en samlever. Lidt overraskende angiver altså hele 94 pct. med en samlivsstatus som ”enlig”, at de ikke har modtaget økonomisk hjælp, mens dette gælder 67 pct. og 77 pct. blandt personer med henholdsvis en ægtefælle og en samlever. Det kan ikke udelukkes, at dette netop angiver,

at der er ringere muligheder for økonomisk hjælp blandt de ”enlige”, snarere end at de har et mindre behov/ønske.

Også for gruppe 4 synes antallet af hjemmeboende børn umiddelbart afgørende for modtagelse af økonomisk hjælp. Mens ingen hjemmeboende børn giver anledning til den mindste tilbøjelighed til at modtage økonomisk hjælp både inden for (14 pct.) og uden for hjemmet (4 pct.), er to eller flere hjemmeboende børn ensbetydende med en noget større tilbøjelighed til at modtage økonomisk hjælp inden for hjemmet (23 pct.), mens tilbøjeligheden til i denne situation at modtage økonomisk hjælp uden for hjemmet stort set er den samme (5 pct.). Blandt personer med et hjemmeboende barn angiver 20 pct. at have modtaget hjælp inden for hjemmet og 7 pct. at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet.

Boligform har også statistisk signifikant indflydelse på modtagelse af økonomisk hjælp inden for gruppe 4. Den største andel, der har modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet, findes blandt personer med en ejerbolig (26 pct.), mens kun 4 pct. inden for denne kategori angiver at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet. Personer i lejebolig har gjort mindst brug af økonomisk hjælp både inden for hjemmet (8 pct.) og uden for (3 pct.). De tilsvarende andele for personer i andelsbolig er henholdsvis 12 pct. og 9 pct. Situationen for personer i kategorien ”anden boligform” vises i tabellen for en god ordens skyld, men kommenteres ikke, da kategorien dels er meget uensartet, og der samtidig kun er få observationer (N=31).

Endelig synes selvvurderet helbred at have betydning for modtagelse af økonomisk hjælp. Overraskende er det blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”meget godt”, at vi finder den største andel (23 pct.), der angiver at have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet. Den mindste andel (11 pct.) findes til gengæld blandt de personer, som har vurderet eget helbred til at være ”dårligt” eller ”meget dårligt”. En lidt større andel (14 pct.) findes blandt de personer, som har vurderet eget helbred til at være ”godt” eller ”nogenlunde”. Der er mindre forskelle i andelen, der har modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, de forskellige helbreds-kategorier imellem. Det er derfor også blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være meget godt, at vi finder den største andel, der har angivet at have modtaget økonomisk hjælp i det hele taget.

Indtil videre har vi analyseret de tre adspurgte grupper (gruppe 1, 3 og 4) på udsagnet om modtagelse af økonomisk hjælp hver for sig. Det er imidlertid også interessant, hvorvidt der er forskel mellem grupperne i forhold til spørgsmålet om modtagelse af økonomisk hjælp, altså om dagpengesituationen/erhvervsituationen på interviewtidspunktet har spillet en rolle for, i hvilket omfang man har måttet have økonomisk hjælp. Vi har derfor foretaget en samlet analyse, hvor gruppe 1, 3 og 4 er analyseret under ét, og hvor de i stedet indgår i analysen som en øvrig forklarende variabel ud over alder og køn samt samlivsstatus, hjemmeboende børn og boligform, som alle har vist sig af betydning for hver af de tre grupper.

Tabel 5.4 viser først og fremmest, at størstedelen af de udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtagere angiver ikke at have måttet modtage økonomisk hjælp fra enten de nærmeste pårørende inden for hjemmet eller fra personer uden for hjemmet. For hver af de tre grupper er andelen, der angiver ikke at have modtaget økonomisk hjælp, således et godt stykke over 50 pct. (jf. desuden tabel 5.1, 5.2 og 5.3).

TABEL 5.4

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013 fordelt efter niveau af økonomisk hjælp, særskilt for kombinationer af status for dagpengeret og økonomisk adfærd (gruppe 1, 3 og 4). Procent.

	Modtaget økonomisk hjælp			Beregningsgrundlag
	Ja, inden for hjemmet	Ja, uden for hjemmet	Nej	
Gruppe 1	12	14	74	437
Gruppe 3	20	23	57	512
Gruppe 4	16	4	80	755

Derudover viser den samlede multinomiale logistiske regressionsanalyse, at tilbøjeligheden til at have måttet have økonomisk hjælp ikke er større blandt de grupper, der ved interviewtidspunktet allerede har opbrugt retten til dagpenge (gruppe 1 og 4), end blandt gruppen, som på interviewtidspunktet stadig kun er i risiko for det (Gruppe 3), snarere tværtimod. Det gælder således, at andelen, der har angivet at have måttet have økonomisk hjælp (både inden for og uden for hjemmet), er signifikant større inden for gruppe 3 (43 pct.), dvs. blandt personer, der var uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 var i risiko for at opbruge deres dagpengeret, men som på interviewtidspunktet

endnu ikke havde opbrugt deres dagpengeret, set i forhold til gruppe 4 (20 pct.), dvs. personer, der var uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 havde opbrugt retten til dagpenge. I gruppe 1, som er personer, der var i beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 havde opbrugt deres dagpengeret, er den tilsvarende andel på 26 pct. At gruppe 4 i mindre omfang har modtaget økonomisk hjælp, dækker ikke mindst over, at en klart lavere andel (4 pct.) angiver at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet, end tilfældet er i gruppe 1 og 3 (hhv. 14 og 23 pct.). Gruppe 1 har omvendt en signifikant mindre tilbøjelighed til at have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet end gruppe 4.

DE UDFALDSTRUEDE ELLER ALLEREDE UDFALDNE DAGPENGEMODTAGERES ÆNDRINGER I ØKONOMISKE DISPOSITIONER

De udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere er også blevet bedt om at forholde sig til følgende to udsagn vedrørende eventuelle ændringer i deres økonomiske dispositioner: ”Har du måttet sælge nogle værdigenstande, fx bil, båd, antikviteter mv., for at klare eller sikre dig?” og ”Har du brugt af formue eller opsparede likvide midler undervejs?” eller alternativt ”Bruger du af formue eller opsparede likvide midler?”, afhængigt af hvilken gruppe der er tale om. Alle fire grupper er blevet spurgt om dette.

Ser vi først på gruppe 1, dvs. personer, der er i beskæftigelse på interviewtidspunktet (juni 2013), og som i første halvår af 2013 har opbrugt deres dagpengeret, finder vi for udsagnet ”Har du måttet sælge nogle værdigenstande, fx bil, båd, antikviteter mv., for at klare eller sikre dig?”, at hele 86 pct. har svaret nej, mens 14 pct. har svaret ja.

TABEL 5.5

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet (gruppe 1), fordelt efter salg af værdigenstande for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Solgt værdigenstande for at klare eller sikre sig		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Hjemmeboende børn</i>			
2 eller flere børn	16	84	57
1 barn	26	74	50
Ingen børn	11	89	332
I alt	14	86	439

Af tabel 5.5 fremgår det, at hjemmeboende børn som den eneste faktor har en lige netop statistisk signifikant betydning for, om man har måttet sælge værdigenstande eller ej. Sammenhængen er heller ikke entydig. Andelen, der angiver at have måttet sælge værdigenstande, er størst blandt personer, som har et hjemmeboende barn (26 pct.), og lavere blandt både personer med mindst to hjemmeboende børn eller ingen børn (henholdsvis 16 pct. og 11 pct.).

På spørgsmålet ”Har du brugt af formue eller opsparede likvide midler undervejs?” er balancen mere ligeligt fordelt. Således har 54 pct. svaret ”Ja”, mens 46 pct. har svaret ”Nej”, se tabel 5.6.

Tre baggrundsfaktorer ser ud til at have betydning for, om man har brugt af formue eller opsparede likvide midler.

Mænd har i statistisk signifikant større omfang end kvinder (62 pct. mod 48 pct.) angivet at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Det samme gælder personer med dansk oprindelse, her svarer 57 pct. at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder en tredjedel (33 pct.) af henholdsvis indvandrere/efterkommere fra vestlige lande og indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande. Skoleuddannelse har også en statistisk signifikant betydning. Jo længere skoleuddannelse, jo større andel angiver at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Således angiver 42 pct. af personer med højst en 10. klasse uden eksamen at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder 50 pct. med en 10. klasseeksamen og 62 pct. med en gymnasial eksamen. Her kan man igen overveje, om sammenhængen hovedsageligt måler, hvad respondenterne har haft

mulighed for, snarere end et reelt behov/ønske. Personer med en længe-revarende skoleuddannelse bag sig antages alt andet lige i gennemsnit at have en større formue eller opsparede likvide midler at bruge af senere i livet.

TABEL 5.6

Personer i risiko for at opbruge dagpengereetten i marts eller juni 2013, som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet (gruppe 1), fordelt efter brug af formue eller likvide midler for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrunds-faktorer. Procent.

	Brugt af formue eller likvide midler		Beregnings- grundlag
	Ja	Nej	
<i>Køn</i>			
Mand	62	38	194
Kvinde	48	52	243
<i>Etnisk oprindelse</i>			
Dansk oprindelse	57	43	386
Indvandrer/ efterkommer fra vestlige lande	33	67	27
Indvandrer/ efterkommer fra ikke-vestlige lande	33	67	24
<i>Skoleuddannelse</i>			
10. klasse uden eksamen eller lavere	42	58	93
10. klasse med eksamen	50	50	125
Hf, Hhx, Htx eller Stx	62	38	123
Anden skoleudd./ingen skoleudd. i Danmark	62	38	86
I alt	54	46	437

Vi ser dernæst på gruppe 2, dvs. personer, der er i beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har været i risiko for at opbruge deres dagpengereet, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt deres dagpengereet. For denne gruppe gælder ligeledes, at 14 pct. har svaret ja til at have måttet sælge nogle værdigenstande for at klare eller sikre sig, mens 86 pct. har svaret nej, se tabel 5.7.

TABEL 5.7

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, og som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt deres dagpengeret (gruppe 2), fordelt efter salg af værdigenstande for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Solgt værdigenstande for at klare eller sikre sig		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Køn</i>			
Mand	18	82	166
Kvinde	10	90	186
<i>Samlivsstatus</i>			
Ægtefælle	10	90	152
Samlever	14	86	66
Enlig	19	81	134
<i>Samlevede/ ægtefælles indkomst</i>			
0-14.999 kr.	33	67	12
15.000-29.999 kr.	11	89	65
30.000-44.999 kr.	12	88	51
45.000 kr. el. mere	0	100	28
I alt	14	86	352

Køn er gennemgående på grænsen til at have en statistisk signifikant betydning for tilbøjeligheden til at have solgt værdigenstande, således at mænd, som vi også så for gruppen ovenfor, har større tilbøjelighed til at have solgt værdigenstande end kvinder (det gælder således 18 pct. af mændene mod 10 pct. af kvinderne).

Også samlivsstatus er på grænsen til at være statistisk signifikant. Cirka dobbelt så stor en andel af personer med en samlivsstatus som ”enlig” (19 pct.) svarer ja til at have solgt værdigenstande set i forhold til personer med en ægtefælle (10 pct.). Blandt personer med en samlever gælder dette 14 pct.

Derudover betyder ægtefælles/samlevers indkomst noget for tilbøjeligheden til at have solgt værdigenstande.³⁵ Det synes således mindre overraskende, at andelen, der angiver at have måttet sælge værdigenstande, falder næsten entydigt med ægtefælles/samlevers indkomst. Hvor der med en ægtefælle-/samlever-indkomst i intervallet 0-14.999 kr. fx er 33

35.. Da det alene er personer med en ægtefælle eller samlever, som har besvaret, er beregningsgrundlaget her mindre (N=156) end for de øvrige faktorer.

pct., der har måttet sælge værdigenstande, gælder dette 11 pct. og 12 pct. med en ægtefælle-/samlever-indkomst i intervallet henholdsvis 15.000-29.999 kr. og 30.000-44.999 kr., mens ingen med en ægtefælle-/samlever-indkomst på minimum 45.000 kr. har angivet at måtte sælge værdigenstande.

Til spørgsmålet ”Har du brugt af formue eller opsparede likvide midler undervejs?” svarer lige under halvdelen (48 pct.) bekræftende, hvorimod 52 pct. svarer nej, se tabel 5.8.

TABEL 5.8

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, og som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt deres dagpengeret (gruppe 2), fordelt efter brug af formue eller likvide midler for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Brugt af formue eller likvide midler		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Køn</i>			
Mand	54	46	166
Kvinde	42	58	186
<i>Alder</i>			
18-35 år	33	67	76
36-50 år	48	52	147
51+ år	57	43	129
<i>Skoleuddannelse</i>			
10. klasse uden eksamen eller lavere	34	66	53
10. klasse med eksamen	49	51	98
Hf, Hhx, Htx eller Stx	50	50	132
Anden skoleudd./ingen skoleudd. i Danmark	52	48	69
<i>Helbred</i>			
Meget godt	44	56	121
Godt	42	58	144
Nogenlunde	61	39	75
Dårligt eller meget dårligt	67	33	12
I alt	48	52	352

Fire baggrundsfaktorer ser ud til at have betydning for, om man har brugt af formue eller opsparede likvide midler.

Mænd har i signifikant større omfang end kvinder (54 pct. mod 42 pct.) angivet at have brugt af formue eller opsparede likvide midler.

Alder har ligeledes en statistisk signifikant betydning. Blandt den yngste aldersgruppe (18-35-årige) har 33 pct. angivet at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder for 48 pct. i aldersgruppen 36-50-årige og for 57 pct. af de 51-årige og ældre. Dette kan meget vel hænge sammen med muligheden for at bruge af sådan formue/opsparede midler, som alt andet lige antages at være mindst inden for den yngste aldersgruppe.

Som det var tilfældet med gruppe 1, har også skoleuddannelse statistisk signifikant betydning for tilbøjeligheden til at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Jo længere skoleuddannelse, jo større andel har angivet at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Således angiver 34 pct. af personer med højst en 10. klasse uden eksamen at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder 49 pct. med en 10. klasseeksamen og 50 pct. med en gymnasial eksamen. Igen skal man huske på, at dette ikke nødvendigvis afspejler det reelle behov, men kan skyldes, at personer med en længerevarende skoleuddannelse har større formue eller opsparede likvide midler at bruge af.

Endelig har selvvurderet helbred en statistisk signifikant betydning for tilbøjeligheden til at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Set i forhold til personer, der har vurderet eget helbred til at være ”nogenlunde”, har personer, der har vurderet eget helbred til at være ”godt” eller ”meget godt”, en mindre tilbøjelighed til at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”meget godt”, har således 44 pct. angivet, at de har brugt af formue eller opsparede likvide midler. Dette gælder 42 pct. blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”godt”, mens andelen er 61 pct. blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”nogenlunde”. Der er ikke statistisk signifikant forskel mellem personer, der har vurderet eget helbred til at være ”nogenlunde”, og personer, der har vurderet eget helbred til at være ”dårligt” eller ”meget dårligt”. Inden for sidstnævnte kategori har 67 pct. angivet at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Det er dog værd at være opmærksom på, at da antallet af observationer i denne kategori er lavt (N=12),

og det kan ikke udelukkes, at den manglende signifikans skyldes en større usikkerhed omkring parameterestimatet i forbindelse med det lille antal observationer.

I gruppe 3, dvs. blandt personer, der er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har været i risiko for at opbruge deres dagpengeret, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt den, angiver 18 pct., at de har måttet sælge værdigenstande for at klare eller sikre sig. 82 pct. angiver således ikke at have måttet sælge værdigenstande, se tabel 5.9.

TABEL 5.9

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, og som er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt deres dagpengeret (gruppe 3), fordelt efter salg af værdigenstande for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrunds faktorer. Procent.

	Solgt værdigenstande for at klare eller sikre sig		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Køn</i>			
Mand	22	78	220
Kvinde	15	85	286
<i>Hjemmeboende børn</i>			
2 eller flere børn	27	73	79
1 barn	16	84	80
Ingen børn	16	84	347
<i>Ægtefæles/samlevendes erhverv</i>			
Ja, i arbejde	12	88	212
Nej, arbejds- løs/kontanthjælps- modtager	36	64	28
Nej, i gang med en uddan- nelse	21	79	53
I alt	18	82	506

Tre baggrunds faktorer viser sig at have betydning for, om man har solgt værdigenstande for at klare eller sikre sig. Det drejer sig bl.a. om køn, hvor mænd igen ses at have større tilbøjelighed til at svare ja end kvinder (22 pct. mod 15 pct.).

Hjemmeboende børn har også statistisk signifikant betydning. At have to eller flere hjemmeboende børn øger sandsynligheden for at have måttet sælge værdigenstande. Således fremgår det af tabel 5.9, at 27

pct. af personer med to eller flere hjemmeboende børn har måttet sælge værdigenstande, mens dette gælder for 16 pct. blandt personer med henholdsvis et hjemmeboende barn eller ingen hjemmeboende børn.

TABEL 5.10

Personer i risiko for at opbruge dagpengereetten i marts eller juni 2013, og som er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt deres dagpengere (gruppe 3), fordelt efter brug af formue eller likvide midler for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrunds-faktorer. Procent.

	Brugt af formue eller likvide midler		Beregnings- grundlag
	Ja	Nej	
<i>Køn</i>			
Mand	59	41	220
Kvinde	53	47	286
<i>Etnisk oprindelse</i>			
Dansk oprindelse	57	43	453
Indvandrer/ efterkommer fra vestlige lande	64	36	25
Indvandrer/ efterkommer fra ikke- vestlige lande	32	68	28
<i>Skoleuddannelse</i>			
10. klasse uden eksamen eller lavere	44	56	99
10. klasse med eksamen	55	45	137
Hf, Hhx, Htx eller Stx	63	37	171
Anden skoleudd./ingen skoleudd. i Danmark	56	44	99
<i>Erhvervsuddannelse</i>			
Ingen eller under 1 års erhvervsudd.	40	60	152
HG el. basisår i EFG-uddannelsen, Anden faglig udd. mindst 1 år			
Anden dansk el. udenlandsk er- hvervsudd.	54	46	50
Fuldført lærlinge-/elev-udd.	58	42	118
Kort videregående udd.	62	38	52
Mellemlang videregående udd.	70	30	87
Lang videregående udd.	69	31	45
<i>Boligform</i>			
Ejerbolig	58	42	245
Andelsbolig	79	21	42
Lejebolig	48	52	193
Anden boligform	54	46	26
I alt	56	44	506

Derudover viser det sig, at ægtefælles/samlevers erhverv har statistisk signifikant betydning. En mindre andel af de personer, der angiver, at deres ægtefælle eller samlever er i arbejde (12 pct.), angiver at have

måttet sælge værdigenstande. Andelen er tilsvarende 36 pct. og 21 pct. blandt personer, hvis ægtefælle/samlever er henholdsvis arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager og i gang med en uddannelse.

Af tabel 5.10 fremgår det, at godt halvdelen af personerne i gruppe 3 (56 pct.) svarer ja til spørgsmålet ”Har du brugt af formue eller opsparede likvide midler undervejs?”, hvorimod 44 pct. svarer nej. Derudover har en række baggrundsfaktorer betydning for, om man har brugt af formue eller opsparede likvide midler.

Mænd har i større omfang end kvinder (59 pct. mod 53 pct.) angivet at have brugt af formue eller opsparede likvide midler. Sammenhængen er på grænsen til at være statistisk signifikant.

Vi finder også, at etnisk oprindelse har statistisk signifikant betydning. Det ser umiddelbart ud til, at indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande har mindre tilbøjelighed til at have brugt af formue eller likvide midler end personer med dansk oprindelse og indvandrere/efterkommere fra vestlige lande. Således har 32 pct. af indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande angivet at have brugt af formue eller likvide midler, mens dette gælder 57 pct. af personerne med dansk oprindelse og 64 pct. af indvandrere/efterkommere fra vestlige lande. Her er det rimeligt at overveje, om udsagnet måler en mulighed snarere end et reelt behov/ønske. Af socioøkonomiske årsager antages indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande i mindre grad at have mulighed for at bruge af formue eller opsparede likvide midler.

Igen har skoleuddannelse statistisk signifikant betydning for brug af formue eller opsparede likvide midler. Jo længere skoleuddannelse, jo større andel har brugt af formue eller opsparede likvide midler. Således angiver 44 pct. af personer med højst en 10. klasse uden eksamen at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder 55 pct. med en 10. klasseeksamen og 63 pct. med en gymnasial eksamen.

Det samme gælder erhvervsuddannelse. Jo længere erhvervsuddannelse, jo større andel har brugt af formue eller opsparede likvide midler. Således angiver 40 pct. af personer med ingen eller under 1 års erhvervsuddannelse at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder 54 pct. med en HG- eller anden faglig uddannelse af minimum 1 års varighed, 58 pct. med en fuldført lærlinge-/elevuddannelse, 62 pct. med en kort videregående uddannelse og 70 pct. og 69 pct. med henholdsvis en mellemlang og lang videregående uddannelse.

Endelig har boligform statistisk signifikant betydning. Personer i lejebolig har den laveste tilbøjelighed til at have brugt af formue eller opsparede likvide midler (48 pct.) set i forhold til personer i øvrige boligformer – i ejerbolig (58 pct.) og i andelsbolig (79 pct.), hvilket kan hænge sammen med en ringere mulighed herfor blandt personer i lejebolig. Situationen for personer i kategorien ”anden boligform” vises i tabellen for en god ordens skyld, men kommenteres ikke, da kategorien dels er meget uensartet, og der samtidig kun er få observationer (N=26).

TABEL 5.11

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, og som er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har opbrugt retten til dagpenge (gruppe 4), fordelt efter salg af værdigenstande for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Solgt værdigenstande for at klare eller sikre dig		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Køn</i>			
Mand	26	74	379
Kvinde	17	83	376
<i>Alder</i>			
18-35 år	17	83	102
36-50 år	28	72	288
51+ år	18	82	365
<i>Hjemmeboende børn</i>			
2 eller flere børn	26	74	111
1 barn	36	64	87
Ingen børn	19	81	557
<i>Helbred</i>			
Meget godt	19	81	177
Godt	16	84	290
Nogenlunde	27	73	216
Dårligt eller meget dårligt	41	59	68
<i>Samlevende/ ægtefælles indkomst</i>			
0-14.999 kr.	18	82	28
15.000-29.999 kr.	26	74	131
30.000-44.999 kr.	10	90	72
45.000 kr. el. Mere	10	90	31
I alt	22	78	755

Den sidste gruppe, som er blevet spurgt til ændringer i økonomiske dispositioner, er gruppe 4, dvs. personer, der var uden beskæftigelse på

interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 havde opbrugt retten til dagpenge. For denne gruppe gælder, at 22 pct. har svaret ja til at have måttet sælge nogle værdigenstande for at klare eller sikre sig, mens 78 pct. har svaret nej, se tabel 5.11.

Køn viser sig igen at have statistisk signifikant betydning. Af tabel 5.11 fremgår det, at der blandt mænd er 26 pct., der har angivet at have måttet sælge værdigenstande, mens den tilsvarende andel er 17 pct. blandt kvinder.

Alder har ligeledes statistisk signifikant betydning. Den største andel, der angiver at have måttet sælge værdigenstande (28 pct.), befinder sig i den midterste aldersgruppe (36-50-årige), mens andelen er 17 pct. og 18 pct. for henholdsvis den yngste (18-35-årige) og ældste (51-årige og ældre) aldersgruppe.

Hjemmeboende børn viser sig også at have statistisk signifikant betydning for, om man har måttet sælge værdigenstande eller ej. Sammenhængen er dog kompleks. Andelen, der angiver at have måttet sælge værdigenstande, er størst blandt personer, som har et hjemmeboende barn (36 pct.), og lavere blandt både personer med mindst to eller flere hjemmeboende børn og personer uden børn (henholdsvis 26 pct. og 19 pct.).

Derudover er ægtefælles/samlevers indkomst lige på grænsen til at være af statistisk signifikant betydning.³⁶ Det er således mindre overraskende, at andelen, der har måttet sælge værdigenstande, viser sig at være lavest blandt de personer med ægtefæller/samlevere i de to højeste indkomstintervaller. Hvor der med en ægtefælle-/samlever-indkomst i intervallet 0-14.999 kr. fx er 18 pct., der angiver at have måttet sælge værdigenstande, gælder dette 26 pct. med en ægtefælle-/samlever-indkomst i intervallet 15.000-29.999 kr., mens 10 pct. med en ægtefælle-/samlever-indkomst på 30.000-44.999 kr. og 45.000 kr. og derover angiver at have måttet sælge værdigenstande.

36.. Da det alene er personer med en ægtefælle eller samlever, som har besvaret, er beregningsgrundlaget her mindre (N=262) end for de øvrige faktorer.

TABEL 5.12

Personer i risiko for at opbruge dagpengere retten i marts eller juni 2013, og som er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har opbrugt retten til dagpenge (gruppe 4), fordelt efter brug af formue eller likvide midler for at klare eller sikre sig, særskilt for betydende baggrundsfaktorer. Procent.

	Brugt af formue eller likvide midler		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
<i>Alder</i>			
18-35 år	25	75	102
36-50 år	51	49	287
51+ år	48	52	364
<i>Etnisk oprindelse</i>			
Dansk oprindelse	48	52	637
Indvandrer/ efterkommer fra vestlige lande	51	49	39
Indvandrer/ efterkommer fra ikke-vestlige lande	26	74	77
<i>Skoleuddannelse</i>			
10. klasse uden eksamen eller lavere	33	67	175
10. klasse med eksamen	49	51	184
Hf, Hhx, Htx eller Stx	57	43	228
Anden skoleudd./ingen skoleudd. i Danmark	40	60	166
<i>Erhvervsuddannelse</i>			
Ingen eller u. 1 års erhvervsuddannelse	38	62	231
HG el. basisår i EFG-uddannelsen	40	60	90
Anden faglig udd. mindst 1 år			
Anden dansk el. udenlandsk erhvervsudd.			
Fuldført lærlinge-/elev-udd.	48	52	165
Kort videregående udd.	45	55	73
Mellemlang videregående udd.	52	48	109
Lang videregående udd.	62	38	79
<i>Samlevende/ægtefælles erhverv</i>			
Ja, i arbejde	48	52	286
Nej, arbejdsløs/kontant- hjælpsmodtager	30	70	44
Nej, i gang med en uddannelse	42	58	101
<i>Boligform</i>			
Ejerbolig	54	46	323
Andelsbolig	54	46	81
Lejebolig	35	65	318
Anden boligform	42	58	31
I alt	46	54	753

Endelig har selv vurderet helbred en statistisk signifikant betydning. Det gælder således næsten entydigt, at jo bedre man har vurderet eget helbred,

jo mindre er tilbøjeligheden til at have måttet sælge værdigenstande. Blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”meget godt”, har 19 pct. angivet, at de har måttet sælge værdigenstande. Blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”godt”, gælder det 16 pct. Blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”nogenlunde”, gælder det 27 pct., og endelig blandt personer, der har vurderet eget helbred til at være ”dårligt” eller ”meget dårligt”, gælder det 41 pct.

Til spørgsmålet ”Bruger du af formue eller opsparede likvide midler?” svarer lige under halvdelen (46 pct.) bekræftende, hvorimod 54 pct. svarer nej, se tabel 5.12.

En række baggrundsfaktorer viser sig at have betydning for, om man har angivet at bruge af formue eller opsparede likvide midler.

Alder har statistisk signifikant betydning. Blandt den yngste aldersgruppe (18-35-årige) har 25 pct. angivet at bruge af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder for 51 pct. i aldersgruppen 36-50-årige og for 48 pct. af de 51-årige og ældre. Dette mønster, som også fandtes for gruppe 2, kan meget vel hænge sammen med, at muligheden for at bruge af sådan formue/opsparede midler alt andet lige er mindre inden for den yngste aldersgruppe.

Af tabel 5.12 fremgår det desuden, at indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande har mindre tilbøjelighed til at bruge af formue eller likvide midler end personer med dansk oprindelse og indvandrere/efterkommere fra vestlige lande. Således har 26 pct. af indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande angivet at bruge af formue eller likvide midler, mens det gælder 48 pct. af personerne med dansk oprindelse og 51 pct. af indvandrere/efterkommere fra vestlige lande. Af socioøkonomiske årsager antages indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande i mindre grad at have mulighed for at bruge af formue eller opsparede likvide midler.

Ligesom for de øvrige tre grupper finder vi for gruppe 4, at skoleuddannelse har en statistisk signifikant betydning. Jo længere skoleuddannelse, jo større en andel bruger af formue eller opsparede likvide midler. Således angiver 33 pct. af personer med højst en 10. klasse uden eksamen at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder 49 pct. med en 10. klasseeksamen og 57 pct. med en gymnasial eksamen.

Igen gør det samme sig gældende for erhvervsuddannelse. Jo længere erhvervsuddannelse, jo større andel har brugt af formue eller

opsparede likvide midler. Således angiver 38 pct. af personer med ingen eller under 1 års erhvervsuddannelse at bruge af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder 40 pct. med en HG- eller anden faglig uddannelse af minimum 1 års varighed, 48 pct. med en fuldført lærlinge-/elevuddannelse, 45 pct. med en kort videregående uddannelse, 52 pct. med en mellemlang videregående uddannelse og endelig 62 pct. med en lang videregående uddannelse.

Derudover viser det sig, at ægtefælles/samlevers erhverv har statistisk signifikant betydning. En større andel af de personer, der angiver, at deres ægtefælle eller samlever er i arbejde (48 pct.), angiver at bruge af formue eller likvide midler. Andelen er tilsvarende 30 pct. og 42 pct. blandt personer, hvis ægtefælle/samlever er henholdsvis arbejdsløs/kontanthjælpsmodtager og i gang med en uddannelse.

Også boligform har statistisk signifikant betydning. Personer i lejebolig har den laveste tilbøjelighed til at have brugt af formue eller opsparede likvide midler (35 pct.) set i forhold til personer i øvrige boligformer – i ejerbolig og i andelsbolig (begge 54 pct.), hvilket kan hænge sammen med en ringere mulighed for dette blandt personer i lejebolig. Situationen for personer i kategorien ”anden boligform” vises i tabellen for en god ordens skyld, men kommenteres ikke, da kategorien dels er meget uensartet, og der samtidig kun er få observationer (N=31).

På samme måde som for analyserne af modtagelse af økonomisk hjælp har vi analyseret gruppe 1-4 på udsagnet om salg af værdigenstande og brug af formue eller opsparede likvide midler under ét. I en samlet binær regressionsanalyse har vi således undersøgt, hvorvidt der er forskel på ændringer i økonomiske dispositioner afhængigt af dagpengesituationen/erhvervsituationen. Vi har med andre ord testet, om niveauet af ændringer i økonomiske dispositioner adskiller sig mellem de fire grupper, ved at lade grupperne indgå som en øvrig forklarende variabel i analysen.

Med hensyn til salg af værdigenstande ser vi for det første, at kun en mindre del af de udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpenge-modtagere angiver at have måttet sælge værdigenstande for at klare eller sikre sig, se tabel 5.13 (jf. desuden tabel 5.5, 5.7, 5.9 og 5.11).

TABEL 5.13

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013 fordelt efter, om de har solgt værdigenstande for at klare/sikre sig, særskilt for kombinationer af status for dagpengeret og økonomisk adfærd (gruppe 1, 2, 3 og 4). Procent.

	Solgt værdigenstande for at klare eller sikre sig		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
Gruppe 1	14	86	439
Gruppe 2	14	86	352
Gruppe 3	18	82	506
Gruppe 4	22	78	755

Den samlede binomiale regressionsanalyse, hvor der ud over kontrol for alder, køn og gruppe-variablen er kontrolleret for samlivsstatus og hjemmeboende børn,³⁷ viser derudover, at tilbøjeligheden til realisering af formuegenstande via salg af værdigenstande er statistisk signifikant mindre i gruppe 1 og 2, dvs. blandt personer, der var i beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som henholdsvis havde opbrugt retten til dagpenge eller var i risiko for det i første halvår af 2013, set i forhold til gruppe 4, som er personer, der var uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 havde opbrugt retten til dagpenge. Andelen, der har solgt værdigenstande for at klare eller sikre sig, er således på 14 pct. for henholdsvis gruppe 1 og 2, mens den er på 22 pct. for gruppe 4. Der er ikke statistisk signifikante forskelle mellem gruppe 1, 2 og 3.

En tilsvarende analyse for brugen af formue eller opsparede likvide midler viser, at tilbøjeligheden til brug af formue eller opsparede likvide midler gennemgående er noget større end tilbøjeligheden til at sælge værdigenstande. Således har omtrent halvdelen (enten lige knap eller lige godt 50 pct.) af de udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtagere angivet, at de har måttet bruge af formue eller opsparede likvide midler, se tabel 5.14 (jf. desuden tabel 5.6, 5.8, 5.10 og 5.12).

37. Samlivsstatus og hjemmeboende børn har således vist sig af særlig betydning på tværs af de undersøgte grupper i forhold til salg af værdigenstande.

TABEL 5.14

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013 fordelt efter, om de har brugt af formue eller opsparede likvide midler, særskilt for kombinationer af status for dagpengeret og økonomisk adfærd (gruppe 1, 2, 3 og 4). Procent.

	Brugt af formue eller likvide midler		Beregningsgrundlag
	Ja	Nej	
Gruppe 1	54	46	437
Gruppe 2	48	52	352
Gruppe 3	56	44	506
Gruppe 4	46	54	753

Den samlede binomiale regressionsanalyse, hvor der ud over kontrol for alder-, køn- og gruppe-variablen er kontrolleret for etnisk oprindelse, skole- og erhvervsuddannelse,³⁸ viser yderligere, at tilbøjeligheden til brug af formue eller opsparede likvide midler er signifikant større i både gruppe 1 og 3 set i forhold til gruppe 4. Det er modsat, hvad vi fandt for modtagelse af økonomisk hjælp, hvor tilbøjeligheden til at have angivet at have måttet modtage økonomisk hjælp var signifikant mindre i gruppe 4 end i gruppe 1 og 3. Tabel 5.14 viser således, at 54 pct. og 56 pct. blandt henholdsvis gruppe 1 og 3 angiver at have måttet bruge af formue eller opsparede likvide midler, mens dette gælder 46 pct. i gruppe 4. I gruppe 2 er andelen 48 pct., hvorfor forskellen til gruppe 4 ikke er statistisk signifikant. Endelig er gruppe 3 statistisk signifikant mere tilbøjelig til at have brugt af formue eller opsparede likvide midler end gruppe 2.

ØKONOMISKE FORHOLD BLANDT UDFALDNE UDEN ARBEJDE OG OFFENTLIG FORSØRGELSE

I kapitel 3 redegjorde vi for beskæftigelsesomfang og forskellige former for modtagelse af offentlige ydelser blandt udfaldstruede og allerede udfaldne. Blandt de udfaldne kunne vi identificere ca. 4 pct., som hverken var i beskæftigelse eller modtog andre offentlige ydelser ifølge deres egne oplysninger. Vi beskriver her, hvilken økonomisk hjælp de eventuelt har modtaget, og hvilke økonomiske dispositioner de måtte have foretaget

38. Etnisk oprindelse, skole- og erhvervsuddannelse har således vist sig af særlig betydning på tværs af de undersøgte grupper i forhold til brug af formue eller opsparede likvide midler.

for at imødegå indkomstbortfaldet som følge af den opbrugte dagpenge-
ret.

Alt i alt kan vi identificere 53 personer i hele datamaterialet, som er i den beskrevne situation. Det er også en antalsmæssigt begrænset gruppe, især når vi også opdeler den i nogle få undergrupper. Vi gør det alligevel, fordi deres situation er så samfundsmæssigt relevant, og vi kan gøre det, uden at det bryder anonymiteten. Undergrupperne fremkommer ved at inddele efter de udfaldnes eventuelle ægtefælles erhvervsituation, jf. tabel 5.15.

TABEL 5.15

Andelen af ledige, hvis dagpenge er opbrugt, og som ikke er i beskæftigelse eller modtager offentlige ydelser til forsørgelse, der har/ikke har modtaget økonomisk hjælp, realiseret økonomiske værdier og brugt af formue og likvider, særskilt for ægtefælles/samlevers erhvervsituation. Procent.

Ægtefælles/ samlevers er- hvervsituation	Modtaget økonomisk hjælp		Ikke modtaget økonomisk hjælp	Solgt værdier	Brugt af formue eller li- kvider	Beregnings- grundlag
	Inden for hjemmet	Uden for hjemmet				
Arbejdsindkomst mindst 22.500 kr.	77	8	15	31	77	13
Arbejdsløs/ kontanthjælp el. indkomst under 22.500 kr.	43	0	57	14	14	7
Under uddannel- se/passere hjem- met/andet	67	0	33	22	67	9
Uden ægtefæl- le/samlever	0	5	95	20	90	20
I alt	39	4	57	22	71	49

Vi ser, at der blandt disse udfaldne er ca. 40 pct. uden ægtefælle eller samlever. Disse reelt enlige modtager stort set ikke økonomisk hjælp fra en større familiekreds og har næsten alle brugt af formue og likvide midler.

En fjerdedel af disse udfaldne har en ægtefælle/samlever med en indkomst over 22.500 kr. før skat om måneden, og de er samtidig også dem, som hyppigst modtager økonomisk hjælp fra ægtefæl-
len/samleveren, ligesom de meget hyppigt har brugt af formue eller li-
kvide midler. Den mindre gruppe, hvis ægtefælle/samlever er under ud-
dannelse, passer hjemmet og børn eller laver noget tredje uden at være

erhvervsaktiv, ligner lidt uventet gruppen af udfaldne, hvis ægtefælle/samlever har erhvervsindkomst på mindst 22.500 kr.

Den mindste gruppe, hvis ægtefælle/samlever er arbejdsløs, eller hvis indkomst er under 22.500 kr. om måneden, og som vi af principielle grunde holder adskilt fra de øvrige, er også den gruppe, som mindst hyppigt har solgt værdier og brugt af formuen, men har dog også modtaget økonomisk hjælp fra ægtefællen/samleveren. Selv om vi her har med meget små grupper at gøre, kan det måske alligevel undre, at der, når ægtefællen tilsyneladende er mindst bemidlet, alligevel udveksles økonomisk hjælp mellem ægtefællerne/samleverne, fremfor at der støttes fra en bredere familie- og vennekreds. Der er selvfølgelig en menneskelig forklaring for dette. Den hjælp, som ydes – også i disse situationer – kan meget vel være overførsel af formuebeløb mellem ægtefællerne/samleverne. Hjælpen behøver ikke kun at komme fra ægtefællens/samleverens løbende indkomst.

Alt i alt har den samlede gruppe af disse ca. 50 udfaldne personer i materialet en klar overhyppighed i forhold til at modtage økonomisk hjælp fra ægtefælle eller samleveren og en klar underhyppighed i forhold til at modtage hjælp fra en bredere familie- og vennekreds i sammenligning med de øvrige grupper, som er beskrevet i dette kapitel. De har også markant hyppigere brugt af formue og likvide midler og lidt hyppigere solgt værdigenstande.

Vi har også undersøgt nogle demografiske, uddannelses- og helbredsmæssige forhold hos de beskrevne grupper uden arbejde og offentlig forsørgelse. For så vidt angår helbred og uddannelse, er de mindst lige så godt stillet som samtlige interviewede. I gruppen er der markant færre, som har en ægtefælle/samlever med erhvervsindkomst, men gennemsnitsalderen er den samme, nemlig 48 år.

OPSAMLING

Kapitlet har vist, at enkelte forhold/baggrundsfaktorer gennemgående har betydning for økonomisk adfærd inden for de fire undersøgte grupper af udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtagere. Hvad angår både modtagelse af økonomisk hjælp og ændringer i økonomiske dispositioner (hvad enten sidstnævnte drejer sig om realisering af formuegenstande ved salg af værdigenstande for at klare eller sikre sig eller

brug af formue eller opsparede likvide midler), kan vi konkludere, at der er forskel på de udfaldstruede eller allerede udfaldne mænd og kvinder. Kvinderne har gennemgående en større tilbøjelighed til at modtage hjælp fra de nærmeste pårørende inden for hjemmet end mændene. Derimod angiver mændene i højere grad end kvinderne at have solgt værdigenstande og/eller brugt af formue eller opsparede likvide midler, hvilket gælder for alle de undersøgte grupper.

Hvor alder har vist sig at have betydning, gælder det, at ældre i højere grad har angivet at have måttet modtage økonomisk hjælp inden for hjemmet, mens yngre i højere grad angiver at have måttet modtage hjælp uden for hjemmet. Dette forhold beror sandsynligvis på, at de ældre aldersgrupper i større omfang end den yngste aldersgruppe har ægtefælle/samlever eller hjemmeboende børn at søge økonomisk hjælp hos. Samtidig har de ældre aldersgrupper større tilbøjelighed til at have brugt af formue eller opsparede likvide midler, hvilket sandsynligvis skyldes, at de i større omfang har mulighed for at bruge af en sådan formue eller opsparede likvide midler, end tilfældet er for den yngste aldersgruppe.

Samlivsstatus og boligform har gennemgående betydning for tilbøjeligheden til at have måttet modtage økonomisk hjælp. Overordnet ser det ud til, at enlige i mindre omfang end personer med ægtefælle eller samlever har måttet have økonomisk hjælp. Det er ikke overraskende, at særligt det at have en ægtefælle har en positiv betydning for modtagelse af økonomisk hjælp inden for hjemmet, mens det at være enlig omvendt er ensbetydende med en større tilbøjelighed til at modtage økonomisk hjælp uden for hjemmet. Denne sammenhæng kan, som tidligere nævnt, tolkes som et udtryk for, at udsagnet hovedsageligt måler, hvilken form for økonomisk hjælp respondenterne har haft mulighed for at modtage. Det gælder desuden gennemgående, at personer i husstande uden hjemmeboende børn har mindre tilbøjelighed til både at modtage økonomisk hjælp og til at realisere formuegenstande eller bruge af formue eller opsparede likvide midler, end tilfældet er for personer i husstande med børn. Vedrørende boligform finder vi, at personer i lejebolig i mindre omfang end personer i ejerbolig eller andelsbolig har angivet at have måttet modtage økonomisk hjælp. Personer i ejerbolig angiver i særligt stort omfang at have modtaget økonomisk hjælp inden for hjemmet. Igen kan sammenhængen tolkes som et udtryk for, at udsagnet snarere måler en mulighed end et reelt behov for eller ønske om modtagelse af økonomisk hjælp. Hverken samlivsstatus eller boligform har på samme

måde en gennemgående betydning for tilbøjeligheden til at realisere formuegenstande ved salg af værdigenstande eller til at bruge af formue eller opsparede likvide midler.

Skole- og erhvervsuddannelse har omvendt betydning for ændringer i økonomiske dispositioner, mens dette tilsyneladende ikke har betydning for modtagelse af økonomisk hjælp. Vi kan konstatere, at jo højere skole- og erhvervsuddannelse, jo større er tilbøjeligheden til at realisere formuegenstande eller til at bruge af formue eller opsparede likvide midler. Endnu en gang kan denne sammenhæng tolkes sådan, at besvarelsen udtrykker en mulighed for, mere end et reelt behov for/ønske om, ændringer i økonomiske dispositioner.

Endelig har det vist sig, at der er forskel på modtagelse af økonomisk hjælp og økonomiske dispositioner mellem de fire undersøgte grupper af udfaldstruede eller allerede udfaldne dagpengemodtagere. Gruppe 4, dvs. personer, der er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har opbrugt retten til dagpenge, angiver i signifikant mindre omfang at have modtaget økonomisk hjælp uden for hjemmet end gruppe 1 og 3, som er henholdsvis personer, der er i beskæftigelse på interviewtidspunktet (juni 2013), og som i første halvår af 2013 har opbrugt deres dagpengeret, og personer, der er uden beskæftigelse på interviewtidspunktet, og som i første halvår af 2013 har været i risiko for at opbruge deres dagpengeret, men som på interviewtidspunktet endnu ikke har opbrugt den. Dette kan muligvis afspejle, at gruppe 4 er ringest stillet økonomisk og dermed har haft sværest ved at skaffe økonomisk hjælp uden for hjemmet. Gruppe 3 har samtidig modtaget økonomisk hjælp i signifikant større omfang end gruppe 4 inden for hjemmet.

Gruppe 4 angiver i signifikant større omfang at have måttet sælge værdigenstande for at klare eller sikre sig end gruppe 1 og 2, mens gruppe 4 i signifikant mindre omfang angiver at have brugt af formue eller likvide midler end gruppe 1 og 3. Om sidstnævnte igen er udtryk for, at muligheden for dette har været mindst inden for gruppe 4, kan ikke udelukkes.

Det er samtidig interessant, at visse forhold/baggrundsfaktorer gennemgående har vist sig ikke at have betydning for den økonomiske situation blandt de udfaldstruede og allerede udfaldne dagpengemodtagere. For eksempel finder vi ikke, at ledighedsanciennitet (dvs. indeværende ledighedsperiodes varighed siden seneste periode med ustøttet arbejde)

har en statistisk signifikant betydning for hverken tilbøjeligheden til at have modtaget økonomisk hjælp eller til at have foretaget ændringer i de økonomiske dispositioner for nogen af de adspurgte grupper (i dette tilfælde gruppe 3 og 4). Så selvom det er muligt at forestille sig, at jo længere tid man har været ledig, jo dårligere vil ens generelle økonomiske situation være, så ser dette forhold ikke ud til at have påvirket den økonomiske adfærd i nævneværdig grad. Dette resultat læner sig op ad resultatet fra en surveyundersøgelse af kontanthjælpsmodtagere i 2006 (Bach & Petersen, 2007), som fandt, at den indeværende kontanthjælpsperiodes varighed – dvs. hvor lang tid kontanthjælpsmodtagerne havde levet af kontanthjælp – ikke havde en indflydelse på forskellige udtryk for den økonomiske adfærd blandt de adspurgte kontanthjælpsmodtagere. En mulig tolkning af dette resultat kan være, at man undervejs tilpasser sin daglige økonomiske adfærd efter sin økonomiske situation således, at ens behov for at modtage økonomisk hjælp fra andre eller fx at bruge af formue eller opsparede likvide midler ikke stiger nævneværdigt med den tid, man har været ledig. Det er samtidig vigtigt at påpege, at samtlige personer i undersøgelsen (i og med at alle personer i undersøgelsen er udvalgt på kriteriet om at være udfaldstruede i første halvår af 2013) har oplevet en længere ledighedsperiode – dog ikke nødvendigvis i sammenhæng.

Heller ikke kohorten, dvs. om man stod til at opbruge sin dagpengeret i enten marts eller juni 2013, har gennemgående betydning for den økonomiske adfærd inden for undersøgelsespopulationen. Dette er således kun tilfældet for gruppe 1 med hensyn til modtagelse af økonomisk hjælp, hvor vi finder, at marts-kohorten har større tilbøjelighed til at have måttet modtage økonomisk hjælp både inden for og uden for hjemmet. Det har med andre ord tilsyneladende ikke nogen afgørende betydning for den økonomiske adfærd, at en del af undersøgelsespopulationen har været i risiko for at forlade dagpengesystemet eller har været uden for dagpengesystemet i lidt længere tid end den resterende del.

I kapitel 3 så vi, at ca. 4 pct. (svarende til 53 personer) i materialet har opbrugt dagpengeretten uden at være kommet i erhvervsarbejde eller modtager offentlige ydelser til forsørgelse. Den samlede gruppe af disse udfaldne personer har en klar overhyppighed, hvad angår modtagelse økonomisk hjælp fra ægtefælle eller samlever og en klar underhyppighed, hvad angår hjælp fra en bredere familie- og vennekreds, i sammenligning med de øvrige grupper, som er beskrevet i dette kapitel. Per-

sonerne i denne gruppe har også markant hyppigere brugt af formue og likvide midler. Hvad angår helbred og uddannelse, er gruppen i gennemsnit mindst lige så godt stillet som samtlige interviewede. I gruppen er der markant færre, som har en ægtefælle/samlever med erhvervsindkomst, men gennemsnitsalderen er den samme.

BESKÆFTIGEDES ERHVERVSFORHOLD

INDLEDNING

I dette kapitel beskriver vi det arbejde, som udfaldstruede dagpengemodtagere opnår, når de kommer i beskæftigelse inden eller efter, at de har opbrugt deres dagpengeret. Vi beskriver, hvorvidt de kommer i beskæftigelse som lønmodtagere eller som selvstændige, og hvor mange job de bestrider samtidigt. De forskellige dimensioner af et ansættelsesforhold som arbejdstid, sektor, fastansættelse kontra midlertidig ansættelse beskrives tillige med arbejdstagernes egen vurdering af, hvor attraktivt, de vurderer, at det pågældende job er. Vi beskriver også niveauet og fordelingen af de opnåede time- og månedslønninger.

BESKÆFTIGEDES ERHVERVSFORHOLD

Vi indleder dette afsnit med at beskrive de beskæftigedes erhvervsforhold, altså om de er lønmodtagere, selvstændige, medhjælpende ægtefælle eller noget andet. De beskæftigede blev spurgt, om de arbejder som a) lønmodtager, b) selvstændig, c) medarbejdende ægtefælle, d) ulønnet

medarbejder i et familiemedlems virksomhed eller landbrug eller e) praktikant uden løn (virksomhedspraktik). Respondenterne kunne bekræfte hver af de fem former for erhvervsaktivitet. Besvarelsen fremgår af tabel 6.1.

Af tabellen fremgår det, at godt 90 pct. af de beskæftigede er lønmodtagere, uanset om de har opbrugt dagpengeretten eller ej. Det ser ikke ud til, at ledige, som opbruger dagpengeretten, hyppigere optræder som selvstændige, medhjælpende ægtefæller, ulønnede medarbejdere i sammenligning med beskæftigede, som ikke har opbrugt dagpengeretten. Noget overraskende er der flere virksomhedspraktikanter blandt dem, som ikke har opbrugt dagpengene, end blandt dem, som har opbrugt dagpengene. De fleste, som bekræfter denne form for erhvervsaktivitet, oplyser på et efterfølgende spørgsmål, at de modtager arbejdsløshedsdagpenge som supplement ved siden af dette arbejde. Så der kan blot være tale om dagpengemodtagere, som er i virksomhedspraktik.³⁹ Godt 90 pct. af de beskæftigede udfaldstruede dagpengemodtagere er lønmodtagere. Det kunne tænkes, at de søgte at optjene dagpengeret ved at sammenstykke arbejdstimer fra flere job samtidig. Dette er ikke særlig udbredt, jf. tabel 6.2. Godt 90 pct. af de beskæftigede lønmodtagere har ét job. Selv om beskæftigede, som modtager supplerende dagpenge eller kontanthjælp, får denne supplerende hjælp, fordi de ikke har arbejdstimer nok, er det alligevel dem, som hyppigst har to eller flere job.

39. Vi havde forestillet os, at kategorien helt overvejende ville blive brugt af personer, som havde opbrugt dagpengeretten og var kommet i virksomhedspraktik uden løn, men med kontanthjælp. Derfor spørges disse personer ikke om en række efterfølgende spørgsmål om løn- og arbejdsvilkår på arbejdspladsen.

TABEL 6.1

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, som er i et beskæftigelsesforhold på interviewtidspunktet, fordelt efter erhvervsforhold, særskilt for, om de har opbrugt dagpengeretten. Procent.

	Opbrugt dagpengeretten		Ikke opbrugt dagpengeretten		I alt Pct.
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	
Lønmodtager	460	93,3	361	91,2	91,7
Lønmodtager og selvstændig	4	0,8	5	1,3	1,0
Lønmodtager og ulønnet medhjælp	1	0,2	1	0,2	0,2
Selvstændig	13	2,6	9	2,3	2,4
Selvstændig og medhjælp. ægtef.	1	0,2	0	0	0,1
Praktikant uden løn (virksomhedspraktik)	14	2,8	19	4,8	3,7
Ikke oplyst erhvervsforhold			1	0,2	0,9
Beregningsgrundlag	493	493	396	396	901

Anm.: 12 personer har ikke oplyst, om de har opbrugt deres dagpengeret. De indgår i "I alt"-søjlen. 8 af de 12 har heller ikke oplyst om deres erhvervsforhold.

TABEL 6.2

Antal jobs blandt beskæftigede lønmodtagere på interviewtidspunktet. Særskilt efter ansættelsesforhold. Procent.

Antal job	Beskæftiget, understøttet	Beskæftiget med suppl. dagp./kont.hj.	Seniorjob	Løntilskudsansættelse	I alt
1	92	84	95	92	92
2	5	5	3	2	5
3	3	11	1	6	4
Beregningsgrundlag	479	95	151	97	822

JOBDET

Lad os i det følgende give en bred beskrivelse af de job, som ledige opnår i situationen. Vi beskriver jobbet sektortilknytning, tidshorisont, arbejdsomfang, og hvorvidt jobbet er et såkaldt akutjob, samt ad hvilke kanaler vedkommende fik jobbet. Desuden undersøges om jobcenteret var involveret i formidlingen af jobbet. Vi har undersøgt, om der er forskel i disse forhold mellem på den ene side ledige, som har opbrugt deres dagpengeret, og på den anden side dem, som ikke har. Analyserne har vist, at der ikke er markante forskelle i disse forhold, hvorfor fremstillin-

gen ikke skelner mellem de to grupper, jf. tabel 6.3 og 6.4. Herefter beskriver vi de centrale økonomiske forhold: månedsløn, timeløn og arbejdstid.

Det fremgår af tabel 6.3, at personer i ustøttet beskæftigelse eller med supplerende dagpenge/kontanthjælp hyppigst ansættes i den private sektor.

TABEL 6.3

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet, fordelt efter jobbets sektor, tidshorisont og arbejdsomfang, særskilt for ansættelsesforhold. Procent.

	Beskæftiget, ustøttet	Beskæftiget med suppl.dagp./kont.hj.	Seniorjob	Løntilskuds ansættelse	I alt
<i>Sektor</i>					
Privatansat	54	54	0	38	42
Kommunen	19	18	100	36	36
Regionen	5	2	0	8	4
Staten	14	7	0	9	10
<i>Selvejende inst./Forening</i>					
Anden ansættelse	3	10	0	3	3
<i>Jobbet opslået som akutjob</i>					
	23	2	1	23	17
<i>Tidshorisont</i>					
Fast ansættelse	47	27			
Midlertidig ansæt.	53	73			
<i>Arbejdsomfang</i>					
Fuldtid	80	35	94	87	79
Deltid	20	65	6	13	21
Mindste beregningsgrundlag	464	86	150	98	800

17 pct. mener, at de er ansat i et job, som har været opslået som et akutjob. 23 pct. af de ansatte i ustøttet beskæftigelse skulle således være ansat i et akutjob.⁴⁰ Andelen forekommer ret høj i betragtning af medieomtalen, men der er endnu ikke nogen opgørelse af antal besatte akutjob, hvortil der udbetales jobpræmie. 40 pct. af de ansatte i akutjob er ansat i

40.. Spørgsmålet lød "Var dit job annonceret som et akutjob?" Der skulle ikke være de store muligheder for misforståelser. Begrebet "akutjob" havde været meget omtalt i medier på dette tidspunkt.

staten, som ikke får jobpræmie, mens 12 pct. er ansat i den private sektor.⁴¹ Næsten halvdelen af de ordinært ansatte er fastansatte uden tidsbegrænsning, og 80 pct. af dem er ansat på fuld tid. Det er nok også derfor, at op til 68 pct. af dem også ville have søgt det pågældende job under normale forhold, hvor de ikke var under risiko for at opbruge dagpenge retten.⁴² Ligesom cirka to tredjedele af dem er interesseret i at beholde jobbet i længere tid, og ca. en fjerdedel vil beholde jobbet, indtil noget bedre viser sig, jf. tabel 6.4. Jobcenteret var involveret i at formidle kontakten mellem virksomheden og pågældende ledige i 16 pct. af de ordinære ansættelser.⁴³

TABEL 6.4

Karakteristik af beskæftigede lønmodtageres job på interviewtidspunktet med hensyn til rekrutteringsmåde og vedvarende interesse for jobbet. Særskilt efter ansættelsesforhold. Procent.

	Beskæftiget, udstøttet	Beskæftiget med suppl. dagp./kont.hj.	Seniorjob	Løntilskudsansættelse	I alt
<i>Jobcenteret involveret</i>	16	14	39	45	24
<i>Job søgt også under normale forhold?</i>					
Ja, helt sikkert	68	56	57	61	63
Ja, søgt men ikke accepteret	7	3	6	6	6
Nej, ved ikke	25	41	37	33	30
<i>Interesseret i at beholde jobbet?</i>					
Ja, helt sikkert	66	49	66	68	64
Ja, indtil noget bedre viser sig	25	31	18	28	25
Nej, ved ikke	9	20	15	4	11
Beregningsgrundlag	457	86	146	96	786

I tabel 6.5 viser vi beskæftigede lønmodtagere fordelt efter det samlede ugentlige arbejdsomfang opdelt efter ansættelsesforhold. Der er ikke opdelt efter, hvorvidt personer har opbrugt dagpenge retten eller ej, fordi

41.. Disse oplysninger om akutjob fremgår ikke af nogen tabel.

42.. Spørgsmålet lød: "Er det et job, som du ville have søgt under mere normale forhold, hvor du ikke på samme måde var i risiko for at opbruge dagpenge retten?"

43.. Spørgsmålet lød: "Var jobcenteret aktivt involveret i at formidle kontakten mellem dig og din nuværende arbejdsplads?" Spørgsmålet var ledsaget af vejledningen: "Hvis du fandt jobbet gennem Jobnet, tæller det også som aktiv involvering".

der er under 1 times forskel i gennemsnit mellem de to grupper. Tabellen understøtter resultatet i tabel 6.3. Fuldtidsbeskæftigelse er klart dominerende på nær hos beskæftigede med supplerende dagpenge eller kontanthjælp, og hvis de ikke var blandt de hyppigste til at have flere job samtidigt, ville deres beskæftigelsesomfang have været endnu lavere. Selvom der findes små grupper, som har et ringe arbejdsomfang uden supplerende støtte, er helhedsbilledet af arbejdsomfanget på niveau med den almindelige arbejdende befolkning.

Tabel 6.6 og 6.7 viser de beregnede time- og månedslønninger ud fra de oplysninger om ugentligt arbejdsomfang og lønindkomst før skat,⁴⁴ som respondenterne har givet i interviewet. Tabellerne vises på denne måde for at give et indtryk af, i hvilket interval time- og månedslønninger ligger for de udfaldstruede ledige, når de opnår beskæftigelse omkring tidspunktet for deres mulige ophør af dagpengeretten grundet manglende optjening af dagpengeret.

Hvem der har forholdsvis høje og lave lønninger, afgøres af, hvilke job med tilhørende overenskomster de opnår beskæftigelse i. Traditionelle analyser af lønningerne viser således, at de i høj grad afhænger af, hvilken a-kasse de udfaldstruede har tilknytning til, og dermed også af, hvilken erhvervsuddannelse de har (en uddannelse, som tilknytningen desuden er udtryk for). Endvidere ser vi også, at kvinder i gennemsnit er lavere lønnet end mænd. I det foreliggende datamateriale har vi også undersøgt, om det har nogen særskilt betydning, om ledige har opbrugt deres dagpengeret eller ej. Man skulle forvente, at opbrugt dagpengeret motiverer ledige til at tage lavere lønnede job alt andet lige. Når vi forsøger at korrigere den opnåede timeløn for andre faktorer, som også påvirker lønnen, herunder køn, alder, a-kassetilhørsforhold, mål for helbred eller kvalifikationer, kohorte og opdelingen i ansættelsesforhold, når vi frem til, at gruppen, som har opbrugt dagpengeretten, i gennemsnit opnår en timeløn, som er ca. 6 kr. lavere i sammenligning med dem, som (endnu) ikke har opbrugt dagpengeretten.⁴⁵ Denne forskel på 6 kr. må forstås som et øverste skøn på forskellen, fordi andre forhold givetvis også har indflydelse på løn og opbrugt dagpengeret, uden at vi har korrigeret for dem, fordi de ikke indgår i datamaterialet.

44.. Der er et vist slør i disse lønindkomster før skat, fordi de arbejdsgiverbetalte pensionsindbetalinger nok ikke kommer med i fuldt omfang. Derfor må de beregnede time- og månedslønninger nærmest betragtes som bruttolønninger eksklusive pensionsindbetalinger.

45.. Hvis variabelen ”ansættelsesforhold” tages ud af regressionen, fås en forskel på ca. 8 kr.

TABEL 6.5

Samlet antal ugentlige arbejdstimer blandt beskæftigede lønmodtagere. Særskilt efter ansættelsesforhold. Procent.

Arbejdstimer ugentligt	Beskæftiget, understøttet	Beskæftiget med suppl. dagp./kont.hj.	Seniorjob	Løntilskudsansættelse	I alt
0 op til 20	4	34	1	1	6
20 op til 25	4	21	1	2	5
25 op til 30	4	14	2	5	5
30 op til 37	15	8	11	22	15
37	60	21	82	67	61
Over 37-40	7	3	2	2	5
Over 40	6	0	0	1	4
Gennemsnit, arbejdstid	34,9	22,6	35,7	35,0	33,8
Median-arbejdstid	37,0	22,5	37,0	37,0	37,0
Beregningsgrundlag	462	80	150	96	788

Anm.: Hvis en person har flere job, er det det samlede arbejdsomfang i flere job, som tabellen viser.

TABEL 6.6

Beregnet timeløn blandt beskæftigede lønmodtagere. Særskilt efter ansættelsesforhold. Procent.

Beregnet timeløn, kroner	Beskæftiget, understøttet	Beskæftiget med suppl. Dagp./kont.hj.	Seniorjob	Løntilskudsansættelse	I alt
0-89	1	6	1	4	2
90-109	7	7	2	12	6
110-129	23	30	49	36	30
130-149	25	19	23	24	24
150-169	20	9	13	12	17
170-189	12	9	6	7	10
190-219	7	10	5	2	7
220-249	3	1	0	4	2
250-599	2	7	1	0	2
Gennemsnit, timeløn, kroner	151	151	138	136	147
Median-timeløn, kroner	144	131	130	129	137
Beregningsgrundlag	430	67	139	85	721

Anm.: Hvis en person har flere job, er det den beregnede timeløn i hovedjobbet, som tabellen viser

TABEL 6.7

Beregnet månedsløn blandt beskæftigede lønmodtagere. Særskilt efter ansættelsesforhold. Procent.

Beregnet månedsløn, kroner	Beskæftiget, understøttet	Beskæftiget med suppl. Dagp./kont.hj.	Seniorjob	Løntilskudsansættelse	I alt
0-5.999	2	15	0	0	2
6.000-9.999	3	12	0	0	3
10.000-14.999	6	26	4	7	8
15.000-19.999	22	26	36	44	28
20.000-24.999	30	13	40	31	30
25.000-29.999	23	3	15	13	19
30.000-34.999	8	3	3	2	6
35.000-39.999	4	0	1	2	3
40.000-49.999	1	1	1	1	1
50.000-	1	0	0	0	0
Gennemsnit, månedsløn, kroner	22.755	14.155	21.595	20.773	21.448
Median-månedsløn, kroner	22.000	13.470	20.562	19.908	21.000
Beregningsgrundlag	430	68	139	85	722

Anm.: Hvis en person har flere job, er det den beregnede månedsløn i hovedjobbet, som tabellen viser.

For at få et indtryk af, hvordan de beskæftigede lønmodtagere blandt de udfaldstruede opfatter deres indtjening i forhold til, hvad de forventede, stillede vi dem følgende spørgsmål, efter de havde oplyst om deres indkomst før skat: ”Er det mere eller mindre indkomst pr. måned, end du forventede, da du søgte arbejde?” Svarkategorierne fremgår af tabel 6.8. Der er ingen markante forskelle i besvarelserne mellem de beskæftigede lønmodtagere beroende på køn, alder, kohorte, a-kasse og eventuel opbrugt dagpenget, men derimod er der lidt forskel mellem grupper med forskellige ansættelsesforhold. Godt halvdelen af de beskæftigede får den løn, som de også forventede, da de søgte job. Der er flere, der har opnået en lavere aflønning end forventet, end der er, som har opnået højere aflønning end forventet. Resultaterne giver indtryk af, at en del har måttet sænke ambitionsniveauet med hensyn til indtjeningen. Dette er som sagt blot en indikation for sænkning af ambitionsniveauet, fordi ledige, som rimeligt nøgternt indretter deres jobsøgning efter markedssituationen, kan have opnået omtrent den aflønning, som de forventede, selv om de også har sænket ambitionsniveauet.

TABEL 6.8

Personer i risiko for at opbruge dagpengeretten i marts eller juni 2013, som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet, fordelt efter opnået månedsløn i forhold til det forventede under jobsøgning, særsilt for ansættelsesforhold. Procent.

	Beskæftiget, ustøttet	Beskæftiget med suppl. dagp./kont.hj.	Seniorjob	Løntilskuds-ansættelse	I alt
2.001-5.000 mere end forventet	6	7	5	6	6
Op til 2.000 mere end forventet	5	1	6	3	4
Omtrent det forventede	56	65	49	51	55
Op til 2.000 mindre end forventet	10	10	12	13	10
2.001-5.000 mindre end forventet	15	6	13	14	14
Over 5.000 mindre end forventet	8	10	16	14	10
Beregningsgrundlag	451	81	144	96	772

OPSAMLING

Godt 90 pct. af de ledige, som er i beskæftigelse på interviewtidspunktet, er lønmodtagere, uanset om de har opbrugt dagpengeretten eller ej. De resterende er hovedsageligt selvstændige næringsdrivende eller ulønnede virksomhedspraktikanter. Godt 90 pct. af de beskæftigede lønmodtagere har ét job. Det er især beskæftigede med supplerende dagpenge eller kontanthjælp og ansatte med løntilskud, som har to eller flere job samtidigt. 23 pct. af de ansatte i ustøttet beskæftigelse mener selv, at de er ansat i et akutjob.

80 pct. af de beskæftigede, udfaldstruede lønmodtagere er ansat på fuldtid, og 85 pct. af dem opgiver en arbejdstid på mindst 30 timer ugentligt. For alle beskæftigede er den gennemsnitlige arbejdstid knap 34 timer ugentligt. Ud fra respondenternes egne oplysninger om arbejdstider og indkomster før skat har vi beregnet en gennemsnitlig timeløn før skat til 147 kr. for samtlige, som er beskæftigede som lønmodtagere, ligesom vi har beregnet en gennemsnitlig månedsløn til 21.450 kr. På adskillige dimensioner angående arbejdsvilkår ser det ud til, at de udfaldstruede, som opnår beskæftigelse som lønmodtagere, ligner almindelige lønmodtagere. Det er nok også medvirkende til, at 68 pct. af de ordinært ansatte

af dem siger, at de også ville have søgt det pågældende job under normale forhold, hvor de ikke var under risiko for at opbruge dagpengere retten, ligesom to tredjedele af dem siger, at de er interesserede i at beholde jobbet i længere tid. Men selv om godt halvdelen af dem får den løn, som de også forventede, da de søgte job, er der flere, som opnåede lavere aflønning, end der har opnået højere aflønning, end de forventede.

JOBSØGNING BLANDT UDFALDSTRUEDE

INDLEDNING

Vi vil i dette kapitel undersøge forskellige dimensioner af jobsøgning blandt undersøgelsens respondenter, som på interviewtidspunktet er i beskæftigelse eller fortsat er ledige mv. Det er naturligvis mest interessant at undersøge jobsøgeadfærden hos de ikke-beskæftigede, men vi undersøger også, om de allerede beskæftigede er interesserede i at få andet arbejde eller mere arbejde. De personer, som er jobsøgende eller interesserede i andet arbejde, stiller vi så en række spørgsmål om, hvor fleksible de er i jobsøgningen. Vi undersøger, om deres jobsøgeadfærd varierer med deres situation på interviewtidspunktet, deres personlige kvalifikationer og demografiske forhold, om de har opbrugt dagpengereften og andre forhold.

JOBØGNING BLANDT BESKÆFTIGEDE

INTERESSE FOR ANDET ELLER MERE ARBEJDE

Selv om tidligere ledige har opnået beskæftigelse på interviewtidspunktet, kan de meget vel være interesserede i at skifte arbejde, få et supplerende arbejdsforhold eller få nogle flere timer i et eksisterende ansættelsesforhold. Det har vi målt ved deres besvarelse af spørgsmålet: "Vil du gerne have et andet arbejde, et supplerende arbejde eller flere timer på dit nuværende arbejde?" De adspurgte kunne så bekræfte, at de gerne ville realisere én eller flere af de tre muligheder, idet disse ikke er gensidigt udelukkende. En tilkendegivelse af et ønske om at ville det ene eller andet er ikke nødvendigvis et udtryk for, at det ønskede også er omsat til samtidig aktiv jobsøgeadfærd, som de beskæftigede ikke blev spurgt nærmere til.

Vi har underkastet besvarelserne en regressionsanalyse til afklaring af, hvad der påvirker, om beskæftigede ønsker sig ét eller flere af disse alternativer i modsætning til slet ikke at ønske sig nogen af dem. De forhold, som i regressionsanalysen har betydning for, i hvor høj grad respondenterne ønsker sig noget andet eller supplerende arbejde, er medtaget i tabel 7.1 og 7.2, hvor sammenhængen illustreres i tovejs-sammenhænge.⁴⁶ De beskæftigedes timeløn og a-kassetilhørsforhold har også betydning for at ønske sig noget andet eller supplerende, men disse forholds betydning omtaler vi afslutningsvis. Hvor mange der vil det ene og det andet, fremgår af første tallinje i tabel 7.1. 61 pct. af de beskæftigede ønsker sig ikke nogen af de tre nævnte alternativer. Dermed ønsker 39 pct. sig et eller flere af disse. Flest ønsker sig et andet arbejde. Der er færrest blandt personer i seniorjob, som ønsker sig noget andet eller supplerende, og i så fald ønsker de sig et andet arbejde. En femtedel af dem ønsker sig et andet arbejde. Meget naturligt er der flest blandt beskæftigede med supplerende dagpenge, som ønsker sig noget andet – de ønsker sig både flere timer eller et supplerende arbejde og et andet arbejde. Også blandt de få personer i virksomhedspraktik er det over halvdelen, der ønsker sig noget andet – hyppigst et andet arbejde.

I tabel 7.1 illustreres også en mere kompleks sammenhæng. Beskæftigede, som i høj grad eller slet ikke har nedsat arbejdsevne, er mindst tilbøjelige til at ønske sig noget andet eller supplerende arbejde.

46.. Der er en enkelt undtagelse, nemlig variabelen "forbrugt dagpengeretten". Den er ikke signifikant i regressionsanalysen, som også indeholdt andre insignifikante variable nemlig: alder, kohorte og køn.

Det er de beskæftigede, hvis helbredstilstand befinder sig imellem de to ekstremer, som hyppigst ønsker sig noget andet.

I tabel 7.2 illustreres, at den ugentlige arbejdstid i deres eksisterende job har stor indflydelse på, om de beskæftigede ønsker sig et andet arbejde eller et supplement til de nuværende arbejdstimer. Ønsket om noget andet stiger markant, desto færre arbejdstimer man har i sit nuværende job. Tabellen illustrerer også, at fastansatte er mindre tilbøjelige til at ønske sig noget andet i sammenligning med midlertidigt ansatte. Der er to andre former for midlertidig ansættelse, nemlig seniorjob og beskæftigelse med løntilskud. Ønskerne hos personer i disse grupper er kommenteret ovenfor. Endelig illustrerer tabel 7.2 nederst for en ordens skyld, at det er uden betydning for ønsket om noget andet, om de beskæftigede udfaldstruede har opbrugt dagpengereetten eller ej. Og der synes heller ikke at være nogen undergrupper, for hvem dette forhold skulle have betydning.

TABEL 7.1

Beskæftigedes ønske om at få et andet arbejde, supplerende arbejde eller flere timer på nuværende arbejdsplads. Særsomt opdelt efter hovedbeskæftigelse, og hvorvidt der forekommer nedsat arbejdsevne. Procent.

	Ønske om andet arbejde eller flere timer				Beregningsgrundlag
	Andet arbejde	Supplerende arbejde	Flere timer på nuværende arbejde	Intet ønske om andet/mere arbejde	
<i>Hovedbeskæftigelse</i>					
Ordinær beskæftigelse	25	8	15	62	511
Beskæftigelse med suppl. dagp./kont.hj.	34	29	41	32	108
Seniorjob	21	1	1	78	151
Beskæftiget m. løntilskud	21	10	14	66	98
Virksomhedspraktikant	48	3	12	42	33
<i>Nedsat arbejdsevne</i>					
I høj grad	20	5	10	65	20
I nogen grad	35	7	15	53	141
Ikke særlig	31	9	20	52	161
Slet ikke	24	12	16	62	468
I alt	26	10	16	61	901

TABEL 7.2

Beskæftigedes ønske om at få et andet arbejde, supplerende arbejde eller flere timer på nuværende arbejdsplads. Særskilt opdelt efter ugentlig arbejdstid, tidshorisont for ansættelsen og opbrugt dagpengegeret. Procent.

	Ønske om andet arbejde eller flere timer				Beregningsgrundlag
	Andet arbejde	Supplerende arbejde	Flere timer på nuværende arbejde	Intet ønske om andet/mere arbejde	
<i>Ugentlig arbejdstid</i>					
0-19	50	40	56	14	50
20-24	31	28	51	23	39
25-29	30	24	49	30	37
30-36	23	7	29	55	115
37	24	3	4	71	479
38-40	13	8	10	78	40
41+	39	14	7	57	28
<i>Tidshorisont</i>					
Fastansat	23	11	20	61	243
Midlertidigt	33	13	21	49	309
<i>Opbrugt dagpengegeret</i>					
Ja	28	11	15	59	493
Nej	24	9	17	61	396

I regressionsanalysen viste det sig også, at aflønningen i det eksisterende job i form af timelønnen har betydning for ønsket om noget andet eller supplerende. Sammenhængen er som forventet: Jo højere timeløn, desto mindre er ønsket om noget andet eller supplerende alt andet lige. I regressionsanalysen søgte vi også at opfange delarbejdsmarkeder ved brug af en a-kasse-variabel med 14 forskellige a-kasser, hvoraf nogle er slået sammen for at få observationer nok. Medlemmerne af tre a-kasser udviser en anden adfærd end en reference-a-kasse for fagforbundet 3F.

JOBSØGNING BLANDT IKKE-BESKÆFTIGEDE

De ikke-beskæftigede har også fået stillet en række spørgsmål om jobsøgningsadfærd, hvis de altså var interesseret i at få et arbejde og var aktivt jobsøgende på interviewtidspunktet. Som indledning til dette emne fik de stillet spørgsmålet: "Vil du gerne have et arbejde?" Spørgsmålet var suppleret af den vejledende tekst: "Der tænkes på et erhvervsarbejde

på arbejdsmarkedet”. 94 pct. bekræftede dette spørgsmål.⁴⁷ De jobinteresserede blev så spurgt om, hvornår de ville have et arbejde, hvis de selv kunne bestemme. 80 pct. af dem ville have det inden for én uge, og langt de fleste af dem ville have det med det samme: ”her og nu”. De jobinteresserede blev så ligeledes spurgt om jobsøgning ved spørgsmålet: ”Har du aktivt søgt erhvervsarbejde inden for de seneste 4 uger? Også søgning af jobs med ganske få timer har interesse”. 87 pct. af de adspurgte bekræftede spørgsmålet. Vi kategoriserer herefter de personer, som svarer bekræftende på sidstnævnte spørgsmål, som aktivt jobsøgende, mens de personer, som ikke svarer bekræftende på spørgsmålet eller ikke er interesseret i at få et arbejde, kategoriseres som ikke-aktivt jobsøgende.

Denne binære oplysning om aktiv jobsøgning har herefter været underkastet en regressionsanalyse til afklaring af, hvilke forhold der påvirker, at nogle er aktivt jobsøgende, mens andre ikke er. De forhold, som i regressionsanalysen viste sig at være betydende, illustrerer vi betydningen af i tabel 7.3 i form af to-vejs-sammenhænge. Tabellen viser i øverste tallinje, at 82 pct. af alle ikke-beskæftigede er aktivt jobsøgende. Tabellen er ikke opdelt efter, hvorvidt de ledige har opbrugt dagpengere retten, fordi dette forhold ikke kan adskilles fra tabellens opdeling efter hovedaktivitet.⁴⁸

De ikke-beskæftigedes situation på interviewtidspunktet er kategoriseret i otte hovedaktiviteter, som det fremgår af tabellen. Omkring 90 pct. af de ledige/aktiverede med dagpenge eller kontanthjælp er aktivt jobsøgende. Regressionsanalysen viser, at ledige, som er på vej til et seniorjob og formentlig afventer dette på den særlige ydelse, er i nogenlunde samme grad aktivt jobsøgende som de to førnævnte grupper, selv om to-vejs-sammenhængen synes at vise noget andet.⁴⁹ Ledige med uddannelsesydelse, som deltager i den midlertidige uddannelsesordning, er – ifølge regressionsanalysen – i særligt høj grad aktivt jobsøgende og i markant højere end ledige/aktiverede med dagpenge, hvilket heller ikke

47.. De 6 pct., som svarede ”nej” eller ”ved ikke”, blev spurgt, om de så ville have et arbejde på et senere tidspunkt. Hertil svarede knap halvdelen ”ved ikke”. En fjerdedel ville ikke have noget job, mens den resterende lille fjerdedel ville have et job om et halvt år eller senere.

48.. I regressionsanalysen indgik foruden de i tabel 7.3 viste forhold også a-kasse, kon, opbrugt dagpengeret, samlivsforhold, antal hjemmeboende børn, etnisk oprindelse og boligform. Ingen af dem øvede afgørende indflydelse på aktiv jobsøgning for denne gruppe på nær a-kasse, hvor to a-kasser afviger fra fagforbundet 3F’s a-kasse.

49.. Det er et af de sjældne tilfælde, hvor resultater fra en regressionsanalyse ikke lader sig illustrere i en to-vejs-sammenhæng.

fremgår tydeligt af tabellen. De få personer uden offentlige ydelser er markant mindre jobsøgende end ledige med dagpenge, og det samme gælder sygemeldte og personer, som er påbegyndt en uddannelse med SU/elevløn.

Personer i aldersgruppen 50-54 år er signifikant mere aktivt jobsøgende end de andre aldersgrupper. Hvad det helt skyldes, kan vi ikke afgøre med det foreliggende datamateriale. Måske spiller forventningen om at kunne blive 55 år og stadigvæk være dagpengeberettiget også ind. Tabellen illustrerer også, at i jo højere grad ens arbejdsevne er nedsat, desto mindre aktivt jobsøgende er man.

TABEL 7.3

Aktiv jobsøgning inden for de seneste 4 uger blandt ikke-beskæftigede. Særskilt efter hovedaktivitet, alder, nedsat arbejdsevne og varslet ophørsmåned. Procent.

	Aktivt søgt arbejde	Ikke aktivt søgt arbejde	Beregningsgrundlag
I alt	82	18	1.189
<i>Hovedaktivitet</i>			
Ledig/aktiveret med dagpenge	91	9	348
Ledig/aktiveret med kontanthj.	87	13	90
Ledig med uddannelsesydelse	92	8	445
Uden offentlige ydelser	77	23	60
I uddannelse med SU/elevløn	15	85	20
På vej til seniorjob	80	20	70
Sygemeldt med dagpenge/barsel	28	72	98
Andet	62	38	58
<i>Alder</i>			
18-30	77	23	71
31-39	83	17	219
40-49	81	19	322
50-54	87	13	238
55+	79	21	343
<i>Nedsat arbejdsevne</i>			
I høj grad	46	54	59
I nogen grad	76	24	278
Ikke særlig	87	13	261
Stet ikke	87	13	501
<i>Varslet ophør</i>			
Marts	78	22	494
Juni	85	15	699

Endelig illustrerer tabellen, at andelen, som er jobsøgende, er højest i juni-kohorten. Forklaringen er ikke åbenbar. Det kan måske skyldes selektion, hvorved de personer i marts-kohorten, som er mest engagerede og aktive i forhold til at skaffe sig arbejde, allerede er kommet i arbejde,

hvorfor det er de mindre aktive fra marts-kohorten, som er tilbage på interviewtidspunktet i juni og juli. En sådan mulig selektion er ikke så fremskreden for juni-kohortens vedkommende.

ACCEPTABEL DAGLIG TRANSPORTTID

Villigheden til at pendle over større afstande for et opnå arbejde eller et attraktivt arbejde er også en væsentlig dimension i jobsøgning. Oplysning om maksimal daglig samlet transport til og fra arbejde foreligger for alle, der er aktivt jobsøgende eller ønsker sig et andet arbejde eller supplerende arbejde. Oplysningen kommer fra besvarelse af spørgsmålet: ”Hvor lang samlet transporttid til og fra arbejde er du villig til at påtage dig om dagen for at få (andet) arbejde?” Besvarelse foregik ved afkrydsning af intervaller af ½ time. Resultatet fremgår af tabel 7.4.

TABEL 7.4

Maksimal acceptabel daglig samlet transporttid til og fra arbejde. Særskilt for beskæftigede og ikke-beskæftigede på interviewtidspunktet. Procent.

Transporttid	Beskæftigede	Ikke-beskæftigede
Ikke aktivt søgende	61	19
Indtil 1 time	14	21
Over 1 indtil 1,5 timer	9	19
Over 1,5 indtil 2 timer	5	15
Over 2 indtil 2,5 timer	4	8
Over 2,5 timer indtil 3 timer	3	7
Over 3 timer	1	6
Ved ikke	3	6
Beregningsgrundlag	892	1.171

Beskæftigede, som ønsker sig noget andet eller supplerende arbejde, får også stillet spørgsmålet. Af hensyn til en ensartet fremstilling medtages de ikke-aktivt jobsøgende personer i beregningsgrundlaget også for de beskæftigede. Om disse skal man blot huske, at de jo allerede bruger tid på pendling, men den oplysning har vi ikke.

70 pct. af de ikke-beskæftigede vil acceptere en samlet daglig transporttid på under 3 timer, og for nogle ligger grænsen langt under dette. Hertil kommer så de personer, som ikke er aktivt jobsøgende. Selv om mange af de ikke-beskæftigede er tæt på at opbruge dagpengeretten og adskillige har gjort det, synes de at prioritere begrænset tid til pendling.

ANDRE JOBSØGNINGSDIMENSIONER

Vi har også målt på andre jobsøgningskomponenter, som vedrører intensiteten og bredden i jobsøgningen. Det drejer sig om, hvorvidt adspurgte har søgt job inden for andre fagområder end deres eget, hvorvidt de søger fuldtids eller deltidsjob, antal timers jobsøgning og antal søgte job inden for den seneste måned. Dermed kan vi også sammenligne svarfordelingen blandt fortsat ledige i vores undersøgelse med svarfordelingen af de samme spørgsmål blandt et udsnit af en bestand af arbejdsmarkedsparete ledige, som var tilmeldt AF i uge 21 i maj 2006, og som fortsat var ledige på interviewtidspunktet i juni/juli 2006, jf. Madsen m.fl. (2007). I juni 2006 var der tilmeldt ca. 190.000 ledige til AF – altså lidt over, hvad der var i juni 2013. Sammenligningerne er samlet i tabellerne 7.5 og 7.6.

For at gøre sammenligningerne så reelle som muligt afgrænser vi de fortsat ledige i vores undersøgelse til de personer, som oplyser, at de på interviewtidspunktet er ledige eller aktiverede med dagpenge, ledige eller aktiverede med kontanthjælp, ledige med uddannelsesydelse, ledige uden offentlige ydelser eller på vej til seniorjob. Når Madsen m.fl. præsenterer deres resultater, har de også i nogle tabeller medtaget beskæftigede, som modtager supplerende dagpenge. Sådanne personer kategoriseres imidlertid som beskæftigede i vores fremstilling. I tabel 7.4 og 7.5 gøres der eksplicit opmærksom på det konkrete sammenligningsgrundlag.

Når vi ser på svarfordelingerne for de fem jobsøgningsdimensioner under ét, er den ene markante forskel, at ca. 90 pct. af de fortsat ledige er aktivt jobsøgende mod ca. 70 pct. af et repræsentativt udsnit af en bestand af AF-tilmeldte fuldtidsledige i 2006. Den anden markante forskel er, at intensiteten i jobsøgningen målt ved tidsforbruget, antal søgte job og bredden i jobsøgningen er højere blandt de fortsat ledige end blandt fortsat ledige udvalgt fra en bestand af ledige i 2006. Der anvendes således mere tid på jobsøgning, og der søges hyppigere inden for flere fagområder, og det resulterer i, at der bliver søgt flere job. Dette er i overensstemmelse med, at flere undersøgelser har påvist, at afgangsraten fra ledighed til beskæftigelse er højere, desto tættere ledige kommer det tidspunkt, hvor dagpengereetten er opbrugt.

TABEL 7.5

Aktiv jobsøgning, jobsøgning inden for andre fagområder og søgning af fuldtids og deltids job blandt fortsat ledige udfaldstruede i juni 2013 og fortsat ledige dagpengemodtagere i juni 2006. Procent.

Jobsøgningsaktivitet	Fortsat ledige udfaldstruede ¹	Fortsat ledige dagpengemodtagere fra 2006-stikprøve
<i>Aktivt jobsøgende inden for seneste måned²</i>		
Aktivt jobsøgende	89	71
Ikke aktivt jobsøgende	11	29
<i>Jobsøgning inden andre fagområder³</i>		
Inden for ét andet fagområde	8	13
Inden for flere andre fagområder	75	31
Kun inden for eget fagområde	6	20
Har ikke tidligere haft arbejde/ Har ikke noget eget fagområde	0	1
Søger ikke arbejde for tiden	0	0
Søger ikke aktivt	11	35
<i>Søgning af fuldtids og deltids job³</i>		
Et deltidsjob	1	5
Et fuldtidsjob	40	44
Både deltids- og fuldtidsjob	48	15
Søger ikke aktivt	11	35
Beregningsgrundlag	1.009	984/1.352

Note.: 1. Persongruppen udgøres af de personer, som oplyser, at de på interviewtidspunktet er ledige eller aktiveret med dagpenge, ledige eller aktiverede med kontanthjælp, ledige med uddannelsesydelse, ledige uden offentlige ydelser eller på vej til seniorjob.

2. Svarfordelingen gælder fuldtidsledige.

3. Svarfordelingen gælder både fuldtidsledige og deltidsledige.

TABEL 7.6

Antal timers jobsøgning og antal søgte job inden for den seneste måned blandt forsat ledige udfaldstruede i juni 2013 og forsat ledige dagpengemodtagere i juni 2006. Procent

Jobsøgningsaktivitet	Fortsat ledige udfaldstruede ¹	Fortsat ledige dagpengemodtagere fra 2006-stikprøve
<i>Antal timers jobsøgning inden for seneste måned</i>		2
Ikke aktivt jobsøgende	11	32
0 timer	0	1
1-4 timer	4	14
5-9 timer	8	12
10-19 timer	18	18
20 + timer	58	23
Gennemsnit ⁴	39	14
Median	22	5
<i>Antal søgte job inden for seneste måned</i>		3
Ikke aktivt jobsøgende	11	30
0 job	0	3
1-4 job	4	29
5-9 job	23	21
10-19 job	37	12
20 + job	25	4
Gennemsnit ⁴	19	5
Median	10	3
Beregningsgrundlag	980	925/950

Note: 1. Persongruppen udgøres af de personer, som oplyser, at de på interviewtidspunktet er ledige eller aktiveret med dagpenge, ledige eller aktiverede med kontanthjælp, ledige med uddannelsesyndelse, ledige uden offentlige ydelser eller på vej til seniorjob.
 2. Svarfordelingen gælder fuldtidsledige dagpengemodtagere.
 3. Svarfordelingen gælder fuldtidsledige.
 4. Når gennemsnit og median udregnes, sættes antal søgte timer og søgte job til 0, når vedkommende ikke er aktivt jobsøgende.

VARSLINGSBREVETS BETYDNING FOR JOBSØGNING

De interviewede er alle blevet varslet et halvt år forinden om, at de risikerede at opbruge dagpengereetten, hvis de ikke kom i arbejde forinden. I kapitel 4 beskrev vi, at et mindretal på en tiendedel ikke kan huske dette varslingsbrev. Omkring halvdelen kunne ikke huske mindst ét af de to tilbud, de fik i den forbindelse, nemlig en personlig jobformidler i Jobcenteret og en personlig samtale i a-kassen. Man kunne forestille sig, at et

sådant brev fik nogle til at overveje, om de skulle ændre på deres måde at søge job på. Alle får derfor stillet følgende spørgsmål: ”Har denne besked fået dig til at søge arbejde på en anden måde end tidligere?”⁵⁰ Respondenterne kan så besvare spørgsmålet ved eventuelt at bekræfte en eller flere af fem listede måder at ændre jobsøgeadfærd eller en sjette uspecificeret måde, eller de kan tilkendegive, at de ikke har ændret søgeadfærd eller ikke kan huske at have fået denne besked, jf. tabel 7.7.

Spørgsmålet er formuleret retrospektivt om forhold, som indeholder et element af skøn. Man kan derfor ikke afvise, at der også er et element af efterrationalisering i besvarelsenerne, fx beroende på den enkeltes position på interviewtidspunktet, fx som beskæftiget eller fortsat ledig. I forbindelse med dette spørgsmål er der nu 4 pct. af samtlige respondenter, som ikke kan huske, at de har fået beskeden i varslingsbrevet om maksimalt et halvt år med dagpenge.

Det fremgår, at varslingsbrevet har fået cirka en fjerdedel til at søge flere job, mens en fjerdedel også er begyndt at søge job uden for eget fagområde, og en femtedel er begyndt at søge job med længere pendlingsafstand. En ottendedel har sænket deres lønkrav, en tilsvarende andel er blevet mere fleksibel med arbejdstidens placering og har ændret søgeadfærd på anden måde. Der er naturligvis nogle, som har ændret søgeadfærd på flere måder, men kombinationerne fremgår ikke af denne simple tabel. I tabel 7.8 fremgår, hvor mange som har ændret søgeadfærd på et antal måder, særskilt for deres hovedaktivitet på interviewtidspunktet.

50.. Umiddelbart inden dette spørgsmål var respondenterne – ved en tekst – blevet erindret om varslingsbrevet.

TABEL 7.7

Måder hvorpå udfaldstruede ledige har ændret jobsøgeadfærd som følge af modtagelse af varslingsbrevet om muligt ophør af dagpengereet. Procent.

Ændring i jobsøgeadfærd	
Ja, søgt flere job	24
Ja, søgt job udenfor mit fagområde	26
Ja, søgt job længere væk fra din bopæl	21
Ja, sænket dine lønkrav	12
Ja, du er mere fleksibel med arbejdstidens placering	12
Ja, på anden måde	12
Nej, ikke ændret søgemåde	52
Kan ikke huske at have fået besked	4
Beregningsgrundlag	2.119

Man ser af tabel 7.8, at samtlige udfaldstruede i gennemsnit har ændret et antal på 1,1 måder eller dimensioner af jobsøgeadfærd som følge af varslingsbrevet. De seniorjobansatte og beskæftigede, eventuelt med supplerende dagpenge, har i gennemsnit ændret 0,9 dimensioner af deres jobsøgeadfærd som følge af brevet, hvilket er på et niveau signifikant under de 1,2 ændringer i gennemsnit, som forsat ledige eller aktiverede med dagpenge har gennemført af ændringer.⁵¹ Personer på vej til et seniorjob har foretaget 0,7 ændringer i dimensioner af jobsøgning, hvilket også er signifikant under niveauet for ledige eller aktiverede dagpengemodtagere. Ledige, som deltager i den midlertidige uddannelsesordning, er den anden store gruppe, som har opbrugt dagpengereetten. De har i modsætning til de seniorjobberettigede foretaget ændringer i deres jobsøgeadfærd, som ligger på niveau med de forsat ledige dagpengemodtagere. Selv om virksomhedspraktikanter og ledige uden offentlige ydelser ser ud til i gennemsnit at have foretaget flere ændringer af deres jobsøgeadfærd end forsat ledige dagpengemodtagere, kan forskellen ikke påvises at være statistisk signifikant, også fordi der er så få personer i de to grupper. I øvrigt viser den statistiske analyse, at kvinder i gennemsnit foretager færre ændringer i deres jobsøgeadfærd end mænd, mens indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i gennemsnit foretager flere ændringer som følge af varslingsbrevet end etniske danskere.

51.. Vi har underkastet antal ændringer i jobsøgeadfærd en Poisson-regressionsanalyse til afklaring af, hvad der påvirker en gruppe af respondenter. Der indgik følgende variabler i regressionen: køn, hovedaktivitet på interviewtidspunkt, a-kasse, etnisk herkomst og nedsat arbejdsevne.

TABEL 7.8

Betydningen af a-kassens varslingsbrev for ændring i jobsøgeadfærden målt ved antal dimensioner af jobsøgning, som modtagerne har ændret på. Særskilt efter hovedaktivitet på interviewtidspunktet. Procent.

	Antal ændringer i jobsøge- adfærd				Gennemsnit, antal	Beregnings- grundlag
	0	1	2	3-6		
Beskæftigelse evt. med suppl. dagp./kont.hj.	62	14	8	17	0,9	544
Seniorjob	61	15	10	13	0,9	145
Løntilskudsansættelse	51	17	11	21	1,3	96
Virksomhedspraktik	47	10	10	33	1,7	30
På vej til seniorjob (vente- ydelse)	62	17	12	9	0,7	69
Ledig/aktiveret med dag- penge	52	17	8	23	1,2	350
Ledig/aktiveret med kon- tanthjælp	57	25	3	15	0,9	93
Ledig med uddannelsesydel- se (midlertidige ordning)	49	22	9	20	1,2	440
Ledig uden off. ydelser	52	11	11	26	1,5	62
I uddan. med SU/løn	71	14	5	10	0,6	21
Sygemeldt med sygedag- penge	55	17	8	20	1,2	92
Efterlønsmodtager	61	12	6	21	1,1	106
Andet	54	5	10	10	0,9	68
I alt	56	17	8	19	1,1	2.116

Anm.: Det gennemsnitlige antal ændringer i jobsøgeadfærd er beregnet for samtlige – også dem, som ikke rapporterer om nogen ændringer.

FLEKSIBILITET I JOBSØGNING

BESKÆFTIGEDE

Beskæftigede, som enten er interesserede i at få et andet arbejde, et supplerende arbejde eller blot flere timer på arbejdspladsen, får stillet en række spørgsmål om jobsøgning, lønkrav og fleksibilitet i deres valg af job. Vi begynder med fleksibiliteten i jobvalget, for så vidt angår mulige arbejdstider over døgnet og ugen og stabiliteten i beskæftigelsen. Det belyser vi ud fra deres besvarelse af spørgsmålet: ”Søger du eller er du villig til at påtage dig a) aftenarbejde? b) natarbejde? c) weekendarbejde? d) skiftende arbejdstider? e) midlertidig ansættelse?” Der kan svares ubetinget ja. Der kan også svares, at man er villig under nærmere betingelser.

Og så kan der svares nej. Vi viser besvarelsenerne blandt samtlige beskæftigede, som potentielt kunne have besvaret spørgsmålet, jf. tabel 7.9.⁵²

Der er næsten lige meget interesse for eller villighed til at påtage sig de forskellige former for arbejde med forskudt arbejdstid på nær natarbejde. Vi har igen underkastet besvarelsenerne en regressionsanalyse til afklaring af, hvad der påvirker, om allerede beskæftigede søger eller vil acceptere hver af disse alternativer enten ubetinget eller under nærmere betingelser i modsætning til ubetinget afvisning. Regressionsanalyserne viser, at variationen i besvarelsenerne afhænger meget af de forskellige ansættelsesforhold, som fremgår af tabellens hoved. Analyserne viser ligesom tabellens to-vejs-illustrationer, at to gruppers besvarelser afviger fra resten. Beskæftigede med supplerende dagpenge/kontanthjælp er dem, som hyppigst søger eller er villige til at acceptere de forskellige former for arbejde med forskudt arbejdstid. Beskæftigede i seniorjob er allermest tilbageholdende med at søge eller acceptere den slags job.⁵³ Midlertidig ansættelse er en lidt anden dimension end de øvrige former for forskudt arbejdstid. Her er der en kønsdimension i besvarelsenerne derved, at kvinder er lidt mere tilbøjelige til at ville søge eller påtage sig sådant arbejde.

Det har også i analyserne været undersøgt, om personer, som har opbrugt dagpengeretten, er mere tilbøjelige til at søge eller acceptere den slags job i sammenligning med dem, som ikke har opbrugt dagpengeretten. Det er generelt ikke tilfældet. Personer ansat i seniorjob har jo opbrugt dagpengeretten, og fra analyserne (og tabel 7.9) ved vi allerede, at de er blandt de mindst tilbøjelige til at søge den slags job. For de øvrige fire ansættelsesformer har vi også undersøgt i regressionsanalyser, om opbrugt dagpengeret skulle have betydning. Det er kun, for så vidt angår søgning af weekendarbejde, at personer er mere tilbøjelige til at søge eller acceptere den slags arbejde, når de har opbrugt dagpengeretten.

52.. Der er derfor indsat den fiktive kategori ”Nej, antaget”, for den andel af en gruppe, som ikke fik stillet spørgsmål, fordi de ikke er interesserede i at få et andet arbejde, supplerende arbejde eller flere timer. Det antages altså, at denne gruppe ikke søger eller vil acceptere aftenarbejde, natarbejde mv. Kategorien gengives kun for aftenarbejde, idet den jo er identisk for de øvrige forskudte arbejdsformer.

53.. Der er så få personer i virksomhedspraktik, så det kan ikke afgøres, om deres besvarelser afviger fra de øvrige grupper.

TABEL 7.9

Beskæftigedes søgning eller villighed til at påtage sig arbejde med forskudte arbejdstider mv. Særskilt efter ansættelsesforhold. Procent.

	Beskæftiget, ustøttet	Beskæftiget med suppl. dagg./ kont.hj.	Seniorjob	Løntil- skudsan- sættelse	Virksom- heds- praktik	I alt
<i>Aftenarbejde</i>						
Ja, søger	11	25	3	9	16	12
Ja, på betingelse	14	24	7	15	19	14
Nej, besvaret	12	18	11	9	22	13
Nej, antaget	63	33	79	66	44	62
<i>Natarbejde</i>						
Ja, søger	8	22	2	7	9	8
Ja, på betingelse	8	12	3	8	16	8
Nej, besvaret	21	32	16	18	31	22
<i>Weekendarbejde</i>						
Ja, søger	12	29	3	10	16	13
Ja, på betingelse	16	22	9	17	34	16
Nej, besvaret	8	16	9	6	6	9
<i>Skiftende arbejds- tider</i>						
Ja, søger	14	30	3	8	16	13
Ja, på betingelse	16	24	9	16	29	16
Nej, besvaret	7	13	9	9	10	9
<i>Midlertidig an- sættelse</i>						
Ja, søger	19	41	3	16	32	19
Ja, på betingelse	14	19	11	12	13	14
Nej, besvaret	4	8	7	4	10	5
Beregningsgrund- lag	499	105	150	98	32	885

IKKE-BESKÆFTIGEDE

Vi har også undersøgt, hvorvidt ikke-beskæftigede søger eller er villige til at acceptere arbejde med forskudt arbejdstid. Blandt de ikke-beskæftigede er det dem, som er aktivt jobsøgende, som går videre og får stillet en række spørgsmål om fleksibilitet i jobsøgningen herunder arbejde med forskudt arbejdstid. Også for dem underkastede vi besvarelserne en regressionsanalyse til afklaring af, hvad der er bestemmende for søgning eller accept af den slags arbejde.⁵⁴ Regressionsanalyserne viser, at

54.. I regressionsanalysen indgik køn, alder, kohorte, hovedaktivitet, etnisk oprindelse, a-kasse og nedsat arbejdsevne.

der ikke er megen variation imellem forskellige grupper. Der er en lille variation mellem mænd og kvinder og en lille variation mellem aldersgrupper. Derfor vises resultater i tabel 7.10 opdelt på køn for de to første dimensioner, hvor kønnet er signifikant for besvarelserne. Ikke-beskæftigede kvinder er lidt mindre interesserede i aften- og natarbejde. Der er også to-tre a-kasser, hvis medlemmers besvarelser afviger fra medlemmer af reference-a-kassen (fagforbundet 3F).

To andre resultater skal fremhæves. Det ser ud, som om ikke-beskæftigede er meget mere villige til at søge eller acceptere arbejde med forskellige dimensioner af forskudt arbejdstid i sammenligning med beskæftigede. Mellem 35 og 74 pct. af de ikke-beskæftigede bekræfter således – betinget eller ubetinget – at de søger eller accepterer den slags arbejde afhængigt af dimensionen. For de beskæftigede er det mellem 16 og 33 pct. For det andet ser det ikke ud til, at det har betydning for søgning eller accept, om ikke-beskæftigede har opbrugt deres dagpengeregulering eller ej. Det fremgår af, at personer, som er på den særlige uddannelsesydelse eller på vej i seniorjob, ikke afviger fra referencekategorien, som er ledige/aktiverede på dagpenge.

TABEL 7.10

Ikke-beskæftigedes søgning eller villighed til at påtage sig arbejde med forskudte arbejdstider mv. Særskilt efter køn. Procent.

	Kvinde	Mand	I alt
<i>Aftenarbejde</i>			
Ja, søger	24	33	28
Ja, på betingelse	29	30	29
Nej, besvaret	27	19	24
Nej, antaget	20	18	19
<i>Natarbejde</i>			
Ja, søger	13	24	18
Ja, på betingelse	14	20	17
Nej, besvaret	53	38	46
<i>Weekendarbejde</i>			
Ja, søger			30
Ja, på betingelse			35
Nej, besvaret			17
<i>Skiftende arbejdstider</i>			
Ja, søger			34
Ja, på betingelse			32
Nej, besvaret			15
<i>Midlertidig ansættelse</i>			
Ja, søger			52
Ja, på betingelse			22
Nej, besvaret			7
Beregningsgrundlag	607	537	1144

UDFALDSTRUEDES JOBSØGNING I UDLANDET

En særlig form for fleksibilitet i jobsøgningen består i at søge arbejde i udlandet. Vi stillede samtlige jobsøgende spørgsmålet: ”Søger du, eller har du overvejet at søge arbejde i udlandet, fx Norge eller Sverige eller andetsteds?” Fordelingen af besvarelsenerne fremgår af tabel 7.11. Hver femte af de ikke-beskæftigede er jobsøgende i udlandet eller overvejer at blive det. Det er dobbelt så meget som blandt de beskæftigede. For at få et indtryk af, hvor konkret jobsøgningen i udlandet er, stillede vi det opfølgende spørgsmål: ”I hvilket eller hvilke lande?” Her kunne man i givet fald skrive de lande, som det drejer sig om. Stort set alle, der søger i udlandet, opgiver mindst ét land. De skandinaviske lande inkl. Grønland nævnes naturligvis hyppigt efterfulgt af Tyskland, England og andre europæiske lande. Men også USA, Canada, Australien og andre oversøiske vestligt orienterede lande nævnes. Nogle nævner lande, som har olie-industri, offshore-aktiviteter mv. Hos gruppen, der overvejer at søge i udlandet, er angivelserne naturligt nok mere upræcise.

TABEL 7.11

Jobsøgning og overvejelse om jobsøgning i udlandet, særskilt for beskæftigede og ikke-beskæftigede. Procent.

	Beskæftigede	Ikke-beskæftigede
Søger i udlandet	5	11
Overvejer at søge i udlandet	5	11
Søger slet ikke i udlandet	28	48
Slet ikke jobsøgende	62	30
Beregningsgrundlag	885	1.262

IKKE-BESKÆFTIGEDES RESERVATIONSLØNNINGER

Lediges lønkrav kan også indeholde et element af fleksibilitet. Vi har spurgt til det mindste lønkrav på følgende måde: ”Hvad er den laveste løn før skat, du vil acceptere for at tage et almindeligt arbejde, hvis du skal leve af dette job alene? De fleste angiver selv en månedsløn, men enkelte angiver 14-dages-løn eller timeløn, som omregnes til månedsløn.⁵⁵ Vi angiver fordelingen af det mindste lønkrav, som vi også kalder ”reservationslønnen”, for samtlige aktivt jobsøgende ikke-beskæftigede under ét for at give et indtryk af niveauet og fordelingen for ledige omkring det tidspunkt, hvor de har opbrugt eller er i risiko for at opbruge dagpengereetten, jf. tabel 7.12.

55.. Hvis der er angivet en timeløn, antages det, at vedkommende ønsker at arbejde 37 timer pr. uge.

TABEL 7.12

Beregnet mindste krav til månedsløn for ikke-beskæftigede på interviewtidspunktet, som også er jobsøgende.

Beregnet mindstekrav til månedsløn, kroner	Procent
0-5.999	1
6.000-9.999	0
10.000-14.999	4
15.000-19.999	28
20.000-24.999	43
25.000-29.999	16
30.000-34.999	5
35.000-39.999	2
40.000-49.999	2
50.000-	0
Gennemsnitligt mindstekrav, kroner	21.786
Median-mindstekrav, kroner	20.842
Beregningsgrundlag	883

Man bemærker, at godt en fjerdedel af de jobsøgende ikke-beskæftigede har et mindste lønkrav i intervallet 15.000-20.000 kr. altså et relativt lavt krav i sammenligning med det maksimale dagpengeniveau på 17.355 kr. pr måned. Nærmere inspektion viser, at 15 pct. af dem vil acceptere en månedsløn under 17.355 kr. Heraf kan nogle godt være deltidsforsikrede. Vi har også underkastet reservationslønnen en regressionsanalyse for at undersøge, om der er nogle grupper, som ligger på et forholdsvis højt eller lavt niveau.⁵⁶ Analysen viser, at kvinders mindste lønkrav i gennemsnit ligger op til 2.000 kr. pr. måned lavere end mændenes alt andet lige. Analysen viser også, at ledige på vej til seniorjob har et mindste lønkrav, som i gennemsnit ligger op til 1.800 kr. over tilsvarende lønkrav fra ledige eller aktiverede med dagpenge, som igen ligger på niveau med ledige med uddannelsesyddelse alt andet lige. Ledige på vej til seniorjob og ledige på uddannelsesyddelse repræsenterer hovedparten de ikke-beskæftigede ledige, som har opbrugt dagpengeretten.⁵⁷ Når ledige på vej til seniorjob angiver så relativt høje lønkrav, beror det formentlig på, at de via denne mulige seniorjobansættelse er sikret en basal indtjening på arbejdsmarkedet, hvis de ikke finder et mere attraktivt job. Dette alternativ har de øvrige ikke-beskæftigede grupper ikke.

56.. I regressionsanalysen indgik køn, alder, kohorte, a-kasse og situationen på interviewtidspunktet.

57.. I kapitel 3 gjorde vi rede for, at der er nogen usikkerhed om identifikationen af, hvem der har opbrugt dagpengeretten. Der henvises hertil.

OPSAMLING

Over halvdelen af de beskæftigede på interviewtidspunktet har ingen ønsker om at få et andet arbejde, et supplerende arbejde eller flere timer på deres nuværende arbejdsplads. Mindst ønske herom er der hos ansatte i seniorjob, mens beskæftigede med supplerende dagpenge/kontanthjælp hyppigst har ønske om noget andet, ligesom virksomhedspraktikanter også har det. Beskæftigede med få ugentlige arbejdstimer er også meget mere tilbøjelige til at ønske sig noget andet end personer med relativt mange ugentlige arbejdstimer.

For de ikke-beskæftigede på interviewtidspunktet har vi også oplysning om aktiv jobsøgning, som betyder, at man aktivt har søgt erhvervsarbejde inden for de seneste 4 uger. 82 pct. af undersøgelsens ikke-beskæftigede er aktivt jobsøgende på interviewtidspunktet. Der er nogen variation i den aktive jobsøgning afhængigt af deres situation på interviewtidspunktet. Omkring 90 pct. af de ledige/aktiverede med dagpenge eller kontanthjælp er aktivt jobsøgende. Ledige med uddannelsesyndelse, som deltager i den særlige uddannelsesordning, er i særligt høj grad aktivt jobsøgende og i signifikant højere grad end ledige/aktiverede med dagpenge. Ledige, som oplyser, at de er på vej til et seniorjob og formentlig afventer dette på den særlige ydelse, er i nogenlunde samme grad aktivt jobsøgende som ledige/aktiverede med dagpenge eller kontanthjælp. Den midlertidige uddannelsesordning, som optræder som en mulighed, når dagpengeretten er opbrugt, er altså ikke noget, der hæmmer jobsøgningen målt på denne måde. Og det gør en venteposition til at få tildelt et seniorjob åbenbart heller ikke. De personer, som efter at have opbrugt dagpengeretten ikke modtager nogen form for offentlig forsørgelse, men fortsat er uden beskæftigelse, er mindre jobsøgende end hovedgruppen af ledige/aktiverede med dagpenge eller kontanthjælp.

Personer i aldersgruppen 50-54 år er signifikant mere aktivt jobsøgende end de andre aldersgrupper. Hvad det skyldes, kan vi ikke afgøre med det foreliggende datamateriale. Endvidere gælder det, at ikke-beskæftigede er mindre jobsøgende, jo mere nedsat arbejdsevne vedkommende har.

Personer kan også i varierende grad være fleksible i jobsøgningen. Det har vi målt ved at spørge, om de søger eller er villige til at acceptere aftenarbejde, natarbejde, weekendarbejde, arbejde med skiftende

arbejdstider og midlertidig ansættelse enten ubetinget eller under nærmere betingelser.

Det ser ud til, at ikke-beskæftigede jobsøgende – meget naturligt – er meget mere villige til at søge eller acceptere arbejde med forskellige former for forskudt arbejdstid i sammenligning med allerede beskæftigede. Mellem 35 og 74 pct. af de ikke-beskæftigede bekræfter således – betinget eller ubetinget – at de søger eller accepterer den slags arbejde afhængigt af formen. For de beskæftigede, som er jobsøgende, er de tilsvarende andele mellem 16 og 33 pct.

Det ser ikke ud til, at det har betydning for søgning eller accept af forskellige former for forskudt arbejdstid, om personer har opbrugt deres dagpengeret eller ej, forudsat at de ikke er kommet i arbejde. Personer, som er på den særlige uddannelsesydelse eller på vej i seniorjob, er nemlig lige så interesserede i de forskellige former for forskudt arbejdstid, som ledige/aktiverede på dagpenge eller kontanthjælp er. Når først ledige, som har opbrugt dagpengeretten, er kommet i beskæftigelse i form af et seniorjob, udviser de den mindste interesse for arbejde med forskudt arbejdstid blandt alle interviewede.

Vi har også undersøgt, hvordan forskellige grupper af udfaldstruede reagerede på varslingsbrevet om det mulige ophør af dagpengeretten, som de fik tilsendt et halvt år forinden. 56 pct. af samtlige oplyser, at de ikke har ændret deres jobsøgning i den anledning. Andre har reageret ved enten at søge flere job, søge uden for det hidtidige fagområde, søge længere væk fra bopælen, sænke lønkravene, være mere fleksible angående arbejdstidens placering eller en kombination af flere af disse forhold. Personer, som er på vej til at komme i seniorjob eller har et sådant job, har i mindre grad end forstsat ledige dagpengemodtagere på interviewtidspunktet foretaget ændringer i deres jobsøgeadfærd, hvorimod ledige, som deltager i den midlertidige uddannelsesordning, har foretaget lige så mange ændringer i deres jobsøgeadfærd som de forstsat ledige dagpengemodtagere.

Vi har sammenlignet jobsøgning blandt forstsat ledige på interviewtidspunktet og forstsat ledige blandt et repræsentativt udsnit af en bestand af AF-tilmeldte ledige i 2006. De to grupper er interviewet på samme tid af året, nemlig i juni. Sammenligningen vedrører fem dimensioner af jobsøgning: aktiv jobsøgning, antal timers jobsøgning og antal søgte job inden for seneste måned, søgning af fuldtids og deltidsjob og

jobsøgning inden for eget eller andre fagområder. Sammenligningen resulterer i entydige resultater.

Den ene markante forskel er, at ca. 90 pct. af de fortsat ledige er aktivt jobsøgende mod ca. 70 pct. af et repræsentativt udsnit af en bestand af AF-tilmeldte fuldtidsledige i 2006. Den anden markante forskel er, at intensiteten i jobsøgningen målt ved tidsforbruget, antal søgte job og bredden i jobsøgningen synes højere blandt de fortsat ledige i 2013 end blandt fortsat ledige udvalgt fra en bestand af ledige i 2006. Der anvendes således mere tid på jobsøgning, der søges hyppigere inden for flere fagområder, og det resulterer i, at der bliver søgt flere job.

Analysen viser, at kvinders mindste lønkrav i gennemsnit ligger op til 2.000 kr. pr. måned lavere end mændenes, alt andet lige. Analysen viser også, at ledige på vej til seniorjob har et mindste lønkrav, som i gennemsnit ligger op til 1.800 kr. over tilsvarende lønkrav fra ledige eller aktiverede med dagpenge, som igen ligger på niveau med ledige med uddannelsesyndelse alt andet lige. Ledige på vej til seniorjob og ledige på uddannelsesyndelse repræsenterer hovedparten af de ikke-beskæftigede ledige, som har opbrugt dagpengere retten.⁵⁸ Når ledige på vej til seniorjob angiver så relativt høje lønkrav, beror det formentlig på, at de via denne mulige seniorjobansættelse er sikret en basal indtjening på arbejdsmarkedet, hvis de ikke finder et mere attraktivt job. Dette alternativ har de øvrige ikke-beskæftigede grupper ikke.

58.. I kapitel 3 gjorde vi rede for, at der er nogen usikkerhed om identifikationen af hvem, der har opbrugt dagpengere retten. Der henvises hertil.

BILAG

BILAG 1 POPULATION OG DATAINDSAMLING

Undersøgelsens population består af de ledige, som – vurderet et halvt år forinden – var i risiko for at opbruge deres dagpengeret på en dato i henholdsvis marts og juni 2013, hvis de ikke forinden optjente fornyet dagpengeret ved arbejde, og som ca. 13 uger forinden stadigvæk var ledige. Det vil sige, at de, som stod til at have opbrugt dagpengeretten i marts 2013, også var ledige i uge 51 2012, og de, som stod til at opbruge dagpengeretten i juni, også var ledige i uge 11. Arbejdsmarkedsstyrelsen leverede populationen til SFI Survey, som stod for dataindsamlingen i form af et struktureret spørgeskema. Inden leveringen var populationen blevet reduceret med de personer, som i CPR-registeret har fået noteret, at registeret ikke må oplyse deres navn og adresse til markeds- og opinionsanalysebureauer. I CPR-registeret betragtes SFI som et sådant bureau. SFI Survey har ikke fået oplyst, hvor mange der fragik populationen af den grund, men i en sådan aldersafgrænset population plejer op til 15 pct. at fragå af denne grund.

SFI Survey fik således leveret en marts-kohorte på 4.652 forsikrede ledige og en juni-kohorte på 4.428 forsikrede ledige, altså i alt 9.080. 7.974 – svarende til 88 pct. – af disse havde samtidig en e-mailadresse oplyst, som blev brugt til at kontakte dem via e-mail med opfordring om at udfylde et spørgeskema om deres situation. Spørgeskemaet kunne udfyldes i løbet af 15-20 minutter.

Samtlige i den leverede population, som havde en e-mailadresse, fik i begyndelsen af juni 2013 tilsendt en e-mail med opfordring til at udfylde spørgeskemaet på internettet. De 1.106, som ikke havde en e-mailadresse, fik også i begyndelsen af juni tilsendt et almindeligt brev med en opfordring til at gå ind på internettet på en bestemt adresse og udfylde spørgeskemaet dér. Begge henvendelser var underskrevet af initiativtagerne til undersøgelsen, direktør Verner Sand Kirk fra AK-Samvirke, formand Carsten Koch fra Ekspertudvalget for udredning af den aktive beskæftigelsesindsats og sekretariatschef John Smidt fra De Økonomiske Råd foruden af afdelingsdirektør Chantal Nielsen fra SFI Survey.

Når de kontaktede personer efter nogen tid ikke havde besvaret skemaet på internettet, blev 600 af dem tilfældigt udvalgt til en telefonisk rykkerprocedure, fordi initiativtagerne til undersøgelsen havde besluttet, at der var råd til at telefoninterviewe op til 300 personer. De resterende,

som også havde en mailadresse, fik tilsendt en elektronisk rykker. 321 af de udvalgte 600 besvarede spørgeskemaet ved telefonisk interview, 133 kunne ikke træffes ved seks opringninger, og 101 nægtede at deltage. For de resterende var der andre grunde til, at de ikke deltog i interviewet. Efter endt elektronisk rykning havde 2.004 besvaret spørgeskemaet på nettet. Alt i alt besvarede 2.325 skemaet ud af de 9.080 mulige, hvilket svarer til en svarprocent på godt 25.

Svarprocenten varierer noget blandt forskellige grupper. Svarprocenten var således lavere blandt mænd, yngre personer under 30 år, indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande og medlemmer af visse a-kasser. Dette kunne give anledning til at omvægte de opnåede besvarelser, således at de forskellige gruppers vægt svarede til deres andel af populationen. Det har derfor været undersøgt, om det havde nogen betydning for svarfordelingen af de stillede spørgsmål, om de opnåede besvarelser blev omvægtet. Dette havde imidlertid ingen nævneværdig betydning, hvorfor undersøgelsens resultater præsenteres i uvægtet form.

Den relativt lave svarprocent skyldes formentlig overvejende, at den mere effektive telefoniske rykkerprocedure ikke blev anvendt på alle, som ikke udfyldte spørgeskemaet på internettet. Det er således de respondenter, som det er vanskeligst at komme i kontakt med, som er underrepræsenterede blandt besvarelserne. En inspektion af svarfordelingen blandt besvarelser opnået via internettet og ved telefonisk rykning antyder da også, at der måske er overvægt af personer med mere fast beskæftigelse blandt de telefonisk interviewede. Men fordi vi har så få besvarelser fra telefon, kan vi ikke endeligt fastslå dette. Telefoninterviewene indgår derfor på lige fod med internetbesvarelserne.

LITTERATUR

- Bach, H. B. og Petersen, K. N. (2007): *Kontanthjælpsmodtagerne i 2006*. København: Socialforskningsinstituttet 07:2.
- Lov om ændring af lov om ændring af lov om arbejdsløbsforsikring mv., lov om aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik og integrationsloven*. Af 22. marts 2012.
- Lov om seniorjob*. Af 20. december 2006.
- Lov om uddannelsesordning for ledige, som har opbrugt deres dagpengeret*. Af 20. dec. 2012.
- Lov om akutjob og jobpræmie til arbejdsgivere*. Af 7. september 2012.
- Madsen, Mikkel B., Filges T., Hohnen P., Jensen S. og Petersen K. N. (2007): *Vil De gerne have et arbejde?* København. Socialforskningsinstituttet 07:07.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2013

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 13:01 Kjeldsen, M.M., H.S. Houlberg & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2012*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-141-7. e-ISBN: 978-87-7119-142-4. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:02 Liversage, A., R. Bille & V. Jakobsen: *Den danske au pair-ordning*. 281 sider. ISBN: ISBN 978-87-7119-143-1. e-ISBN: 978-87-7119-144-8. Vejledende pris 280,00 kr.
- 13:03 Oldrup, H., A.K. Høst, A.A. Nielsen & B. Boje-Kovacs: *Når børnefamilier sættes ud af deres lejebolig*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-145-5. e-ISBN: 978-87-7119-146-2. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:04 Lausten, M., H. Hansen & V.M. Jensen: *God praksis i forebyggende arbejde – samlet evaluering af dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse*. 173 sider. ISBN: 978-87-7119-147-9. e-ISBN: 978-87-7119-148-6. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 13:05 Christensen, E.: *Ilasiaq. Evaluering af en bo-enhed for udsatte børn*. 75 sider. ISBN: 978-87-7119-149-3. e-ISBN: 978-87-7119-150-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:06 Christensen, E.: *Ilasiaq. Meeqqanut aarlerinartorsiortunut najugaqatigiiffimmik nalilersuineq*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-151-6. e-ISBN: 978-87-7119-152-3. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:07 Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen: *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. 153 sider. ISBN: 978-87-7119-153-0. e-ISBN: 978-87-7119-154-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:08 Luckow, S.T. & V.L. Nielsen: *Evaluering af ressource- og risikoskema. Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. 90 sider. e-ISBN: 978-87-7119-156-1. Netpublikation.
- 13:09 Winter, S.C. & V.L. Nielsen (red.): *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen*. 265 sider. e-ISBN: 978-87-7119-158-5. Netpublikation.
- 13:10 Kjeldsen, M.M. & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse i 2012. Regionale forskelle*. 59 sider. ISBN: 978-87-7119-159-2. e-ISBN: 978-87-7119-160-8. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:11 Manuel, C. & A.K. Jørgensen: *Systematic review of youth crime prevention intervention – published 2008-2012*. 309 sider. e-ISBN: 978-87-7119-161-5. Netpublikation.
- 13:12 Nilsson, K. & H. Holt: *Halvering af dagpengeperioden og akutpakken. Erfaringer i jobcentre og A-kasser*. 80 sider. e-ISBN: 978-87-7119-162-2. Netpublikation.
- 13:13 Nielsen, A.A. & V.L. Nielsen: *Evaluering af projekt SAMSPIL. En udvidet modregruppe til unge udsatte mødre*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7119-163-9. Netpublikation.
- 13:14 Graversen, B.K., M. Larsen & J.N. Arendt: *Kommunernes rammevilkår for beskæftigelsesindsatsen*. 146 sider. e-ISBN: 978-87-7119-168-4. Netpublikation
- 13:15 Bengtsson, S. & S.Ø. Gregersen: *Integrerede indsatser over for mennesker med psykiske lidelser. En forskningsoversigt*. 106 sider. ISBN: 978-87-7119-169-1. e-ISBN: 978-87-7119-170-7. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 13:16 Christensen, E.: *Ung i det grønlandske samfund. Unges holdning til og viden om sociale problemer og muligheder*. 58 sider. e-ISBN: 978-87-7119-171-4. Netpublikation.

- 13:17 Christensen, E.: *Kalaallit inniaqatigiivini inuusuttuaqqat. Inuusuttuaqqat inoqatigiinnermi ajornartorsiuutit periarfissallu pillugit ilisimasaat isummertariaasaallu.* 66 sider. e-ISBN: 978-87-7117-172-1. Netpublikation.
- 13:18 Vammen, K.S. & M.N. Christoffersen: *Unge selvskade og spiseforstyrrelser. Kan social støtte gøre en forskel?* 156 sider. ISBN: 978-87-7119-173-8. e-ISBN: 978-87-7119-174-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:19 Fridberg, T. & M. Damgaard: *Volunteers in the Danish Home Guard 2011.* 120 sider. ISBN: 978-87-7119-175-2. e-ISBN: 978-87-7119-176-9.
- 13:20 Luckow, S.T., T.B. Jakobsen, A.P. Langhede & J.H. Pejtersen: *Bedre overgange for udsatte unge. Midtvejsvurdering af eftervernsinitiativet 'Vejen til uddannelse og beskæftigelse'.* 98 sider. ISBN: 978-87-7119-177-6. e-ISBN: 978-87-7119-178-3. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 13:21 Benjaminsen, L. & H.H. Lauritzen: *Hjemløshed i Danmark 2013. National kortlægning.* 182 sider. ISBN: 978-87-7119-179-0. e-ISBN: 978-87-7119-180-6. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 13:22 Jacobsen, S.J., A.H. Klynge & H. Holt: *Øremærkning af barsel til fædre. Et litteraturstudie.* 82 sider. ISBN: 978-87-7119-181-3. e-ISBN: 978-87-7119-182-0. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 13:23 Thuesen, F., H.B. Bach, K. Albæk, S. Jensen, N.L. Hansen & K. Weibel: *Socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Når udsatte bliver ansatte.* 216 sider. ISBN: 978-87-7119-183-7. e-ISBN: 978-87-7119-184-4. Vejledende pris: 210,00 kr.
- 13:24 Larsen, M. & H.S.B. Houlberg: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder 2007-2011.* 176 sider. ISBN: 978-87-7119-185-1. e-ISBN: 978-87-7119-186-8. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:25 Larsen, M. & H.S.B. Houlberg: *Mere uddannelse, mere i løn?* 50 sider. e-ISBN: 978-87-7117-188-2. Netpublikation.
- 13:26 Damgaard, M., Steffensen, T. & S. Bengtsson: *Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med funktionsnedsættelse. En analyse af sammenhænge mellem hverdagsliv, samliv, udsathed og type og grad af funktionsnedsættelse.* 193 sider. ISBN: 978-87-7119-189-9. e-ISBN: 978-87-7119-190-5. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 13:27 Holt, H. & K. Nilsson: *Arbejdsfastholdelse af skadelidte medarbejdere. Virksomhedernes rolle og erfaringer.* 100 sider. ISBN: 978-87-7119-191-2. e-ISBN: 978-87-7119-192-9. Vejledende pris: 100,00 kr.

- 13:28 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark*. 410 sider. ISBN: 978-87-7119-193-6. e-ISBN: 978-87-7119-194-3. Vejledende pris: 400,00 kr.
- 13:29 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark. Sammenfatning af resultater fra PLAAC*. 62 sider. ISBN: 978-87-7119-195-0. e-ISBN: 978-87-7119-196-7. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:30 Christensen, E.: *Børn i Mælkebøtten. Fra socialt udsat til mønsterbryder?* 125 sider. ISBN: 978-87-7119-197-4. e-ISBN: 978-87-7119-198-5. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 13:31 Christensen, E.: *Meeqqat Mælkebøttenimiittut. Isumaginninnikkut aarlerinartorsiorturniit ileqqunik allannortitsisumut?* 149 sider. ISBN: 978-87-7119-199-8. e-ISBN: 978-87-7119-200-1. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 13:32 Bengtsson, S., H.E.D. Jørgensen & S.T. Grønfeldt: *Sociale tilbud til mennesker med sindslidelse. Den første kortlægning på personniveau*. 130 sider. ISBN: 978-87-7119-201-8. e-ISBN: 978-87-7119-202-5. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 13:33 Benjaminsen, L., J.F. Birkelund & M.H. Enemark: *Hjemløse borgere sygdom og brug af sundhedsydelser*. 206 sider. ISBN: 978-87-7119-203-2. e-ISBN: 978-87-7119-204-9. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 13:34 Larsen, L.B. & S. Bengtsson: *Talblindhed. En forskningsoversigt*. 175 sider. ISBN: 978-87-7119-205-6. e-ISBN: 978-87-7119-206-3. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:35 Larsen, M.: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder i industrien. Medarbejdere med håndværkspræget arbejde eller operator- og monteringsarbejde*. 978-87-7119-207-0. Netpublikation.
- 13:36 Bille, R., M.R. Larsen, J. Høgelund & H. Holt: *Falcks partnerskabsmodel på sygedagpengeområdet. Evaluering af et offentligt-privat samarbejde*. 234 sider. ISBN: 978-87-7119-208-7. e-ISBN: 978-87-7119-209-4. Vejledende pris: 230,00 kr.
- 13:37 Kjeldsen, M.M. & J. Høgelund: *Effektmåling af Forebyggelsesfondens projekter*. 96 sider. ISBN: 978-87-7119-210-0. e-ISBN: 978-87-7119-211-7. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 13:38 Björnberg, U. & M.H. Ottosen (red.): *Challenges for Future Family Policies in the Nordic Countries*. 260 sider. ISBN: 978-

- 87-7119-212-4. e-ISBN: 978-87-7119- 213-1. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 13:39 Christoffersen, M.N. & A. Højen-Sørensen: *Børnehavens normeringer. En forskningsoversigt over opgørelsesmetoder*. 116 sider. e-ISBN: 978-87-7119-214-8. Netpublikation.
- 13:40 Holt, H., V. Jakobsen & S. Jensen: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2013*. 170 sider. ISBN: 978-87-7119-216-2. e-ISBN: 978-87-7119-217-9. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:41 Aner, L.G., A. Høst, W. Alim, A. Amilon, I.K. Nielsen & C.L. Rasmussen: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. Midtvejsevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010 pulje*. 220 sider. ISBN: 978-87-7119-218-6. e-ISBN: 978-87-7119- 219-3. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:42 Bengtsson, S. & S. G. Knudsen: *Integration af behandling og social indsats over for personer med sindslidelse. Evaluering af seks forsøg*. 124 sider. ISBN: 978-87-7119-220-9. e-ISBN: 978-87-7119-221-6. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 14:01 Bach, H. B. & M. R. Larsen: *Dagpengemodtageres situation omkring dagpengeophør*. 135 sider. e-ISBN: 978-87-7119-223-0. Netpublikation.

DAGPENGEMODTAGERES SITUATION OMKRING DAGPENGEOPHØR

Den 1. januar 2013 trådte den nye kortere dagpengeperiode på 2 år for forsikrede ledige i kraft. Denne rapport belyser, hvad der sker med forsikrede ledige, som var varslet til at opbruge deres dagpengeret i marts og juni 2013. Den er igangsat på baggrund af en betydelig offentlig interesse for, om halveringen af dagpengeperioden får de udfaldstruede ledige i arbejde, eller om disse overgår til den midlertidige uddannelsesordning eller seniorjob, eller om de helt mister forsørgelse.

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt et udsnit af udfaldstruede ledige i juni og juli 2013. De Økonomiske Råd, Arbejdsløshedskassernes Samvirke og Ekspertudvalget for udredning af den aktive beskæftigelsesindsats (Carsten Koch-udvalget) har sammen finansieret spørgeskemaundersøgelsen.

Rapporten viser bl.a., at fire ud af ti deltagere, der opbrugte dagpengeretten i marts, var i arbejde i juni. Af disse var knap en tredjedel i seniorjob. Godt tre ud af ti deltog i den midlertidige uddannelsesordning, mens 8 pct. var på efterløn og 7 pct. på kontanthjælp. Fire pct. oplyste, at de stod uden arbejde og ikke modtog offentlige ydelser.